

BERXWEDAN

HER TIŞT JI BO ENIYA RIZGARIYA NETEWA KURDISTAN

Yıl 8 / Sayı 115 / 15 Aralık 1990 / 2.50 DM

LICÊ'DE KİTLESEL BAŞKALDIRI

- **Köylüler, işkence, göçertme ve zorunlu milisliğe karşı hükümet konağına yürüdü**
- Esnaf kepenkleri kapattı
- **Özel Tim ve jandarma, silahsız halka ateş açtı**
- Kudret Filiz adlı yurtsever Kürt kadını ve panzerle ezilen Hadi Dalan adlı çocuk şehit düştü
- **Köylüler ve ilçe halkı halen direnişte**
- İHD'nin inceleme raporları

Haberleri 3-4. sayfalarda

Gerilla ve kitle eylemleri

- **Xozad, Dih-Derawûd, Mêrdîn-Hamdullah ve Qilaban-Kadun'da büyük çarpışmalar: 15 düşman askeri öldürüldü**
- Cizîra Botan'da MİT binasına bombalı saldırı; düşmandan 4 ölü ve 3 yaralı var
- **Qilaban-Ziravik ve Nisêbîn-Stililê'de bir ajan cezalandırıldı, bir hainin de yuvası dağıtıldı**
- Bismil'de kahramanlık eylemi: Polis otosuna el bombası atan ulusal kurtuluş militanı 2 özel tim elemanını öldürdü
- **Cizîra Botan'da Licê direnişi ve Zonguldak madenci greviyle dayanışma amaçlı kitlesel gösteri**
- İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin ilan edilişinin 42. yıldönümü kutlandı

Xozad ve Mêrdîn'deki çarpışmalarda 6 ARGK gerillası şehit düştü

Haberleri 5. sayfalarda

Türkiye tarihinin en büyük grevi: Zonguldak'ta 48 bin maden işçisi grevde

9. sayfada

Türkiye Cumhuriyeti'ni Özel Harp Dairesi yönetiyor

1950'li yılların başından itibaren tüm NATO üyesi ülkelerde ve ABD'ye bağımlı ülkelerde sosyalizm ve ulusal toplumsal kurtuluş hareketlerine karşı örgütlendirilen kanlı terör örgütü **Özel Harp Dairesi (ÖHD)**'nin Türkiye'de de örgütlendiği ve kanlı bir pratiğin sahibi olduğu, sömürgeci devlet yetkililerince de doğrulandı.

Türk Özel Harp Dairesi'nin, diğer ülkelerinkine göre daha etkin, daha kanlı ve kirli bir pratiğin sahibi olması, Türk burjuvazisinin karakterinden, Türk ordusunun politik toplumsal konumundan ve gerek burjuvazinin, gerekse de Türk ordusunun ABD'ye sıkı bağımlılık düzeyinden kaynaklanmaktadır. ÖHD'nin Türkiye politik ve toplumsal yaşamındaki etkinliği o kadar büyüktür ki, Gladio olarak bilinen bu örgüt bir çok Avrupa ülkesinde tasfiye edilir ve basın geçmiş pratiğini ortaya sermede son derece cesur davranırken, Türkiye'de yapılan açıklamalarda adeta örgüt aklandı ve basın da buna destek verdi.

Devamı 13. sayfada

Dünya haberleri

- **Körfez'de son durum / Şevardnadze ve Velayeti'nin Ankara gezileri**
- **İntifada 4. yılına girdi**
- **Çad'da askeri darbe**
- **Bangladeş'te askeri-faşist diktatör yıkıldı**
- **Birleşik Almanya'da ilk genel seçim yapıldı**

Haberleri 16. sayfada

Röportaj

Hollandalı Ortadoğu uzmanı Antropolog Robert Soeterik:

"Kürtler, bağımsızlık için mücadele ediyorlarsa bu tutumları kesinlikle desteklenmelidir"

14-15. sayfalarda

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 42. yıldönümünde TC, Kürdistan'da insan hakları suçlarında rekor kırdı

- Gêxî'da 63 ve 61 yaşlarındaki İsmail ve Şagûl Danışan adlı yurtsever karı-koca askerler tarafından katledildi
- Cizîra Botan'ın Derbaciyan köyünde Şêxmus Adlım adlı genç Kürt yurtseveri, sömürgeci askerler tarafından taranarak katledildi
- **Girgê Amo'da Güney Kürdistan'dan sığınmak isteyen Kürt aile kurşun yağmuruna tutuldu, baba öldü, anne ve çocukları yaralandı**
- Musa Anter'e tutuklama kararı
- **Amed-Bismil'de düğünlerde saz çalma yasağı**
- Yerel Nusaybin Gazetesi'nin Yazıişleri Müdürü Mecit Akgün tutuklandı
- **Botan'da esnafa zorunlu satış karnesi uygulaması başlatıldı**
- Sömürgeci Özel Tim, polis ve askerlerin işkence, tutuklama uygulamaları ve köy göçertmeler

Haberleri 6-7-8. sayfalarda

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi 42 yaşında

Türk devletinin Kürdistan'daki uygulamaları, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi ilkelerine tamamen terstir

10 Aralık 1948'de Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda 8 çekimsere karşı 48 oyla kabul edilen İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 42. yıldönümü, Kürdistan, Türkiye ve dünyanın öteki ülkelerinde çeşitli etkinliklerle kutlandı. 30 maddelik bildirge, insanların özgürlük haklarını, onur ve haklar açısından eşitliğini, ırk, renk, din, dil, düşünce ve sınıf farklılığı gözetmeksizin bildirge haklarından eşit yararlanma haklarını, özgür yaşama güvencesini, herkesin yasalar önünde eşitliğini, serbest dolaşım ve örgütlenme hakkını, düşünce serbestisini, işkence, onur kırıcı davranış ve ölüm cezasının yasak edilmesi gibi insanın temel ve kutsal haklarını içeriyor. Bildirgenin doğrudan bağlayıcılığı yoksa da, imzalayan devletleri manevi açıdan sorumluluk altına sokmaktadır.

Bu bildirgenin ilkeleri doğrultusunda, imzalayan ülkeler için bağlayıcı olan **Kişisel ve Siyasal haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme** ile **Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme** BM Genel Kurulu'nda 16 Aralık 1966'da onaylanarak, Ocak-Mart 1970 tarihlerinde yürürlüğe girdi. İmzacı devletlerin bu sözleşme maddelerine uyup uymadıklarını denetlemekle görevli 18 kişilik **İnsan Hakları Komitesi** kuruldu. Avrupa'da da bu doğrultuda **İnsan Haklarının ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme**, 4 Kasım 1950 tarihinde Roma'da imzalandı. Ağustos 1975'te de **Helsinki Bildirgesi** yayınlandı.

Devamı 3. sayfada

Avrupa'da yurtsever kitlelerin eylemleri

Kutlamalar, protestolar, yürüyüş, dayanışma ve bilgilendirme toplantıları

Haberleri 10. sayfada

Başkomutan savaş meydanını terkediyor

Torumtay'ın istifası yenilginin itirafıdır

12. sayfada

İÇİNDEKİLER

– Direniş kahramanımız: Hacı Ulaş / **2. sayfada**

– Ege Bölgesi sendikacı ve parlamenterlerinin Botan gezisi / **7. sayfada**

– Adım adım Kürdistan **11. sayfada**

– Kıbrıs parlamento heyetinden Mahsum KORKMAZ Akademisi'ne resmi ziyaret / **15. sayfada**

O Zagros'tan Cudî'ye, Gabar'a uzanan, dağların başında özgürlüğe susayan kartaldı

Hacı ULAŞ

Bir gelenek vardır, kökleri ta tarihte olan, yiğitlik, kahramanlık, insanlık dolu. Spartaküs'ten, Şêx Bedrettin'den, faşizme göğsünü siper eden gençlerden, Kürdistan'daki başkaldırıyla kahramanlıkta zirveleşen Mazlum'dan, Hayri, Kemal, Agit, Hogir ve Bêrîvanlara kadar uzanan, ezilen milyonlara rehber ve kurtuluşa simge olan gelenek. Halkı ve ülkeleri için ***"Biz yaşamı, uğruna ölecek kadar seviyoruz"*** deyip, canlarını feda etmekten çekinmeyenlerin yarattığı gelenek.

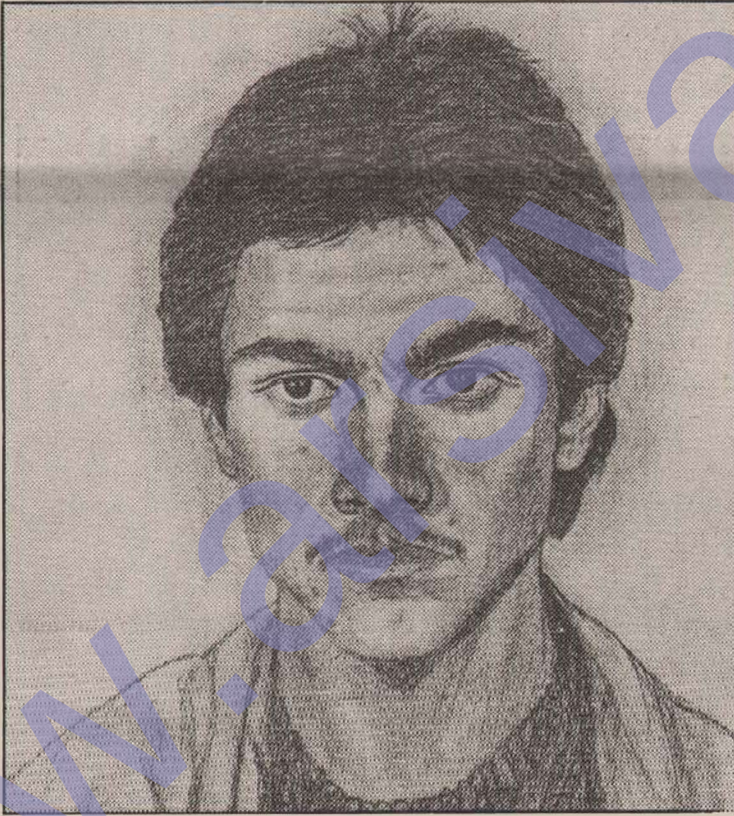
Bu geleneğin takipçileri olan Kürdistan halkının yiğit evlatları dağlarda, şehirlerde, sömürgeci faşist zindanlarda, tarihi ve varlığıyla yok edilmek istenen bir ülkenin gür sesini haykırarak, insanlık aleminin alnına çalınmak istenen kara lekeyi söküp atmak için mücadele etmektedirler.

İnsanlık ve yaşam uğruna verilen bu savaşımda **Hacı ULAŞ (Kasım)** yoldaşı da anmak gerekir. **Kasım** yoldaş, 1970 yılında Karakoçan'ın Keklik köyünde orta halli bir ailenin çocuğu olarak hayata gözlerini açtı. Babasının ve daha sonra ailesinin işçi olarak Almanya'ya gelmesiyle beraber **Kasım** yoldaş, köyde dedesinin yanında aile özlemi içinde büyüdü. Küçük yaşta olmasına rağmen bunun etkisini çok derinden yaşadı. Öyle ki, bu nokta ilerdeki mücadele hayatında da sık sık dile getirdiği konuların başında gelirdi.

İlkokulu köyde bitirdikten sonra ailesinin yanına, Almanya'ya geldi. Ülkedeki bu kopuş, kendisindeki vatan özlemini daha da körükledi. Köyünü, evini, dedesini, arkadaşlarını geride bırakan **Hacı** yoldaş hep, onlara kavuşmanın hayaliyle yaşadı. Avrupa'da yaşayan Kürdistanlı gençliğin çekilmek istendiği yoz kültür ilişkilerinden uzak durup, onca zorluğa rağmen kişiliğinde Kürdistan'ı yaşattı. Kavrama, araştırma yeteneği güçlü olan **Hacı** yoldaş, gittiği Alman okullarında da bu yeteneklerini kullanmış, devamlı başarı göstererek üst bir sınıfa geçmiştir.

1985'te mücadeleyle tanışan **Hacı** yoldaş, yoğun bir araştırma sürecine girdi. Bu süreçte en çok etkilendiği kişilik, yakından tanıdığı **Cano (Adnan ABA)** yoldaşın kişiliği olmuştu. **Hacı** yoldaş inandığı gibi yaşamak ilkesinden hareketle pratik faaliyetlere katılmakta gecikmedi. İlk çalışma alanı Hamburg oldu. Ancak henüz bu bir ilk adımdı. Esas olarak kısa süreliğine izine gittiği Kürdistan dönüşü kesin kararını verdi. Kürdistan'da halkın durumu ve mücadelenin halk üzerindeki etkileri, her şeyiyle mücadeleye katılması için esas çağrı olmuştu. Kararını verdi ve artık profesyonel bir devrimci olmaya doğru yürüdü. Bundan böyle onun için önemli olan "Ya özgür vatan, ya ölüm!" şiarıdır.

Sömürgeciliğin Kürdistan'daki varlığını anlatırken: *"İstiklal marşı Kürdistan toprağı üzerinde çalındığı zaman sanki ciğerime kurşun sıkıyorlardı"* diyerek, sömürgeciliğe olan kin ve nefretini dile getirirdi. Evet **Hacı** arkadaşın intikam duygusunun dile getirilişiydi bütün bunlar ve O, kendisini bütün bunların hesabını sormakla görevlendirmişti. Belli bir süre bulunduğu Hamburg alanında çalışmalara katılan Hacı yoldaş, ısrarla eğitime olan ihtiyacını vurguluyor, *"Arkadaşlar, benim yaşım çok genç, ne kadar dürüst olsam da kitle üzerinde etkili olamıyorum"* diyerek eğitimin önemini ortaya koyuyordu. Kendisini kişiliğiyle Partiye kanıtlayan **Kasım** yoldaş, 1986'nın sonlarına doğru bu isteğine kavuşarak merkezi eğitime alındı. Başarılı bir biçimde eğitimden çıkan **Hacı** yoldaş, bir süre Avrupa'nın değişik alanlarında faaliyetlere katıldıktan sonra, **Mahsum KORKMAZ Akademisi**'ne kabul edildi.

Mahsum KORKMAZ Akademisi'nde eğitimini tamamlayarak başarıyla mezuniyet belgesini aldı. Kendisinin ülkeye olan özlemi, bağlılığı ve ailesini ülkeye bağlamada köprü olma arzusu, O'nu en önde oluşturulan gruplarda görev almaya, vatana kavuşmaya götürdü.

"Vatandan ayrılmanın yoğun, ama ülkeye ve halka bağlılığın zayıf olduğu bir alandan" gelen **Hacı** yoldaş; kupkuru çölde yeşeren bir fidandı.

O, düşmanın, yükselen ulusal kurtuluş hareketimize karşı geliştirmiş olduğu büyük vatansızlaştırma hareketine karşı, insan olmanın koşulu olan vatana bağlılığın simgesi olmasını bilen bir yoldaştı.

O, Avrupa'da yozlaşmayı, bu ortamda eriyerek kendi ulusal gerçekliğinden uzaklaşmayı büyük suç sayıp, tek kurtuluş yolunun PKK önderliğindeki Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesi saflarında bağımsızlık ve özgürlük için savaşmak olduğuna bütün yüreğiyle inandı ve bunu bizzat pratiğiyle ispatlayarak, Kürdistan gençliğine önderlik etti.

O, çalışmalardaki örnek konumu, fedakarlığı, çalışkanlığı, alçak gönüllülüğü, sınırsız iş yapma azmiyle, vatana olan özlemini en önde mücadeleye atılarak ortaya koydu.

O, örgütlü yaşama uyumda, silaha hakimiyeti, ona önem vermede ve kullanmadaki ustalığıyla arkadaşları arasında örnek alınan bir kişilik, tarihin intikamını soran namlunun ucundaki mermi gibiydi.

O, yaşamda, parti değerlerine sahip çıkışta, hiç bir fedakarlıktan kaçınmayan, yine pratiğiyle buna sahip çıkan değerli bir yoldaştı. Kendisine en ufak bir sözün gelmesini istemeyen, Kürdistan halkının gerçek anlamda bir evladı ve geleceğin temsilcisiydi.

Hacı yoldaşın pratiği bize Parti hareketimizin büyüklüğünü, Kürdistan halkının kurtuluşa olan sınırsız inancını göstermektedir. Halkımız bugün vatanın kurtuluşu uğruna her şeyi feda edebileceğini ***"vatanı vatan yapan uğrunda dökülen kandır"*** şiarıyla kurtuluşun bedelini ödemeye hazır olduğunu bir kez daha göstermiştir. Ve Kürdistan gençliği şehitlerin manevi komutasında akın akın halk kurtuluş ordusu saflarına katılarak, geleceğine sahip çıkmaktadır.

Ülkeye olan özlemiyle, vatan topraklarına tekrar dönüşün coşkusunu yaşayan **Hacı** yoldaş, sömürgeci faşist TC'nin katil sürüleriyle karşılaştığında hiç tereddütsüz intikam yeminine bağlı kalarak tarihi kinini düşmanın üstüne kustu. O Zağros'tan, Cudî'ye, Gabar'a uzanan kartaldı.

Sen ki
gözümün nuruydun
bereketli toprağım.
Yanan bağrıma pınardın.
Öylesine bağlıydım ki sana...
Bilirim sen de bana,
bire on verdin
bire milyonlar verdin
çünkü hep
büyüdü
kanat gerdi şahinlerin,
boy attı buğdayların,
yedi kez öldü de
dirildi
yaban güllerin.
Nasıl da kem gözle baktılar
düşmanlarımız
aramızdaki sevdaya.
Yine de kopmadık
büyüttük sevgimizi.
Sen kimdin ki?
Ben kimdim ki?
ayırabilirlerdi bizi!
Hani sevdalandık dedim ya;
benim bana sevdalanışıma
benziyor bu.
İki ayrı nesne değilse sevdalılar
nasıl ayırsınlar ki birbirinden?
Gözümün nurusun sen
bereketli toprağım
yanan bağrıma pınarsın.
Sevdalıyım ya ben sana.
Sen de sevdalısın
belli ki bana;
bire on verdin
bire bin veriyorsun
çünkü hep.
Benim,
mezar taşlarından
boynuna taktığın kızıl gerdan.
Benim,
o gürleyen ses
benim,
yediveren gülü
benim,
o geçit vermez dağlar.
Gözümün nurusun sen
bereketli toprağım
yanan bağrıma pınarsın.
Güzelim
güzelim MEMLEKETİM.

Artık istiklal marşı falan yoktu. **Biji Serok APO, Biji PKK** sloganları arasında kahramanca bir savaş vardı. Ve O, bu savaştaki kartaldı. Her mermisi intikamdı. Bu Şêx Saitler içindi, bu Seyit Rızalar, bu doğmamış bebeler, bu anam, bacım, kardeşim içindi. Susmayacaktı artık, dağ dinlesin, taş dinlesin, şaha kalksın özgürlüğe susayan halk, ayağa kalksın. Dinmeyecekti artık bu isyan. Onlar Hakiler'den, Mazlumlar'dan, M. Hayriler'den, Hogırlar'dan bu yana gelenlerdi. Daha nicesi baş koyacaktı bu kutsal kavgaya.

Yaşamıyla Kürdistan halkına, gençliğine soylu bir miras bırakan **Hacı** yoldaş, Eruh-Şêx Ömer dağında bir ihbar sonucu 12 yoldaşıyla düşman kuşatmasına düşmüş ve iki gün süren çatışma sonucu düşmana ağır kayıplar verdirerek, sloganlar haykırarak diğer yoldaşlarıyla birlikte şehitler kervanına katılmıştır.

Hacı yoldaş, 1988 kış döneminde Eruh faaliyetlerine katılmış, kısa bir süre sonra aktif görevler alarak çalışmalara yönelmiştir. En son Misari yerel hazırlık komitesi üyeliğini yapan **Hacı** yoldaş, geleceğin büyük görevlerine adaydı.

Son söz olarak; Biz Kürdistanlı gençler olarak **Hacı** yoldaşın izinde yürümesini bilecek, ülkeye yetkin dönüşü gerçekleştiren yoldaşımızı kendimize rehber alacağız. Yoldaşlarımızın uğruna savaşıp şehit düştüğü davanın devamlı takipcisi, özgür ve bağımsız Kürdistan'ın teminatı olacağız. Şehitlerimizin açtığı çığırı, onlar gibi savunmaya çalışarak, düşmanlarımızı kahredeceğiz.

Hamburg - YXK üyesi
Hasan

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi 42 yaşında

Baştarafı 1. sayfada

Türkiye bu bildirgeleri imzaladı. Ancak doğrudan denetim hakkını reddetti. Gerek İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi ve gerekse de Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin idam cezalarının kaldırılması, ulusların kaderlerini tayin hakkı, azınlıklara kültürel ve dil haklarının tanınması ile serbest dolaşım hakkını içeren maddelerine çekince koydu. 12 Eylül anayasasının 90. maddesi anayasaya uymayan tüm uluslararası sözleşmelerin tanınmaması ilkesini getirmektedir. Aynı şekilde Türk devleti, 14 Eylül 1990 tarihinde 133 ülkenin imzaladığı **Çocuk Hakları Sözleşmesi**'nin 17, 29 ve 30. maddelerine de "azınlık grubunun kültürel benlik, etnik ve din azınlığı, kendi dilleri" vb. kavramları içerdiği gerekçesiyle çekince koydu.

Kaldı ki Türk devletinin bu anlaşmaları imzalayıp imzalamaması hiç farketmiyor. Çünkü, TC pratikte hergün bu sözleşme ilkelerini çiğnemektedir. Türk devletinin Kürdistan'daki varlığı, insan haklarıyla ilgili tüm uluslararası antlaşmalara terstir. TC, Kürdistan'ı askeri yasalarla yönetiyor, ırkçılık uyguluyor, işkence diz boyudur, halka karşı kirli bir özel savaş yürütülüyor, dernek kurma ve grev vb. her türlü kitlesel toplantı yasaktır. Köy göçertme ve sürgün yasa durumuna getirilmiştir, halkın dili ve kültürü yasaktır, düğünler bile yasaklanmıştır, Kürdistan'da insan hakları yasal olarak askıya alınmıştır. Türk devleti tüm bu uygulamaları siyasal bir statüye kavuşturmuştur. Kürdistan'da sürekli olağanüstü hal, Olağanüstü Hal Bölge Valiliği ve faşist kararnameler, TC'nin Kürdistan'daki politikasına kurumsal bir nitelik vermektedirler. Tüm bunlardan sonra TC'nin uluslararası insan haklarıyla ilgili sözleşmelerden herhangi birine uyduğu ileri sürülebilir mi? İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin yıldönümü kutlanırken bile TC, adeta dünyaya ve tüm insanlığa meydan okur tarzda Kürdistan'da suçlar işliyor. TC, her gün, her saat Kürdistan'da insanlık suçlarını işleyen bir cürüm rejimidir.

TC'nin yeni sahtekarlığı: Kararnamenin adını değiştir, uygulamasını devam ettir

ANAP hükümeti, 15 Aralık 1990 günü aldığı bir kararla, 1990 Nisan ayının başlarında yürürlüğe soktuğu 424 ve 425 sayılı Kanun Kuvvetindeki Kararnameler'i yürürlükten kaldırdığını açıkladı. Fakat hemen yeni bir kararını, kaldırılan kararnameler yerine, yine kanun hükmünde olan 430 sayılı kararnameyi çıkardığını açıkladı.

TC'yi bu değişikliğe iten neydi? SHP, toplumdan ve uluslararası kamuoyundan gelen tepkiler üzerine, anayasaya ters düştükleri gerekçesiyle kararnamelerin kaldırılmaları için Anayasa Mahkemesi'ne başvurmuştu. Anayasa Mahkemesi üyeleri, kararnameleri iptal etme tarzında bir karar alabileceklerini ANAP hükümetine bildirdiler. Kendi yasalarına göre bile hergün yasasızlık yapan ANAP hükümeti, bu duruma çare olarak alelacele kararnamelerin adını değiştirdi, 424 ve 425 sayılarının yerine 430'u geçirdi. Kararnamelerde tepki duyulan sansür, sürgün, yasaklar, göçertme serbestisi, ağır suçlar, devlet görevlileri hakkında mahkemelere başvurma yasağı vb. aşırı faşist yasaların tümü yine yeni kararnamenin kapsamı içinde kaldı. Sadece son bir ay içinde Dêrika Çiyayê Mazî (Derik), Cizîra Botan (Cizre), Dih (Eruh), Gêxî (Kiğı), Licê (Lice) vd. birkaç bölgede 10'un üstünde masum Kürt yurtseveri ya işkencede ya da kurşunlanarak katledildi. Tutuklamalar, işkence, göçertme vd. uygulamalar da artarak devam ediyor.

Ancak ortaya çıkan bir gerçek vardır, TC, hilesiyle kimseyi aldatamamıştır. TC, sonu yıkım olan her sömürgeci gücün yaptığını, hem de en vahşi yöntemlerle yapıyor. Kitleler bundan yılmıyor, halk direnişiyle kararnameleri delmiştir. Halk için bunların hiç bir anlamı yoktur, kararnameler iflas etmiştir.

Türk devleti Kürdistan'a durmadan asker yığıyor

Sadece 6–10 Aralık tarihleri arasında Girgê Amo (Silopi)-Cizîra Botan bölgesine 100 binin üzerinde Türk askeri aktarıldı. Askeri birlikler trenle Misric (Kurtalan)'a aktarılıyor, oradan da Botan'a. Êlih (Batman) ve Kosar (Kızıltepe), Nisêbîn (Nusaybin) hattından da yüzlerce askeri cemse ve tanktan oluşan askeri araç konvoyu Botan'a akıyor. Girgê Amo Kır Parkı-Hacılar Parkı-askeri araç ve birlik dolu.

Bu yoğun askeri birlik aktarımının Torumtay'ın istifasının ardından daha da yoğunlaşması anlamlı. Körfez bunalımında barışçı çözüm çabalarının öne geçtiği bir dönemde TC'nin sınıra ve Botan'a güç yığması anlamlı. Qilaban (Uludere), Şirnex (Şırnak), Girgê Amo ve Cizîra Botan'dan aldığımız bilgilere göre, aktarılan askeri birlikler, Elk (Beytüşşebap)'tan Girgê Amo'ya kadar olan sınır alanına yayılmış durumdalar. Ayrıca bu bilgilerde, çok sayıda yabancı askeri uzmanın da bölgede görüldüğü vurgulanıyor. Bu askeri birlikler, sertleşen kış koşullarına rağmen Botan'da operasyonlar ve tatbikatlar yapıyorlar. TC'nin bu askeri hazırlıklarının iki anlamı var: ABD'nin gizli savaş planında Türk ordusunu Güney Kürdistan'ı işgal amacıyla kullanmak, -ki ordunun bu yığılmasının başka bir izahı olamaz- daha önemli bir hedef olarak Türk ordusu, baharla birlikte Kürdistan'da gelişebilecek büyük gerilla başkaldırılarına karşı konumlandırılıyor. Her iki durumda da Türk devletinin tüm plan ve ordu harekatı Kürdistan'a yönelik. İran Dışişleri Bakanı Velayeti ve SSCB Dışişleri Bakanı Eduard Şevardnadze ile Ankara'da yapılan resmi görüşmelerin de ana konusu, basına yansıdığı kadarıyla Kürdistan'ın köle statükosunu devam ettirmeye yönelik.

Kürdistan'da kitlesel direniş halkın yaşam eylemi haline geldi

Aralık ayının ilk onbeş günü içinde Dih, Mêrdîn (Mardin), Qilaban, Şirnex, Cizîra Botan, Dêrsim vd. birçok bölgede sert kış koşullarına rağmen meydana gelen çarpışmalarda onlarca düşman askeri safdışı edildi. Bu çarpışmalarda 6 ARGK gerillası şehit düştü. Licê'de köylüler ilçe merkezine yürüdü. Köylü direnişi şehir kitleleriyle birleşti. Cizîra Botan'da kitlesel yürüyüş ve protesto günlük eylem haline geldi. İHD, her şehirde kuruluyor. Ağır cezalara rağmen halk toplantılarda, mahkemelerde Kürt dilini kullanıyor, savunmasını Kürtçe yapıyor. Düşmanın yoğun tutuklama ve terörüne rağmen, ERNK örgütlenmesi şehirlerde çığ gibi büyüyor. Ulusal kurtuluş düşüncesi tüm emekçi toplum kesimlerini sarmıştır. Bunlar Kürdistan'da büyük görevlerin, büyük başkaldırıların habercisidir. Gelişmeler, halka örgüt geleceği müjdeliyor, tehlike çanları ise Türk sömürgeciliği için çalıyor. Görev bellidir, kurtuluşu yaklaştırmak için düşünebilen her Kürt yurtseveri tüm gücüyle görev başına, işkencenin olmadığı, hakaretin, zenginlik içinde açlığın olmadığı bağımsız ve özgür bir Kürdistan için görev başına!

Licê'de kitlesel başkaldırı

- Gösteri yapan silahsız halkın üzerine ateş açıldı
- Panzerler kitlenin üzerine sürüldü
- **Kudret Filiz** ve **Hadi Dalan** adlı yurtseverler şehit düştü
- Direnişçilerden ikisi ağır yaralandı
- Köy ve ilçe halkının yoğun gösterileri sömürgeci düşmanı geriletti

Lice'de köy göçertme, işkence ve zorla korucu yapılmaya karşı halkın tepkisi toplu gösteri ve protestolara dönüştü. Lice'de köylerde yoğunlaşan baskıyı özellikle İlçe Jandarma Bölüğü Komutanı Yüzbaşı Salih Yiğiter yapıyor. Bu sadist komutan, son iki ay içinde ilçenin Zengeson, Kusur, Hedik, Menge ve üç mezrası, Şaberdiyen, Medrese, Sağura ve Derxust köyünün bir mezrasını boşaltmıştı. Sömürgeciler bununla yetinmediler, halkı zorla koruculuğa koştular, silah bırakmak isteyen korucuları da işkenceye aldılar. Baskılar öyle bir duruma geldi ki, halk toplu tepki göstermek ve direnişe kalkma dışında bir yol bulamadı.

Licê kitle gösterisinden — Foto: Yüzyıl

4 Aralık günü gruplar halinde ilçe merkezine gelen köylüler, işkenceci yüzbaşıya ve köy göçertmeye karşı gösteri yaptılar, şikayetlerini sömürgeci yetkililere iletmek istediler. Köylülerin bu tepkisi sonuç vermedi. Tam aksine gösteri yaptıkları ve kendisini şikayet ettikleri için adı geçen yüzbaşı köyleri basıp, işkencenin dozajını daha da artırmaya başladı. Bunun üzerine Rireka (Serin), Derxust (Dibek), Çinazor (Çağdaş) ve Husenika ile çevre köylerden kadın, yaşlı, çocuk yüzlerce yurtsever ilçe merkezine gelerek hükümet konağına kadar yürüdüler. İşkencenin, zoraki koruculuğun ve göçertmenin durdurulup, Salih yüzbaşıdan yaptıklarının hesabının sorulmasını istediler. Esnaf da dükkanlarını kapatarak ve köylülerin gösterisine katılarak destek sundu.

Ancak, yine köylülerin isteği yerine getirilmedi. Üstelik ilçe kaymakamı Beyazıt Tunç, köylülerle görüşmedi ve taleplerini dikkate almayarak kanunsuz gösteri yaptıkları gerekçesiyle asker zoruyla dağıtmakla tehdit etti.

Sömürgeci zulmün önüne geçmede kararlı halk, bu defa daha kitlesel bir şekilde gösteriye kalktı. 12 Aralık günü 2000 civarında köylü yurtsever, başta Arıklı ve Derxust (Dibek) köylerinde olmak üzere yoğunlaşan baskıları protesto etmek ve sonuç almak üzere ilçe merkezine yürüdüler. Köylerden yaya olarak yola çıkan yaşlı, kadın ve çocukların da dahil olduğu kitle ilçeye yaklaştıkça daha da kalabalıklaşmaya başladı. İlçe merkezinde de esnaf bir daha dükkanlarını kapatarak ve yürüyüşçülere katılarak gösteriye destek sundu. Hükümet konağının önünde biriken halk, kaymakamla derhal görüşmek istedi. Halkın bu istemi reddedildiği gibi, özel tim ve askerler halka ateş etmeye başladılar. Kesin katliam yapma kiniyle kitleye kurşun yağdıran ve panzerlerle hücum eden caniler ordusu halktan çok sayıda yurtseveri vurdular. Daxblo köyünden **Kudret Filiz** adlı yurtsever Kürt kadını kafasına sıkılan kurşunla şehit edildi. **Hadi Dalan** adlı 12 yaşındaki çocuk da panzer altında ezilerek ağır yaralandı. Küçük yurtsever, daha sonra kaldırıldığı hastanede yaşamını yitirirken, **Cemal Yükler** ve **Recep Korkut** adlı yurtseverler de aldıkları kurşunlarla ağır yaralandılar.

Ölü ve yaralı sayısı bu şekilde açıklanırken, halktan yurtseverler ölü sayısının dört ve yaralı sayısının da en az 15 olabileceğini ilettiler.

Bir yandan halkı kurşun yağmuruna tutan askerler ve özel tim, diğer yandan da önlerine gelen yurtsevereri kadın, çocuk, yaşlı ayrımı yapmadan dipçiklemeye ve gözaltına almaya başladılar. Bu şekilde 100'ün üstünde yurtsever gözaltına alındı. Sokaklara dalarak esnafa dükkanlarını açma çağrısı yapan sömürgeci askeri güçler, esnafı dükkanlarını yağmalamak ve tutuklamakla tehdit ettiler. Katliam ve kitlesel gözaltına almada ölçü tanımayan sömürgeci güçlerin bu tehditine rağmen halk dükkanlarını açmadı, 14 Aralık gününe kadar halen dükkanlar kapalıydı. Şehit edilen 22 yaşındaki yurtsever Kürt kadını **Kudret Filiz**'in cenazesi sömürgeci vahşeti lanetleyen sloganlar eşliğinde büyük bir halk grubu tarafından kaldırıldı.

Halkın katliam gösterisinden yılmaması, direnişin boyutlanması ve askerlerin halkın üzerine rastgele ateş etmesinin BBC gibi etkili uluslararası yayın kuruluşlarının haber bültenlerine yansıması üzerine, sömürgeciler yalana başvurmaya ve geri adım atmaya başladılar. Olağanüstü Hal Bölge Valiliği'nden yapılan açıklamada "Halkın gösteri yasağına karşı geldiği ve halk arasından da bazı kişilerin ateş ettiği, ölen ve yaralananların kimin kurşunuyla vurulduğunun belli olmadığı" iddia edildi. Ancak bu iddia tümüyle yalandır. Kürdistan'da Kürt halkının silahsız gösterisinin kanun dışılığını ileri sürmek kadar anlamsız bir şey olamaz. Meşru olan Kürt halkının haklarıdır, gayrimeşru olan Türk sömürgeciliğinin Kürdistan'daki varlığıdır. Halk arasından ateş edildiği de yalandır. Halk tümüyle silahsızdır. Askerler ateş edince, kitle kurşun yağmuru ve panzerlere karşı kendini taşlar ve yumrukla savunmuş, slogan atmıştır. Sömürgecilerin özel tim saldırmadı şeklindeki iddiası da yalandır. Halkın direnişi sömürgecilere geri adım attırdı. 13 Aralık günü gece karanlığına kadar hükümet konağının önünde biriken ve gözaltına alınanların bırakılmasını isteyen kitleler, tutuklu 40 kadar yurtsever bırakılana dek gösterilerini sürdürdüler. Ancak tutuklu sayısının ertesi gün daha da arttığı ve bu sayının 200 civarında olduğu ilçeden bazı yurtseverler tarafından belirtildi.

Gazetemiz basıma girdiği tarihte halen Lice ilçe merkezi ve köylerinde durum gergindi. Sömürgeciler kitlesel gösterilerin tıpkı Mart ayında olduğu gibi yayılmasından korkuyorlar. Olaylardan sonra ilçeye giden İHD ve çeşitli parti temsilcileri yaptıkları gözlemler sonucu, sömürgeci yetkililerin açıklamalarını yalanladılar. İlçeye giden SHP heyetinin sözcüsü Ertuğrul Günay, yaptığı açıklamada, "Halkın silahsız olduğunu ve askerlerin rastgele ateş ederek ölüme sebebiyet verdiklerini" söyledi.

Lice Mart 1990 ayından bu yana ikinci defadır kitlesel eyleme kalkıyor. Lice halkının koyduğu bu övünç kaynağı kitlesel direniş, bölgede yürütülen ARGK ve ERNK çalışmalarıyla tümüyle bağlantılı ve onunla paralellik arzetmektedir. ERNK, ilçede 8 Aralık günü dağıttığı bildiride halkı direnişe ve ilçe esnafını dükkanlarını kapatarak köylü direnişine omuz vermeye çağırdı. Sömürgeciler, halkı eyleme kaldıran baskıları, halkın ARGK'ye olan desteğini önlemek amacıyla yapıyorlardı. Baskı Lice'de bir daha geri tepti. Kitlenin kurtuluşu direnişte görmesi kadar anlamlı bir gelişme olamaz. Önümüzde duran görev Liceleri çoğaltmaktır.

İnceleme raporu -I

4 Aralık 1990 tarihinde İnsan Hakları Derneği'nin Diyarbakır şubesine başvurup, köylerinden göçe zorlandıklarını ileri süren Lice ilçesi **Derxust** (Dibek) köylülerinin istemi üzerine, İHD-Diyarbakır Şubesi İnsan Hakları İhlallerini İzleme Komisyonu Başkanı **Hikmet Ata** başkanlığında, İHD Şube Yönetim Kurulu Üyesi **Av. Fevzi Veznedaroğlu** ve İnsan Hakları İhlallerini İzleme Komisyonu Üyesi **Av. Hüsniye Ölmez**, HEP Yönetim Kurulu Üyesi **Şahban Aslan**, Mimarlar Odası İl Temsilcisi **Kemal Acil** ile birlikte Lice'nin Derxust (Dibek) köyüne gidilerek yerinde yaptığımız inceleme ve haksızlıklara maruz kalan köylülerle yapılan görüşmeler sonucunda heyetimiz bu raporu hazırlama zorunluluğunu hissetmiştir.

Derxust (Dibek) köylüleri güvenlik güçlerinin tüm baskılarına karşı koruculuğu kabul etmediklerinden, 4-5 yıldan beri devamlı çok yoğun hukuk dışı uygulamalara maruz kalmışlardır. Ancak son altı ayda bu baskı ve zulüm, dozajı artarak köylüleri yurtlarından göçe zorlama, işkencelere tabii tutma, mallarının talan edilmesi boyutuna varmış ki, 3 Aralık 1990 günü bütün köy halkı süregelen zulmü protesto etmek, insanca yaşama hakkının sağlanması için 15 kilometrelik yolu yürüyerek ilçe kaymakamının kapısına dayanmışlardır. Durumun ciddiyetini anlayan ilçe kaymakamı, köylülerden temsilciler kanalıyla sorunlarını dinleme sözünü verdikten sonra köylülerin dağılması sağlanmıştır.

Olayın akabinde heyetimiz köye gittiğinde bizzat köy halkıyla görüştü ve sorunlarını dinledi. Köyde yapılan uygulamaları köylünün ağzından aktarıyoruz.

Selman Gökdere: (23 yaşlarında) *"Ben köyün hayvan sürüsünü merada otlatırken yanıma üsteğmen İ..... ve birkaç asker geldiler. Bana teröristlerin barındıkları yerleri ve sığınaklarını göstereceksin dediler. Ben,* 'Kimseyi görmedim ve barınaklarını da bilmiyorum' *ve devamla,* 'Ben çobanım, sürüyü sahipsiz bırakamam' *dediğim zaman üsteğmen,* 'Beni ilgilendirmez, sürüye ne olursa olsun. Ancak sen bizimle köy köy dolaşacaksın, teröristler hakkında bilgi vereceksin. Seni bütün köylülere ve teröristlere işbirlikçi olarak teşhir ettireceğiz. O zaman da teröristler hakkında (PKK) bilgi vermezsen biz seni öldürürüz. Bizimle de gezersen teröristler (PKK) seni öldürecek' *diyordu. İtiraz ettiğimde bana,* 'Senin hiçbir şansın yok, burada istersem seni öldürürüm. Hiç kimse benden hesap soramaz, bu bizim için çok kolaydır' *dedi. Israrlarım üzerine bağın içindeki barınağı göstererek* 'Dediklerimi yapmazsan seni bu barınağın içinde bağlarım, askerleri de barınağın üstüne çıkartır barınağı başına yıkarım. Sonradan da çoban yağışlı havada buraya sığınmış, şiddetli yağmurların yağması sonucu barınak yıkılarak çoban ölmüştür şeklinde açıklama yapacağız' *diyordu. Daha sonra beni köy köy dolaştırdılar. Cinêzor (Çağdaş) köyü ilkokuluna götürdüler. Burada bana mikrofonu vererek PKK aleyhine propaganda yapacaksın dedi. Ben hiç bir şey bilmiyorum dediğimde beni döverek okulun odunluğuna göndererek ellerimi bir ranzaya bağlayarak 24 saat boyunca bana işkence yaptılar. Uyumayayım diye başımı askıya diktiler. Akşam olup sürü köye dönmeyince bütün köy halkı beni aramaya çıkmış. Amcam ve kızkardeşim beni ararken komşumuz olan köyde bulunan askerleri görünce beni üsteğmene soruyorlar. Bunun üzerine üsteğmen* 'Benim haberim yok, onu görmedim' *diyerek amcamın ve kızkardeşimin eve dönmelerini engelleyerek onları da köyde alıkoymalarını sağlıyor. Kaybolmam üzerine zaten rahatsız olan babam* (**Mehmet Gökdere**, *65 yaşında) fenalaşarak yaşamını yitirdi. Çoban olduğum sürüden de 84 hayvan kayboldu."*

Aydın Selçuk: *"Devletin köyümüz üzerindeki baskıları dört-beş yıldan beri devam etmektedir. Fakat son aylarda bu baskı daha da arttı. Yaklaşık üç ay önce ağaçtan düşerek kolum kırıldı. Kolumun kırıldığını gören Jandarma Yüzbaşı Mustafa bana,* 'Sen ağaçtan düşmedin, kolunda kurşun yarası var, bu yarayı da gece teröristlerle (PKK) birlikte devlet güçlerine karşı çarpışırken almışsındır' *dedi. Yaranın gerçek sebebini anlatmama rağmen kolumdaki alçıyı sökerek baktı. Ancak kolumda kurşun yarası olmadığını gördü. Bana* 'Sen haftada iki kez karakola geleceksin' *diyordu.* 'Ben yoksulum, haftada iki kez yol parasını verip ilçeye gelecek maddi gücüm yok, işlerimle uğraşmak zorundayım', *dediğimde,* 'O zaman gel seni korucu yapalım' *dedi. Ben,* 'PKK korucuları öldürüyor, ben bunu kabul edemem' *dediğimde, bana,* 'Benim amacım senin ölmendir. Zaten ya biz seni öldüreceğiz ya da PKK öldürecek, sen kesin yaşamayacaksın' *diyordu.* 'Sen gündüz kendi işinde çalışıyorsun, gece de PKK ile birlikte oluyorsun, bu nedenle seni yaşatmayacağız. Sen ya bizimle çalışacaksın ya da dağa çıkacaksın, o zaman seni öldürmemiz daha kolay olur' *diyordu. Gece evimize gelip bizleri dışarı çıkararak askerler botlarıyla yataklarımıza giriyorlar. İtiraz ettiğimizde eşyalarımızın tümünü talan ederek* 'Niye PKK taraftarlarını barındırıyorsunuz da...' *diyerek bizleri dövüyorlar."*

Köy İmamı Vasfi Gökdere; Yüzbaşının dini inançlarıyla oynadığını söylüyor. *"Köylüleri caminin dışına çıkardılar. Cuma namazını kılmamıza engel oldular. Caminin avlusundaki su içme tasının içine bisküvi bırakarak o tasla köpeğine su veriyordu. Dini inançlarımızla alay ediyordu."*

Mehmet Özkan: *"Devlet güçleri bizleri bizim için en kutsal olan namus mefhumu ile tehdit ediyorlar. Yüzbaşı bana,* 'Sen üç taşını atacaksın, teröristleri (PKK) barındırmadığınızı karını boşayarak yemin edeceksin'. *Yine samanlığın üstünü yağmurdan korunmak için aldığım naylonu, sığınaklar için almışsın diyerek elimden alarak parça parça ettiler"* diyordu.

Mustafa Etyemez: (67 yaşında) *"12 yaşındaki çocuğumu dağda çoban iken yakalayıp dağlardaki sığınakları göster diye gece-gündüz dolaştırıyorlardı."*

Sadriye Baran (30 yaşlarında), *"1 yaşındaki beklerimize artık zulüm yapıyorlar. Askerler köye geldiklerinde bizi evden çıkardılar. Gün boyunca 1 yaşındaki bebeğimi emzirmeme izin vermediler. Kilerimizdeki bütün zahiremizi toplayıp Lice'ye götürdüler.* 'Siz bunları teröristler için saklıyorsunuz' *diyerek tehdit ettiler. Evimizi darmadağın ederek tütünlerimizi yere atarak askerler ayaklarıyla üstüne çıkıp eziyorlardı"* diyordu.

Diyadin Tanrıverdi, *"Ben tavuk kesmiştim. Bu yaralı terörist kanıdır, nereye sakladın doğru söyle diye beni tehdit ediyorlardı"* diyordu.

Mehmet Balta, *"Her gece gelip bizi evden dışarı çıkararak eve giriyorlardı. Bizlere de* 'Biz her gece geleceğiz, siz bu köyden göç edeceksiniz. Köyde kaldığınız sürece rahat etmenize izin vermeyeceğiz' *biçiminde bizi tehdit ediyorlar"* diyordu.

Hamit Yıldırım, *"Ben Deşta Gozê (Yıldırımlar) mezrasında oturuyorum. Bir gece devlet güçleri evime gelerek kardeşim Şevket'i sordular. Ben Diyarbakır'a gittiğini söyledim. Bana, yalan söylüyorsun diyerek, ellerimi arkadan bağlayarak beni tavana astılar. Çocuklarımın bağırışları üzerine bir süre sonra indirdiler. Kardeşim Şevket'in 10 yaşındaki oğlu* **Mürsel***'i çırılçıplak soyarak saatlerce damın üst oluklarından akan tazyikli suyun altında bırakarak babasının nerede olduğunu söylemeye zorluyorlardı"* diyordu.

Sadece birkaç köylünün ağzından öğrendiğimiz hukukla, insan hakları ile bağdaşmayan bu uygulamaların ortaya koyduğu tablo şu:

Artık sadece Botan bölgesinde yaşayan insanlar değil, halkımız yaşadığı her bölgede potansiyel suçlu görülerek yurdundan göçe zorlanmakta. Sırf Bölgede yaşayan insanlar Kürt oluşları nedeniyle, hiç yaptırımla karşılaşmayan kendi başına buyruk devlet güçlerinin zulmü ile karşı karşıya kalmaktadır.

Bölgemizde devlet terörünü estiren bu güçler hiçbir hukuksal yaptırımı tanımadan her türlü katliamı yapma sorumluluğuna sahip olduklarını açıkça söylüyorlarsa, bu düşündürücü bir olgudur. Hakkında soruşturma açılan Lice Jandarma Komutanı Yüzbaşı Mustafa (Salih).... hukuk tanımayarak savcılığa gidip ifade verme zahmetine katlanmıyorsa, bu kuşkularımızı daha da arttırmaktadır.

Bölgemizde katliamlar provası yapılırken, kimisi izin verilirse ot yeşermeyecek bir biçimde bölgeyi yok etmeye hazır olduğunu, kimisi istediği insanı öldürme sorumsuzluğuna sahip olduğunu ve kendini yargılayacak hiçbir gücün olmadığını saklamadan söyleyebiliyor. Devlet, yasalarını, potansiyel suçlu olarak gördüğü Kürt halkı için tek taraflı bir içeriğe indirgeyerek uygulamaya çalışmaktadır.

Eğer doğal hukuka inanan, insan hakları savunuculuğunu üstlenen insanlar, bölgemizdeki bu ırkçı, kimlik düşmanlığı uygulamasına son verilmesinde görevlerini yapmazlarsa, dörtyüz hanelik Derxust (Dibek) köyü boşaltılacak, bunun ardından sıra başka köylere gelecektir.

Bölgemizde mevcut uygulamaya dur diyebilmek için, 21. yüzyıla girerken bütün halklar gibi halkımızın da her türlü baskı, zulüm ve vahşete layık olmadığına, insanca yaşamanın bu halkın da hakkı olduğuna inanan her insan hakları savunucusu, kuruluşu ve milletvekillerini harekete geçmeye, bölgemizdeki uygulamaları yerinde görmeye, tarihsel sorumluluklarını yerine getirmeye davet ediyoruz.

İHD Diyarbakır Şube Yönetim Kurulu Üyesi **Hikmet Ata, Av. Fevzi Veznedaroğlu,** İnsan Hakları İhlallerini İzleme Komisyonu Üyesi **Av. Hüsniye Ölmez** HEP Diyarbakır İl Yönetim Kurulu Üyesi **Şahban Aslan,** Diyarbakır Mimarlar Odası İl Temsilcisi Mimar **Kemal Acil** **6.12.1990**

İnceleme raporu - II

Lice'de İnsan hakları ihlallerine bir yenisi daha eklendi. 12 Aralık 1990 tarihinde, İHD Yönetim Kurulu Üyesi Hikmet Ata başkanlığında, İHD İnsan Hakları İhlalleri Komisyon Üyeleri A. Baki Karadeniz, Şükrü Erciyes, HEP Diyarbakır Yönetim Kurulu Üyesi Şahban Aslan, HEP Lice İlçe Başkanı M. Hafiz Uzun, SP Kurucular Kurulu Üyesi Yusuf Arıkan, SP Diyarbakır İl Sekreteri Ağa Yıldırım, TBKP Diyarbakır Yönetim Kurulu Üyesi Nermin Avcı, TBKP İl Sekreteri Ahmet Kılıl ile yerli ve yabancı basın mensuplarından oluşan ondört kişilik bir heyetle Diyarbakır ili Lice ilçesinde incelemelerde bulundu.

Son dört aydır dozajı artarak devam eden baskı ve zorbalığı protesto etmek amacıyla araştırmalar sonucu elde edilen tespitler ve ilçe hükümet konağında toplanan 2000'in üzerinde insanın anlatımları, Lice ve civar köylerinde yaşayan yöre insanlarına uygulanan baskı ve zorla göç ettirme uygulamaları yaşananları anlatır nitelikte olup, 12 Aralık 1990 günü saat 12'de baskıları ilçe kaymakamlığına anlatmak için gelen Arıklı ve Dahblo köylülerine yapılan saldırı ve bunun sonucunda 1 kişinin ölümü 3 kişinin ağır yaralanması, vahşet boyutlarına varan baskı ve devlet güvenlik güçlerinin keyfi silah kullanmalarının canlı belgelerini oluşturmaktadır.

Devlet güvenlik güçlerinin kasıtlı tutumu kısaca şöyle olmuştur: Arıklı ve Dahblo köylüleri Lice Jandarma Bölük Komutanı Yüzbaşı Salih Yiğiter'in kendilerine yaptığı baskıları kaymakamlığa bildirmek için 12.12.1990'da Lice'ye gelmek isterler. Ancak ilçe jandarma bölüğüne bağlı askerler engel olurlar. Kaymakamlığa görüşmek için yürümeye devam eden 2000 kişilik köy halkına askerler ateş açar. Paniğe kapılan köylüler sokak aralarına dağılır. Bu esnada askerlerin ateşinden kurtulmaya çalışan **Hadi:: Dalan** isimli çocuk panzerin altında kalarak ağır yaralanır. Jandarmaya takviye kuvvet olarak özel tim ve çevik kuvvette katılır. Güvenlik güçleri köylüleri ilçe merkezine kadar ateş açarak kovalarlar. Açılan ateş sonucu **Cemal Yükler** ve **Recep Korkut** adlı vatandaşlar yaralanır. Dahblo köyünde oturan **Kudret Filiz** adlı kadın hayatını kaybeder. Askerlerin sağa sola ateş açmaları iki saat devam eder. Yüzbaşı Salih Yiğiter *"Kapatın ulan dükkanlarınızı, alın silahınızı erkek gibi karşımıza çıkın da vuruşalım vs."* tehdit ve hakaretlerle esnafa zorla kepenk indirtir.

"Çarşıda yakaladıklarını dipçikle dövüp ellerini arkadan iple bağlayarak arabaya atıyorlardı. Yoldan geçen kör, sakat, yaşlı, çocuk demeden döve döve cemselere bindiriyorlardı. Dağ köylerinde yaptıkları yetmezmiş gibi bir de ilçe merkezinde başladılar. Son dört ay içinde köylerden 200 aile zorla sürgün edildi. Gündüz ortası Ku.... köyünde üç ev yaktılar. Zengeson, Kusur, Hedik, Menge ve üç mezrası, Şaberdiyan, Medrese, Şaxure, Dibek'in bir mezrasını zorla boşalttırdılar. Biz yöre halkı olarak Yüzbaşı Salih Yiğiter hakkında üç ayrı olaydan şikayetçi olduk. Dava açtık. Bir hafta önce de merkez ve köylerdeki muhtarlar Kaymakamla görüşerek yüzbaşı ile ilgili şikayette bulundular. Savcı ifade için çağırdı. İfade vermeye gitmedi. Kimseyi taktığı yok. Sanki Lice'yi kendisi yönetiyor." diyordu, Dibekli **İbrahim Aksoy.**

Artık bölgemizde yaşayan bütün insanların devletin nazarında suçlu olduğu gün gibi açıktır. Devlet güçleri halkı sindirmek için bütün baskı ve işkence yollarını deniyor. Bu yetmiyormuş gibi Arıklı ve Dahblo köylerinin örneğinde olduğu gibi kitleleri rastgele tarayarak bu tarama sonucu bir kişinin ölümü, 2 kişinin yaralanmasına kadar ileri gidebiliyor. Devletin güvenlik güçleri bölgemizde kitlesel katliamlar yapabilmek için adeta zemin hazırlıyor. Bir güvenlik kuvvetinin dediği gibi *"İzin verilirse Bölgeyi ot yeşertmeyecek biçimde yok etmeye hazırım"*. Devlet insanlarımızı potansiyel suçlu olarak görmektedir. Devetin güvenlik güçleri suçsuz insanların üzerine tereddütsüz olarak silah sıkıyorsa ve panzerler ile 12 yaşındaki çocuğun üzerinden geçiyorsa bu bizim için düşündürücü bir olaydır. Bu demektir ki devlet hukuk devleti değildir. Devlet diktatör bir devlettir. Yasalar keyfi uygulanıyor, yasalar köyde bulunan güvenlik kuvvetlerinin inisiyatifindedir. Biz diyoruz ki, başta insan hakları savunucuları, aydınlar, demokratlar, kısaca kendine insanım diyen bütün insanlar, bölgemizde bir ırkçı kimlik düşmanlığı uygulamasına son verilmesi için bize düşen görevleri yapmazsak, başta Lice köylüleri olmak üzere bölgemizin bütün köyleri boşaltılacak ve insanlar katledilecektir. Bölgemizde var olan katliam, baskı, işkence ve her türlü zulmü durdurmak ve insan onuruna yaraşır bir yaşam sağlamak bütün dünya halkları gibi özgür ve baskısız yaşamanın bu halkın da hakkı olduğuna inanıyor ve her zaman zulüm ve işkence gören halkımızın yanında yer aldığımızı belirtiyoruz.

İnsan Hakları Derneği Yönetim Kurulu Üyesi
İnsan Hakları İhlalleri Komisyon Başkanı
Hikmet Ata

Gerilla ve kitle eylemleri

Gerilla eğitimde - Uludere 1990

Bismil

Êl bombasını özel tim aracına atan kahraman savaşçı şehit olurken, bir yüzbaşı ve bir teğmeni öldürdü

İlçe merkezinde meydana gelen eylem, yurtseverlerden aldığımız bilgilere göre şöyle gelişti: Üzerinde el bombası olan bir savaşçı, muhtemelen bir yurtseverin evine giderken kendisinden kuşkulanan, içinde özel tim elemanlarının bulunduğu bir askeri araç tarafından izlendi. Savaşçı izlendiğini farkedince yolunu değiştirdi. Araç yine kendini izlemeye devam edince, kaçma fırsatının kalmadığını farkeden savaşçı, elindeki bombayı yakın mesafeden aracın içine, ön bölmeye atmaya muaffak oldu. Bombanın patlaması sonucu biri yüzbaşı, diğeri teğmen rütbesinde ve özel tim statüsünde çalışan iki rütbeli düşman askeri öldü. Arkada bulunan tim elemanları ise kendilerini araçtan atarak, kahraman savaşçıyı vurdular. Şehit savaşçının adını henüz öğrenemedik.

Bazı yurtseverler aynı saldırıda bazı tim elemanlarının daha ağır yaralandığını söylediler. Eylemden sonra sömürgeciler, 16 yurtseveri gözaltına aldılar. Henüz kesinleşmemekle birlikte, tutuklanan Habur Çiftçi isimli yurtseverin babası Mirhat Çiftçi adlı köylü yurtsever, İHD Diyarbakır Şube yetkililerine yaptığı başvuruda, gözaltına alınan yurtseverlerden birinin işkencede öldürüldüğünü söyledi.

Dêrsim

Hozat'ta meydana gelen büyük çarpışmada 4 ARGK savaşçısı şehit düştü

Bölgedeki gerilla kaynaklarından aldığımız bilgilere göre çarpışma şöyle meydana geldi: ARGK savaşçıları propaganda faaliyetleri için gittikleri Beşelma köyünden sabaha karşı ayrılmak üzereyken, düşman askeri birliklerinin pusu ve saldırısına maruz kaldılar. Muhtemelen bir ihbarı değerlendiren sömürgeciler, köye çok sayıdaki güçle geldiler.

Akşama kadar süren çarpışmada Arif (grup sorumlusu), Ahmet (Karslı), Rıza (Bingöllü) ve Salih adlı savaşçılar kahramanca direniş içinde şehit düştüler. Çarpışmada düşmanın verdiği kayıplar öğrenilemedi.

Dih

Derawûd Köyündeki çarpışmada 2 asker öldürüldü 3 asker de yaralandı

1 Aralık günü Dih (Eruh)'e bağlı Derawûd (Payamlı) ile Ginyaniş (Yeşilören) köyleri arasında yola barikat kuran ARGK gerillaları, traktörle eylem yerine gelmeye çalışan sömürgeci askerlerle çarpıştılar. Kısa süren çarpışmada 2 düşman askeri öldürüldü, 3'ü de yaralandı. Çarpışmada ARGK gerillalarından ikisi, biri elinden, diğeri ayağından yaralandı. Ancak 2 gerillanın da yarasının ağır olmadığı ve tedavilerinin yapıldığı öğrenildi.

Cizîra Botan

İlçe MİT binasına bombalı gerilla saldırısı

Cizîra Botan (Cizre)'da 9–10 Aralık gecesi, işkence merkezi olarak kullanılan ve aynı zamanda, Türk sömürgeciliğinin bölgedeki askeri istihbaratının toplandığı önemli bir merkez olan MİT binasına karşı bombalı gerilla saldırısı yapıldı. Saldırıda bina büyük ölçüde tahrip oldu. Patlamada özel tim görevlisi 4 polisin öldüğü ve 3'ünün de yaralandığı iletildi.

Mêrdîn

Hamdullah köyündeki çarpışmada 2 ARGK gerillası şehit düştü, çarpışmada en az 10 düşman askeri de öldürüldü

6 Aralık günü Hamdullah (Eroğlu) köyüne giden 10 kişilik bir ARGK grubu ihbar sonucu köyün çıkışında kuşatılır. Cewzad (Cevizlik) köyü korucularının neden olduğu ihbarı değerlendiren sömürgeciler, sonuç almak amacıyla Mêrdîn, Kosar (Kızıltepe) ve Derîka Çiyayê Mazî (Derik)'den askeri birlikleri köye yığarlar. Sisli bir havada öğlen saatlerinde başlayan çarpışma akşam karanlığına kadar devam etti.

Gerilla kaynaklarından aldığımız bilgilere göre birinin adı Şervan (Kosarlı) olan 2 ARGK savaşçısı şehit düştü, bir ARGK savaşçısı da hafif bir şekilde yaralandı. Kuşatmayı yaran gerillalar 10 kadar düşman askerini öldürdüler. Bölgeden yurtseverler bu sayıyı daha yüksek verdiler.

Şirnex - Qilaban

Bişîreş'te büyük çarpışma. Qilaban'da 1 asker öldürüldü. Kadun'da 3 asker, Ziravik köyünde de 1 ajan öldürüldü

10 Aralık günü Şirnex (Şirnak)'e bağlı Bişîreş köyü civarında ARGK savaşçıları ile sömürgeci güçler arasında büyük bir çarpışma meydana geldi. Bölgedeki yurtseverler, bu çarpışmada gerillaların kayıp verip vermediğini bilmediklerini ancak, sömürgecilerin ise kendi kayıplarını gizlediklerini söylediler.

Qilaban (Uludere)'nin Güney Kürdistan'ın Sinath bölgesine yakın Meydan olarak bilinen yayla alanında meydana gelen çarpışmada ise 1 düşman askeri öldürüldü, 1'i de ağır yaralandı.

12 Aralık günü Kadûn köyünün yakınında, dağlık Dofê mevkiinde ulusal kurtuluş gerillalarımız ile sömürgeci askeri birlikler arasında meydana gelen çarpışmada 3 asker öldürüldü, 1 asker de ağır yaralandı.

Yine aynı gün Qilaban (Uludere)'nın Ziravîk (İnceler) köyünde Mahmudê Xalid adlı bir ajan gerillalar tarafından öldürülerek cezalandırıldı.

24 Kasım 1990 günü Elcan karakoluna yapılan gerilla saldırısında düşmana verdirilen askeri kayıpların yanısıra, karakola ve yakınındaki Cîlbiyan çetelerine ait 1700 koyuna el konulduğu bölgedeki gerilla kaynakları tarafından bildirildi.

Geçen iki ay içinde Qilaban'ın Hozê köyü yakınlarında şehit oldukları gazetemizin geçmiş sayılarında yansıtılan 2 ARGK savaşçısının adlarının **Seyîdxan** ve **Alîşêr** olduğu öğrenildi.

Nisêbîn

Akarsu'da ihanete darbe: İhanetiyle 9 gerillanın ölümüne neden olan Hatice Elmas adlı hainin evine yapılan baskında, bu ihanet yuvası dağıtıldı

9 Aralık tarihinde Stîlîlê (Akarsu) nahiyesinde itirafçı Hatice Elmas'ın evine baskın düzenleyen ARGK gerillaları, bu hain gibi ihbarcılık yapan babasını ölümle cezalandırdılar. Baskında itirafçıya çok benzeyen bir kardeşi de öldü.

Hatice Elmas, 1989 yılında ihanetiyle yaptığı ihbarlarda Serê Kaniye (Pınarbaşı) ve Bezeke köylerinde 9 ARGK savaşçısının şehit düşmesinde büyük rol almıştı.

Bu intikam eyleminin gerillalar tarafından gerçekleştirildiği belli olmasına rağmen, sömürgeciler, eylemden sonra, olayla hiç bir ilişkileri olmayan **Felemez Elmas, Lokman Nimayet, Şükriye Tunç, Ali Tunç, Aziz Ayrı** ve **Rahmetullah Batu** adlı yurtseverleri gözaltına aldılar.

Cizîra Botan

Licê direnişi ve Zonguldak maden grevcileriyle dayanışma amacıyla yürüyüş ve gösteri yapıldı

14 Aralık günü Cizîra Botan (Cizre) ilçe merkezinde 600 civarında yurtsever, Licê kitle direnişi ve Zonguldak'ta yapılmakta olan maden işçilerinin grev direnişiyle dayanışma ve baskıları protesto etmek amacıyla yürüyüş yaptılar.

Kitle yürüyüşü daha on dakikasını doldurmadan, polis, özel tim ve askerlerden oluşan sömürgeci askeri güçler kitleye saldırmaya başladılar. Yürüyüş yapan kitle ve dışardan izleyen halk, sloganlarla sömürgeci askeri güçlerin saldırısını protesto ettiler. Polis, özel tim, asker saldırısında bir çok yurtsever hafif yaralanırken, 30 kadar yurtsever de gözaltına alındı. Gözaltına alınanlar içinde biri Mürüvvet Cacım 3 bayan var. Ayrıca Ülke gazetesi Cizre Muhabiri Abdullah Arısoy'da gözaltına alınan yurtseverler arasında bulunuyor. Diğer yurtseverlerin adlarını henüz tespit edemedik. Cizîra Botan'dan muhabirimiz, yürüyüşe katılanlar arasında SP Başkanı Ferit İlsever ile Zonguldak'taki maden grevcilerinden İsmail adlı bir işçinin de bulunduğunu söyledi. Yürüyüş, Cizre ERNK Örgütü'nün onayı ile gerçekleştirildi. Diğer il ve ilçelerde de bu tür dayanışma eylemleri bekleniyor.

Amed

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin ilan edilişinin 42. yıldönümü kutlandı

İnsan Hakları Derneği'nin düzenlemiş olduğu geceye çok sayıda davetli ve izleyici yurtsever katıldı. Kürtçe türkülerin söylendiği ve şiirlerin okunduğu gecede, İnsan Hakları Evransel Beyannamesi'nin anlamı ve Kürdistan'da insan hakları üzerine değerlendirmeler yapıldı. Gecede şehitler için saygı duruşunda bulunuldu, Beyanname'nin tüm metni okundu. Sanatçı Bilgesu Erenus da söylediği Kürtçe ve Türkçe şarkılarla geceye destek sundu.

Gecede konuşan İHD Diyarbakır Şubesi Başkanı Hatip Dicle, yaptığı konuşmada Kürdistan'daki insan hakları ihlallerinden örnekler verdi; "Bölgede (Kürdistan'da) şiddeti yaratan devlettir, haksız savaşa karşıyız, buradaki sesi Çankaya duymalıdır" dedi.

İHD Genel Başkan Yardımcısı Zübeyir Aydar da yaptığı konuşmada, kutsal topraklar için mücadele edilmesi gerektiğini, yurtdışında da bu tür toplantıların yapıldığını, ancak başkalarının haklarıyla mücadele olamayacağını ve tümüne buraya gelerek mücadeleye katılma çağrısı yaptığını söyledi.

Amed

SP Kürdistan örgütlerinde bölünme

10 Aralık günü Amed (Diyarbakır)'de bir basın toplantısı düzenleyen SP Merkez Karar Kurulu Üyesi Mürüvvet Cacım, merkez ilçe yöneticilerinden Abdurrahim Ayaz, M. Ali Sayın, Nusaybin ilçe yönetim kurulu ve üyeleri, Cizre ilçe yönetim kurulu ve üyeleri, İdil ilçe yönetim kurulu ve üyeleri ile kurulmakta olan Silopi ilçe yönetim kurulu müteşebbis heyetinin SP'den istifa ettiğini açıkladılar. Bu kararın gerekçesi olarak SP'nin yeni yayınlamış olduğu "Güneydoğu Raporu" gösterildi.

Yapılan basın açıklamasında, *"SP, Doğu ve Güneydoğu gerçeğini kavramada yetersizdir. Dişimizle tırnağımızla kazandığımız mevzilerin yıkılmasına müsaade etmiştir. İlke ilke diye bağıran SP yöneticileri, program ve tüzüğü uygulamayarak en büyük ilkesizliği yapmaktadırlar. Ortadoğu halklarının eşitlik ve kardeşliği gerçekleşecektir. Oportünizm ve ikiyüzlülük tarihin çöp sepetine atılacaktır. Milletler eşit ve özgür olacaktır. İşte o zaman gerçek enternasyonalizm sağlanacaktır"* denildi.

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin yıldönümünde TC, insan hakları suçlarında rekor kırdı

Buruk sevinç Irak sınırını geçtikten sonra arkalarından patlayan silah sesleri son duyduğu seslerdi. Hastanede kendine gelen Çınar Ahmet isimli kadın, yavrusuna sıkıca sarılmış, kurtulduğuna sevinemiyordu. Çünkü kocasını kaybetmiş, iki yavrusuyla başbaşa kalmıştı.

Sınırda korkunç gece

Türkiye'ye sığınmak isteyen 6 kişilik Peş- Irak'ından çıkmışlardı... Artık Türk toprak-

Yakup Aktaş
18 Kasım 1990 günü Dêrika Çiyayê Mazî'de gözaltına alındı,
26 Kasım günü cenazesi ailesine teslim edildi

Girgê Amo'ya sığınmak isteyen Kürt aileyi askerler kurşunladı, baba öldü, anne ve çocuklar yaralandı

Kasım ayının son günlerinde Güney Kürdistanlı bir aile Girgê Amo (Silopi) bölgesinden Türk askeri karakollarından birine yakın bir mesafede Kuzey'e giriş yaparak sığınmak istedi. Baba, ellerini kaldırıp silahsız olduklarını ve sığınmak amacıyla Kuzey'e geçtiklerini belirtmesine rağmen, yakın mesafeden askerler tarafından tarandılar. Bu ateş sırasında baba **Mehmet Salih Ahmet** ölürken, sayıları bilinmeyen çocuklar ve anne **Çınar Ahmet** ise yaralandı. Yaralılar Girgê Amo'da hastaneye kaldırıldı. Sömürgeciler, olayı kamuoyundan gizledikleri gibi, hastaneye hiç kimseyi yaklaştırmıyorlar.

63 yaşındaki İsmail Danişan ve 61 yaşındaki Şagül Danişan askerler tarafından kurşunlanarak katledildiler

Çewlik-Gêxî (Kiğı): Gêxî'nin Yayladere nahiyesine bağlı Tarî (Yavuztaş) köyünde 63 yaşındaki **İsmail Danişan** ve 61 yaşındaki eşi **Şagül Danişan,** İstanbul'daki çocuklarına telefon etmek için gittikleri köy muhtarının evinden dönerlerken, askerler tarafından yakın mesafeden ateş edilerek katledildiler.

8 Aralık cumartesi günü meydana gelen olayla ilgili olarak görüşülen köy muhtarı Nadir Sayar şunları söyledi: *"Cinayeti işleyen askerler, savcılığa verdikleri ifadede 'karşıdan gelirken dur ihtarına uymadıklarını' bu yüzden ateş ettikleri söylediler. Bu doğru değildir. Yaşlı kadının cesedi yıkanırken arkadan vurulduğunu gördük, zaten ateş etme hepimizin gözleri önünde oldu.*

"Bu iki yaşlı, suçsuz, günahsız insanın öldürülmesini köylüler hazmetmiyor. Bunların dört çocuğu İstanbul'da. Köyün tek telefonu bizde olduğu için arasıra gelip telefon ederlerdi. Olay günü saat 16.00 civarında yine telefon etmek için bize geldiler. Saat 17.30'da konuşmalarını tamamladılar. Evden çıkmak üzere oldukları sırada ben, askerlerin ateş edebileceklerini, bu yüzden evden çıkmamalarını söyledim. Fakat onlar, 'evden çıkarken askerlerden izin aldıklarını, sadece dönüşte el fenerlerini yakmaları konusunda askerlerin kendilerini uyardıklarını' söylediler. Daha evdeyken feneri açmışlardı. Çıktıktan 5 dakika sonra sert, tok bazı sesler duyuldu. Havaya aydınlatma mermisi atıldı. Birkaç saniye sonra da makinalı silah sesleri ve acılı bağırışlar duyulmaya başlandı.

"Olay üzerine dışarı çıkmak istedim, ancak korktum. Olaydan 20 dakika sonra bazı evlerden ağlama sesleri duyunca, karakolu arayıp olay hakkında bilgi istedim. İki astsubay evime gelip, bir ölü ve bir yaralı olduğunu söylediler. Şagül Danışan olay yerinde, İsmail Danışan ise vurulduktan bir saat sonra kan kaybından hayatını kaybetti.

"Bu masum iki insan öldürüldükten sonra, cesetleri askerler tarafından sürüklenerek 100 metre ilerideki köy ilkokuluna götürüldü. Oysa evleri vuruldukları yerin sadece 15 metre ilerisindeydi. Cumhuriyet savcısı köye gelip, benim ve askerlerin ifadelerini aldı. Askerler hakkında soruşturma açılmadı. Olaydan hemen sonra askerleri köyden çektiler.... Dört çocuğu İstanbul'da olan bu yaşlı çiftin vahşice öldürülmesinden dolayı, bütün köy halkı günlerdir ağlayıp ağıt yakıyor."

Köyde sokağa çıkma yasağı, komşuya gitmesi durumunda askerden izin alma ve çocuğuna telefon etmenin bedelini hayatıyla ödeme. Bunlar Türk sömürgeciliğinin insanımıza reva gördükleri.

Namusuna hakaret edilen Kürt kadını İHD Diyarbakır Şubesi'ne sığındı

Hezro (Hazro)'ya bağlı Helhel (Çiftlibahçe) köyünde takriben 4–5 yıldır denetim altında tutulan ve en son olarak göçertilmek istenen bir aile Diyarbakır'a kaçarak İHD'ne sığındı. Evin kadını Saniye Etki, yapılan baskıları ve neden kaçmak zorunda kaldığını şöyle anlattı:

"Özel tim ve jandarma son bir aydır, günde 3–4 kez evlerimizi basıp köyü terketmemizi istedi, bu yüzden sürekli baskı yapıyorlar. Her defasında köyün biraz dışında olan evimize gelip terörist var, evinizde sığınak var deyip evin her tarafını aramadan geçiriyorlardı. Evde ne var ne yok, her defasında tümünü dağıtıyorlardı. Komando baskısı yüzünden tarla ve bahçelerimizden yararlanamıyoruz. Komutan, bize mülklerinizden yararlanmanıza kesinlikle izin vermeyeceğim dedi. 250 hanelik köyün mevcut 16 korucusu geçen ay silahlarını bıraktıkları için tüm köylülere baskı yapıldı. Köylüler tekrar silah almaya zorlandı. Köylüler kabul etmeyince de, 'Kadın ve kızlarınızı teröristlere peşkeş çektiriyorsunuz, bundan böyle bize de çektireceksiniz' dediler.

"Subay, damda bulunan 60 kiloluk loğu kızımın üstüne yuvarladı, kızım tesadüfen ölümden kurtuldu. Bize, 'PKK ile ilişkileriniz var, ya bize yardım edeceksiniz ya da köyü terkedeceksiniz' *tehditinde bulundular ve bu tehditi sürekli tekrarladılar. En son evi basıp, ortalığı dağıtıp, potinleriyle yatakları paramparça etmeleri üzerine, gece saat 12.00'de kaçıp Diyarbakır'a gelmekten başka çare bulamadım. Üç yıl önce bölgede gerillaların bir astsubayı öldürdükleri eylemden dolayı 7 ay tutuklu kaldım, o günden bu yana göçertmek için sürekli baskı yaptılar."*

Düğünlerde saz çalma ve Kürtçe türkü söyleme yasağı

Bismil'deki sömürgeci yetkililer aldıkları bir kararla düğünlerde saz çalmayı ve Kürtçe türkü söylemeyi yasakladılar. Bu karara gerekçe olarak Kürtçe türkülere gösterilen rağbet ve tüm düğünlerde halkın ulusal kurtuluş mücadelesi ile şehitleri üzerine türküleri ve marşları okumaları gösterildi.

Sömürgecilerin bu ilginç yasaklar kararı bu kadarla da sınırlı değil. Bu karara göre polis geldiğinde saz kesilecek, ezan okunduğunda yine ara verilecek. İlçedeki sömürgeci yetkililer, bu yolla halkın düğünleri yapmalarına da yasaklama getirmiş oluyorlar. Hemen hemen her düğünün bir kitle gösterisine dönüşmesi iyice korkuttu. Ancak bilinen evrensel kurallar var, bu tür önlemler halkın yasaklanan şeyleri yapmaya olan isteğini daha da kamçılamaktadır.

Polisler, kapağında Apo'nun ismi olan kitabı vitrine koyan gazete bayiinin dükkanını dağıttılar

Nisêbîn: 13 Aralık geçesi polisler, Doğu Perinçek'in "Abdullah ÖCALAN ile Görüşme" adlı DGM kararıyla aklanan kitabını satan Latif Dağ isimli gazete satıcısına ait büfeyi dağıttılar. Polisler, büfenin içindeki tüm kitapları tahrip ettikleri gibi, büfe kasasında bulunan 300–400 bin Lira'ya da el koydular.

Büfenin sahibi Latif Dağ, polisleri mahkemeye verdi. Suçlu polisler 13 Aralık günü savcılıkta alınan ifadelerinde cürümlerini inkar edemediler, ancak paraya el koyduklarını inkar ettiler.

Cizîra Botan sınırına yakın alanda bir cinayet daha işlendi

Cizîra Botan (Cizre): *14 Aralık 1990 tarihinde Cizîra Botan'ın Sınır köylerinden olan Derbaciyan yakınlarında* **Şexmus Adlım** *adlı bir yurtsever sömürgeci askerler tarafından kurşunlanarak katledildi.*

Köy boşaltmanın sınırı Muş ve Diyarbakır'a dayandı

Pasûr-Mûş: *Licê'nin yanısıra Mûş ve Pasûr (Kulp)'da da çok sayıda köy boşaltıldı. Korucu olmaları için yapılan baskıları göğüsleyen ve koruculuğu reddeden Velika, Laçika, Kojme, Derebi, Zevang, Reylê, Çeliyî, Darê, Saberkan, Çehersa köyleri son iki ayda tamamen boşaltıldı.*

Yedek öğretmen olmanın koşulu; PKK sınavından geçmek

Pasûr (Kulp): *Yedek öğretmenlik sınavına girenlere ilçe kaymakamı ve milli eğitim müdürünün sorduğu sorular şöyle: 1) Apo okulu neden yarım bıraktı?, 2) Apo'nun kardeşi olsaydınız ne yapardınız?, 3) Kürt ile Türk arasında ne fark vardır?, 4) Devrimci misiniz, inkılapçı mısınız?, 5) Apo'yu tanıyor musunuz?, 6) Din nedir? 7) Türkiye'de islamiyetin gelişmesi nasıldır?, 8) PKK'lılar okula gelirse tavrınız ne olur? vb.*

Posta paketinde gazete bulunan avukat tutuklandı

Mêrdîn (Mardin): *Midyad Barosu avukatlarından Şehmus Miroğlu, adına yollanmış postada Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesiyle ilgili kaset ve iki gazete bulununca tutuklandı.*

100 haneli Haruna köyü boşaltıldı

Meledî (Malatya): *Kürecik'e bağlı Haruna (Harunuşağı) köyü, içinde sadece 15 aile kalacak şekilde boşaltıldı. Köyde 100 hane bulunuyordu. Bölgeden iletilen bilgilere göre özel tim birlikleri, gerilla kılığında köye gidip, köylülere provokasyon hazırladılar. Özellikle soyadı* **Yavuz** *olanlara göçertmede ağırlık verildi. Gerekçe olarak da bu soyadlı olanlardan ulusal kurtuluş mücadelesi içinde çok sayıda yurtseverin olması ve İstanbul'da aynı soyadlı bir çok yurtseverin tutuklanması gösterildi.*

ERNK bayrağı asanlara ceza

Çewlik (Bingöl): *PKK'lı savaş esiri Selim Çürükkaya'nın köyü olan Çilkanî (Yeniköy)'de ERNK bayrağı asmaktan dolayı 8 yurtsever tutuklandı. Bunlar hakkında 2 ile 3 yıl arasında değişen hapis cezası istendi. Tutuklu yurtseverlerden isimlerini tespit edebildiklerimiz:* **Ahmet Demir** *(13–16 yaş arası),* **Sait Öztürk** *(13–16 yaş arası) ve* **Tayip Daş.**

Esnafa satış karnesi

Sêrt, Şırnex, Cizîra Botan, Qilaban, Çolamêrg, Elk vd. il ve ilçelerde esnafa dağıtılan karnelerle, kime ne kadar mal sattıklarını yazma zorunlu hale getirildi. Bu uygulamadaki amaç, gerilla birliklerine erzak satışını yada aktarılmasını önlemek olarak gösterildi. Daha önce de 1983 yılında çıkarılan bir kararnameyle Hakkari'de kimin ne kadar erzak alabileceği karneye bağlanmıştı. Berwarî ve diğer çevre ilçelerde de terzilerin gerillaların giydiği milli kıyafetleri dikmeleri izne bağlanmış ve sıkı bir denetim getirilmişti.

Bir operasyonun içyüzü:

Polis operasyonlarında çok sayıda devrimci ve yurtsever tutuklandı

İstanbul: Kasım ayının sonlarında İstanbul'da yapılan büyük operasyonlarda çok sayıda Kürdistanlı devrimci ve yurtsever gözaltına alındı. Sayısı kesin belli olmamakla birlikte gözaltına alınanlardan 16'sı tutuklandı. Bunlardan adlarını tespit edebildiklerimiz şunlardır: **Hasan Atmaca, Yıldız Durmuş, Ahmet Ekinci, Sadun Atlatan, Gülnaz Karakaş, Zafer Alkoyun, Cumali Gökalp, Nurettin Yavuz** ve **Adil Şahin.**

Türk devleti gözaltına alınmalara büyük bir umutla sarıldı. Tutuklanmalar uzun süre basından gizlendi. Bu süre zarfında hem operasyonların alanı genişletildi, hem de gözaltına alınanlar sürekli işkence altında tutuldular.

İtirafçı elde edemeyen polis, bu defa çarpıtma ve sahte zafer kokan başlıklarla tutuklanmaları basına yansıttı. Tabi bu arada gözaltına almış oldukları ve önceden terörist olarak lanse ettikleri çok sayıda yurtseverin serbest kaldığını açıkladılar.

MİT güdümlü basın, tutuklamaları, Emniyet Genel Müdürü Necati Bilican'ın 5 Aralık günü televizyonda yaptığı açıklamalara dayanarak, "PKK'ye büyük darbe", " 6 ilde PKK operasyonu", "Yaklaşık 250 kişi gözaltına alındı", "Apo'nun 5 taktikçisi tutuklandı", "PKK paramparça", "PKK lideri Apo'nun ikinci eşi İstanbul'da yakalandı", "161 militan eylem hazırlığı içindeyken yakalandı" vb. başlıklarla verdiler.

Tutuklu devrimcilerden Hasan Atmaca ve Yıldız Durmuş, cezaevinden gönderdikleri açıklamada, düşmanın ve MİT ortağı basının iddiaları konusunda şunları belirttiler:'

"Bu başlıkların tümü propaganda ve psikolojik etki öğeleri yüklüdür. İşlenen ana tema PKK'nin büyük darbe yediği, çöktüğü, polisin -tabi özel savaş rejiminin– zafer kazandığı şeklindedir. Özel savaş rejiminin ve polisin bir takım sahte zaferlere ihtiyacı var... Olay, polis, MİT ve sömürgeci basın ittifakı ile, genelde tüm devrimci güçlere, özelde ise Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesine yönelik bir provokasyondur.

Operasyonlarda 161, kimi de 250 PKK militanı eylem içindeyken ele geçirildi deniyor.. Bu insanların büyük bir kesimi aynı gün serbest bırakıldı. Bu açıdan yüksek sayının verilmesi tamamen propaganda amaçlıdır.

Faşist-sömürgeci rejim, Özel Harp Dairesi yönetiminde polis ve MİT'i seferber ederek PKK'nin 12. kuruluş yıldönümünde, PKK'yi ve yurtsever Kürdistanlı kitleyi hedef alan bir provokasyon tezgahlamayı planlamış ve bu operasyonla hayata geçirmeye çalışmıştır. Olayın esas ve temel bu yönünü örtbas edip gizleyebilmek ve operasyonun boyutuna ilişkin yapılan açıklamaya kamuoyu nezdinde inandırıcılık kazandırabilmek ve operasyonun boyutunu olduğundan çok büyük göstermek için, bir takım asılsız örgütsel sıfatlar icad edip, bunları isimlerimizin önüne iliştirme sahtekarlığını yapmayı da bu arada ihmal etmemişler. Örneğin, **Yıldız Durmuş** *için Türkiye sorumlusu, Metropol örgütlenme koordinatörü,* **Hasan Atmaca** *için de İstanbul sorumlusu denmiştir. Ne Yıldız Durmuş ne de Hasan Atmaca'nın PKK içinde bu tür görevleri olmadığı gibi, kendilerine poliste dayatılmasına rağmen, bu tür örgütsel görev ve sorumlulukları kabul etmemişlerdir. Bizler, PKK'ye ve Kürdistan ulusal kurtuluş davasına yürekten bağlı ve inançlarımız uğruna mücadele eden insanlarız. Böyle olmamıza rağmen, PKK içinde gazetelerde yazıldığı gibi örgütsel görevlere ve sorumluluklara sahip değiliz.*

Özellikle Hürriyet gazetesinin Yıldız Durmuş'la ilgili olarak verdiği **"PKK lideri Apo'nun ikinci eşi İstanbul'da yakalandı"** *haberi üzerinde durup bir kaç söz söylemeyi zorunlu görüyoruz. Haberin bu biçimde verilmesi açık ki PKK'nin önderini karalamak, kamuoyunda acaba türünde kuşku ve soru işaretleri yaratıp küçük düşürmek ve en önemlisi de PKK'nin kadın-erkek ilişkilerindeki özgürleştirici ve devrimcileştirici prensiplerini kötülemek, yine aynı şekilde bayan bir devrimci olarak Yıldız Durmuş'u aşağılayıp teşhir etmek amaçlıdır. Bu tür hassas saldırıların sürekli PKK önderliğine yapılması Türk özel savaşının önemli bir unsurunu oluşturmaktadır.*

Biz şu kadarını söyleyelim ki başka ülkelerde de devrimciler, devrimci önderler ağır suçlamalar, karalamalar ve teşhir faaliyetleriyle karşı karşıya gelmişlerdir... Ama hiç bir ülkede Türkiye'deki kadar adi ve çirkin suçlamalara muhatap olmamışlardır... Cumhuriyet burjuvazisinin kadına yaklaşımının ne olduğu en iyi Mustafa Kemal-Latife ilişkisinde kendini dışa vurmuştur. Kemalistler için kadın içki sofrasında bir mezedir. Kadın bir zevk ve şehvet aracı olarak kullanılmıştır. Ama Türk toplumunda kadın en kölü bir biçimde 12 Eylül faşizmi döneminde ele ayağa düşürüldü, soyuldu, pazarlandı ve nihayetinde ırzına geçildi. Yani geleneksel söylemle 12 Eylül döneminde namus elden gitti... Şimdi bu alçaklığın, yozluğun ve soysuzluğun temsilcisi Hürriyet gazetesinin, onun sahip ve yöneticilerinin bu hallerine bakmaksızın PKK önderine ve PKK'nin bayan militanlarına söyleyecek ne sözü olabilir?

PKK, Kürdistan kadınını ortaçağın karanlık ve cehalet ortamından çekip çıkararak, onu Botan'da gerilla, yani özgürlük savaşçısı yapmıştır... Kürt kadını tarihinde ilk defa kendisinin ve ulusunun kaderi hakkında söz sahibidir. O, PKK'nin, **"özgürleşen Kürdistan kadını, Özgür Kürdistan olacaktır"** *şiarına inanmakta ve güvenmektedir.*

Bizim halk olarak şanssızlığımız, düşmanımızın mert, oturmuş ve olgun bir kişilik sahibi olmamasında, aksine kalleş ve kahpe olmasındadır.

Sözümüzü bağlarken, bütün ilerici, demokrat ve devrimci çevreleri, Türkiyeli ve Kürdistanlı bütün emekçileri faşist sömürgeci rejimin her türlü provakasyonuna, anti-propaganda ve ırkçı-şoven demagojilerine karşı duyarlı olmaya ve ona karşı mücadeleye çağırıyoruz."

Koruculara, Sömürgeci devlete sadakatın karşılığı verilen ödüller

Xizxêr (Şirvan): Harat (Nalıkaya) köyünden korucu Halit Bağra, çıktığı elektrik direğinde elektriğe kapılarak iki kolunu kaybeder. Sömürgeci devletin yaptığı pohpohlamaya kanan malul korucu, yardım için başvurmadık daire ve yetkili bırakmaz, tüm kapılar yüzüne kapanır. En sonunda kendisine iki takma kol verilir. Koruculuk silahını da bir akrabasının taşıması koşuluyla.

25 Ağustos günü köye toplantı amacıyla gelen gerilla grubuna ateş ederek birini şehit eden Gundê Dizan (Özyurt) köyünden korucu Mısto'ya yaptığının mükafatı olarak 10 milyon TL ödenir. Misilleme sonucu Mısto, ailesinden 5 kişiyi kaybetti, iki çocuğu da halen Isparta kemik hastanesinde.

Olaydan sonra şok geçiren çeteye Xizxêr kaymakamı, "Ne var bu kadar üzülecek, karın ölmüşse bir yenisini bulursun" dedi. Bu sömürgeci kaymakamın dünya görüşünü yansıtıyor. Sömürgecilerin gözünde kadınların varlığı-yokluğu sadece cinsellik sorunu.

Korucu Mısto, bu defa alay komutanından yardım isteyecek olur. Komutan "Daha ne istiyorsun, biz seni ödüllendirmedik mi? Başka bir şey vermeyiz" cevabını verir.

Yurtseverler, hain Mısto'nun yaptığından pişmanlık duyduğunu, ancak halkın onu asla affetmediğini, Xizxêr'de tecrit ve yalnız başına olduğunu söylediler.

Zaten Türk sömürgeciliğine uşaklık yapmanın bedeli, bunun dışında başka birşey olamazdı. Mısto, hakettiği mükafaatı almıştır.

Elk'te özel tim-çete terörüyle köy boşaltılıyor

Cizîra Botan (Cizre): Kaçit köyü **Elk (Beytüşşebap)** ilçesine 30 km mesafede. Köylülere uzun süredir koruculuk dayatılıyordu. Sonuç alamayan sömürgeciler teröre sarıldılar.

Bir gece 500 kadar kişiyle özel tim ve Jîrkî çeteleri Kaçit köyünü bastı. Bundan sonrasını köylülerden aktaralım: *"100 hanelik köyün hepsini boşalttılar, ev eşyalarımızı dahi kurtaramadık, eşyalarımızı, otları, samanları, tezekleri yaktılar, hayvanlarımızın bir kısmını zor kurtardık. Kıymetli eşyalarımızı ve kadınlarımızın altınlarını zorla aldılar, taşıyabildiklerini talan ettiler, kalanını yaktılar."*

Yalnız Kaçit köyüne verilen zarar 2 milyar TL'nı geçiyor. Jîrkî aşiretinin çeteleri, yakılan köylerden bir kısmı Jîrkî köyleri olmasına rağmen talana ve yakmaya öncülük ediyorlar.

Bu şekilde boşaltılan ve tamamen yakılan köyler **Hacelyan (Aşağı Ulaş), Hacelyan (Yukarı Ulaş), Aşağı** ve **Yukarı Kaçit, Berekaçkan, Kurak.** Boşaltılan köyler ise: **Gölgeli, Kurkan, Erdemköy, Xubelielyan, Çekrez, Xinzorik, Naxarexê, Eski** ve **Yeni Akarsu, Wirman, Aşağı** ve **Yukarı Simkatan, Çilareşkan.**

Sadece Kürtçe değil, Türkçe kasetler de yasak

Sêrt Valisi, çıkardığı bir genelgeyle tüm Kürtçe kasetleri yasakladığı gibi, çok sayıda Türkçe kaseti de yasakladı. Kaseti yasaklanan ozanlar arasında Selda Bağcan, Aşık Mahsuni, Ferhat Tunç ve Ahmet Kaya da bulunuyor.

Öte yandan Sêrt'te gözaltına almalar ve operasyonlar devam ediyor. Sadace 11 ve 12 Aralık günleri il merkezinde 40'ın üstünde ev basıldı.

Başka yerde gözaltına alınan Sêrt doğumlular, serbest bırakıldıkları halde bu defa Sêrt emniyeti tarafından aranıyorlar. Bunun son örneği Ekim ve Kasım açlık grevleri döneminde oldu. Mersin'de gözaltına alınıp bırakılan yurtseverlerden Sêrt doğumlu olanlar, Sêrt emniyetine teslim edildiler. Bir aydır gözaltında bulunan yurtseverlerin durumu hakkında bilgi edinilemiyor.

Buca Cezaevi'nde açlık grevi

Buca Cezaevi'nde 20'si siyasi, 2'si adli olmak üzere toplam 22 tutuklu ve hükümlü 19 Kasım'dan bu yana açlık grevinde. Açlık grevi, cezaevi koşullarının düzeltilmesi, insanlıkdışı baskı ve işkenceye son verilmesi, dışarıyla ilişkilerin sağlıklı hale getirilmesi vb. taleplerle başlatıldı. Tutukluların açlık grevi bir aya yaklaşmasına rağmen, cezaevi idaresinin tavrında en ufak olumlu bir değişiklik yok. Açlık grevinde bulunan tutuklu ve hükümlülerden bir bölümü sağlık durumlarının ağırlaşması üzerine hastaneye kaldırıldı. Faşist cezaevi idaresi tarafından açlık grevinde bulunanlara tuz ve şekerin verilmemesi, sağlık durumlarını kısa sürede ağırlaştırıyor.

Açlık grevi nedeniyle durumu kötüleşerek hastaneye kaldırılan tutuklu ve hükümlülerden dördünün adı şöyle: Nevzat Kalaycı, Fethi Kaçkın, Mustafa Aday ve Ahmet Lercina.

Buca Cezaevi'nde şimdiye dek böylesine uzun süreli açlık grevi eylemi hiç olmamıştı. Bunun da yarattığı olumsuz etkiyle, kamuoyu bu eyleme fazla duyarlı değil. Ancak son günlerde tutuklu ve hükümlülerin sağlık koşullarının kötüleşmesi ve tehlikeli bir hal alması üzerine belli oranda bir kıpırdanmanın olduğu, ancak bunun yeterli olmadığı ve kamuoyunun desteklemesi gerektiği, aksi takdirde açlık grevcilerin yaşamlarının tehlikeye gireceği İHD İzmir Şubesi yetkilileri tarafından iletildi ve bu konuda destek çağrısında bulunuldu.

Ege bölgesi sendikacı ve parlamenterlerinin Botan gezisi

Amed: Aralarında SHP İzmir Milletvekili **Veli Aksoy,** bağımsız milletvekilleri **Kemal Anadol, Kamil Ateşoğulları** ve **Hüsnü Okçuoğlu** ile Aliağa Petrol-İş Şube Başkanı **Mustafa Öztaşkın**'ın da olduğu 40 kişilik Ege bölgesi parlamenter, sendikacı, belediyeci ve gazetecilerden oluşan grup, İHD'nin çağrılısı olarak Botan bölgesine üç günlük gezi düzenlediler. Gezi 1 Aralık günü Nusaybin'de sonuçlandı.

Gezi grubu 40 kişi olmakla birlikte, Kürdistan'da uğradıkları her şehir ve ilçede kafileye yeni sendikacılar ve İHD yetkilileri katıldı, öyle ki Botan'da kafiledekilerin sayısı 100'e yaklaştı.

Grup önce Diyarbakır'a vardı. Burada büyük bir kitle tarafından karşılandı. Oradan Batman'a giden kafile, Batman İHD Şubesi'nin açılışında bulundu. Açılış o kadar kitlesel oldu ki, içeriye giremeyen kalabalık dışarıya taştı. Burada Batman Petrol-İş yöneticileri de gezi kafilesine katıldılar.

Kafile sırasıyla Nisêbin, Cizîra Botan, Şirnex, Qilaban ve Elk'e gitti, yakılan bazı köyleri gördü, bu köylerden göçertilip çadırlarda kalanlarla ve işkence görüp sakat kalanlarla görüştü.

Kafilenin üyeleri gördükleri yıkım ve insan manzaraları karşısında ürküntüye kapıldılar. Gezide etkileyici sahneler de oldu. Kafilede yeralan tek bayan, İHD'yi temsil ediyordu ve aslen Dersîmli'ydi. Bu bayan Şirnex'te karşılaştığı, köyünden kovulmuş bir Kürt kadını ile şu konuşmayı yaptı:

Şirnexli bayan: **"İki çocuğumla birlikte kurtarabildiğim koyunum tek varlığım. Çocuklarıma ne veriyorsam, ona da onu veriyorum"**

İHD'li bayan: *"Ne istiyorlar sizden, bunlar gavur mu?"*

Şirnexli bayan: **"Sen çok yanlış konuşuyorsun, gavurlar da insandır, bunların yaptığı gavurdan çok daha beter. Bunlara hayvan demeye bile dilim varmıyor, çünkü hayvanlar da masum yaratıklardır, bunlara söyleyecek laf bile bulamıyoruz."**

Kafiledeki milletvekilleri Şirnex valisi ile görüşerek, köy göçertmeler hakkında bilgi istediler. Vali, köylüleri biraraya getirip rahat koşullara kavuşturacaklarını söylediğinde, milletvekilleri kendisini protesto ettiler.

Kafile, valinin rahat koşulları yerine, bazı köylülere verilen 200'er biriket, birkaç torba çimentoyu, bunun yanında çadırlarda, açıkta kalanları, soğuktan titreyenleri, açları ve hastalıktan ölümü bekleyen çocukları gördüler.

Kafilenin bazı üyeleri, özellikle parlamenterler, TC'nin, "PKK, halka baskı yapıyor, halk PKK zulmünden kaçıyor" şeklindeki propagandasının aslını öğrenmek istediler. Bunlar halkla konuştukları her yerde, *"Size dağdaki gerillalar baskı yapıyor mu?"* sorusunu sordular. Köylüler, özellikle Çolamêrg (Hakkari)'dekiler, bu soruya çok tepki gösterdiler, *"Bunların ikisinin aynı kefeye konulmasını istemiyoruz, gerillalar bize sadece yardım ediyorlar, zaten onlar olmasaydı, ya intihar ederdik ya da çoktan buraları terkederdik"* cevabını verdiler.

Cizîra Botan'da, bir sendikacı, SP'yi kastederek, bir çocuğa "Bu senin partin mi?" sorusunu sordu ve "Partiya min li çiyê ye" cevabını aldı.

Grup gezisi boyunca fotoğraf çekti, röportajlar yaptı, insan hakları ihlalleri konusundaki vakaları not etti. Grup tüm bunları rapor haline getiriyor, ayrıca çeşitli panel ve sergilerde değerlendirmeyi planlıyor.

Grup, İzmir'e vardıktan sonra yapılan basın açıklamasında, devletin Botan'da yaptığı fiili bir özel savaş olarak değerlendirildi.

Türk sömürgeci yetkilileri sığınmacı Asuri aileyi iadeye hazırlanıyor

Şirnex: Halen Şirnex cezaevinde bulunan 7 kişilik Asuri ailesi adına mektup yazan **Heval Rahmetullah**, durumlarını şöyle izah etti: *"Bu kağıdı ben ve benimle birlikte Şirnex cezaevinde bulunan Hıristiyan bir aile ile ilgilenmeniz umudu ile yazıyorum. Biz çok korkuyoruz. Görünen o ki, bizi Irak'a teslim edecekler, Bizi buradan kurtarın. Hemen Şirnex cezaevine gelmenizi istiyoruz ya da bize başka bir çözüm yolu bulun. Saygı ve teşekkürlerimle."*

Şirnex cezaevinde kalan ve her an geri teslim edilme gerginliği içinde tutulan Asuri aile bireylerinin adları: Afram Aden Henna (1959 doğumlu), Kerim Henna Yako (1968 doğumlu), Teriza Işo Cıbbo (1970 doğumlu), Amir Frasisi Hermes (1963 doğumlu), Cıbrail Amir Fransisi (1985 doğumlu), Jim Amir Fransis (1986 doğumlu).

Güney Kürdistanlı tutuklu mülteci Irak'a teslim ediliyor

Mersin'de HEP bünyesinde kurulan İnsan Hakları Komisyonu yetkililerinden aldığımız bilgilere göre halen Mersin cezaevinde tutulan I-KDP üyesi **Bereket Haydar** isimli yurtsever, Türk devleti tarafından Irak'a teslim edilmek isteniyor. Bu yurtsever yakında beraat edecek. Mülteci statüsü tanınmadığı için avukat da tutamıyor. Haydar, cezaevinden gönderdiği mesajda, Irak'a teslim edilmesi durumunda idam edileceğini, bu yüzden insan haklarıyla ilgili kuruluşların devreye sokulmasını istedi.

Kürtçe konuşan İHD delegesinin 10 yıl hapsi isteniyor

Ankara: 28 Ekim 1990 günü Ankara'da, İHD'nin 3. Olağan Kongresi'nde konuşmasını Kürtçe yapan İHD Diyarbakır Şube delegesi **Vedat Aydın** ile konuşmasını Türkçe'ye tercüme eden **Av. Zeki Okçuoğlu** ve HEP Diyarbakır İl Örgüt Başkanı **Mustafa Özer** hakkında 10 yıl hapis cezası isteniyor. Davanın ilk duruşması 18 Aralık 1990 günü yapılacak. Aydın, Özer ve Okçuoğlu, 28 Ekim günü tutuklanmışlardı. Daha sonra üçünden Özer, serbest bırakılmıştı.

Öte yandan aralarında çoğu Kürt kökenli 26 milletvekilinin de bulunduğu 550 bilim adamı, sendikacı, politikacı ve gazeteci yayınladıkları bildiride, tutuklamaları protesto ettiler, Kürt dili üzerindeki baskıların kaldırılmasını istediler.

Yerel Nusaybin Gazetesinin Yazıişleri Müdürü Mecit Akgün tutuklandı

Gazetede yer alan bir haber nedeniyle hakkında Diyarbakır DGM tarafından tutuklama kararı çıkartılan Gazetenin Yazı İşleri Müdürü Mecit Akgün, DGM Savcılığınca "Yayın yoluyla milli duyguları zayıflatıcı ya da yok edici propaganda yapmak"tan suçlanıyor.

11 Aralık günü Nusaybin'de gözaltına alınan Akgün, 12 Aralık günü çıkarıldığı Diyarbakır DGM tarafından tutuklanarak cezaevine gönderildi. Akgün, daha önce de birkaç defa gözaltına alınmış ve serbest bırakılmıştı.

Bu tutuklama, şehirlerde tüm hızıyla sürdürülen yıldırma operasyonlarının ve halk arasında etkin yurtseverleri susturma kampanyasının bir parçası görülüyor.

Yurtsever gençliğin gösterisi - Nusaybin / Kasım 1990 (Okla işaretli olanlar TC polisi)

Tutuklamalar tüm hızıyla sürüyor

Cizîra Botan'dan muhabirimizin verdiği habere göre son bir ay içinde Girgê Amo'da 15, Cizîra Botan'da 6 (14 Aralık günkü yürüyüşte gözaltına alınanlar hariç), Hezex'te 9, Şirnex'te 6, Qilaban'da 2 yurtsever tutuklandı, aynı süre zarfında Cizîra Botan'da 5, Girgê Amo'da ise 21 yurtsever gözaltına alındı.

Musa Anter hakkında tutuklama kararı çıkarıldı

İngiliz televizyonunun 4. Kanalında 13 Kasım 1990 günü yayınlanan Kürdistan hakkındaki bir programda, "Yurt dışında Türkiye Cumhuriyeti aleyhinde milli duyguları zayıflatmak amacıyla propaganda yaptığı" gerekçesiyle gazetecilik yapan 80 yaşındaki yurtsever Musa Anter hakkında, Diyarbakır DGM tarafından tutuklama kararı çıkarıldı.

Bir korucunun itiraflarından:

Sömürgeci Komutanlar Kürdistan'da nasıl zengin oluyorlar?

Berwarî: (Pervari) *"Ben Hertivîna (Ekindüzü) karakoluna bağlı köy korucularından biriyim. Adımı açıklayamam. Adım ortada dolaşsa, o zaman karakol komutanı Muzaffer Hakverdi bana o bölgeyi yaşanmaz hale getirir.*

"Benim şikayetim Ekindüzü karakol komutanı Muzaffer Hakverdi ile ilgilidir. Rütbesi astsubay üstçavuştur. Bu astsubay görevli olarak karakola tayin edildiğinde biz koruculara para cüzdanını gösterdi ve yeryüzünde 50 bin liradan başka param varsa bana kefen olsun dedi. Ayrıca 60 bin Lira'yı da Kiverûk (Köprüçay)'da bulunan İbrahim astsubaydan borç aldığını söyledi. Üç ay evvel söyledi bütün bunları. O gün sadece 50 bin TL'sı olan ve borçlu aktörümüzün altında şimdi fiyatı 26 milyon olan araba var. Sorun olmasın diye arabayı karısının üzerine kaydetti.

"Ekindüzü köyünde koruculuk yapan Şevket Turuman araba malzemesi için 60 bin TL'sını harcamış. Komutan aynı köyden şoför olan Mecit Türkmen ve Bahattin Aşan'a eşya ısmarlamış, ikisinin parasını da vermemiş.

"Ekindüzülü korucu Abdulbari Seving, karakola çağrılmış, 500 bin TL vermesi istenmiş, vermeyince bir saat boyunca dayak atılmış, dişi kırılmış, sonunda 500 TL'sını vermek zorunda kalmış.

"Çıkor köyünden Hasan korucu, Komutandan izin alarak İstanbul'a gidiyor, dönüşünde hediye getirmediği için dayak atılıyor.

"Ekindüzü köylüsü Salih Kızılay kendisinden istenen hindiyi vermediği için dayak yiyor.

"Rûbar (Yeniaydın) köyü muhtarı Abdulselam, köye gelen komutana koyun kesmediği için karakola çağrılıyor ve komalık ediliyor.

"Berwarî'ye odun götüren her traktör şoförü komutana bir karton Marlboro ve 50 bin TL vermek zorundadır.

"Berwarî ilçe merkezinde oturan şoför Abdulkerim Adıgüzel, köye geldiğinde, komutan onu üç saat tuvalete kapatıyor, ancak iki kilo bal karşılığında bırakıyor."

Bunlar bir korucunun ağzından bir karakol komutanının nasıl zengin olduğunun yollarından sadece bir kaçı.

Haftalık Yeni Ülke gazetesinin 8. sayısı da toplatıldı

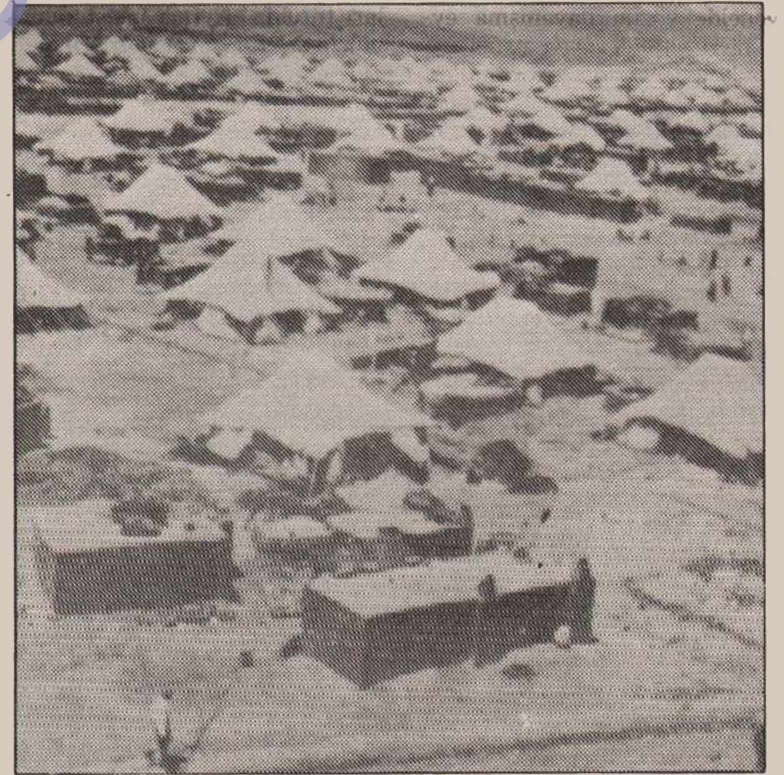
İstanbul: Yeni Ülke gazetesinin 8. sayısının toplatılmasına gerekçe olarak Tarık Ziya Ekinci'nin, "Çifte Standartlı Devlet Olmaz" başlıklı yazısı gösterildi. İstanbul 1 Nolu DGM'nin toplatma kararında, adı geçen yazı ve bazı okuyucu mektuplarında "Milli duyguları ırk mülahazasıyla zayıflatıcı mahiyette bölücülük propagandası yapıldığı" iddia edildi.

Gazetenin Yazı İşleri Müdürü Özkan Kılıç, *"Gazetemiz son iki sayıdır toplatılıyor. Toplatılmaya neden olarak gösterilen gerekçeler bizce geçersiz. Gazetemizi her hafta yeniden daha güzel olarak hazırlayacağız. Toplatma kararından korkmadan yayın çizgimizi sürdüreceğiz"* dedi.

Yeni Ülke gazetesinin 7. sayısı da toplatılmıştı. Buna rağmen gazete yayınını her sayıda daha güçlü bir içerik ve daha büyük bir tirajla sürdürüyor.

Cizîra Botan'da Türk Gladiosu'nun iki eylemi açığa çıktı

Son günlerde kontr-gerilla tartışmaları yoğunluk kazanırken, bölgede bilinmeyen bazı kontra eylemleri de açıklık kazanmaya başladı. 22 Haziran 1990 günü İHD Cizîra Botan Temsilcisi Av.Orhan Doğan'ın evi önündeki çöp kutusuna bomba konmuştu. Bu saldırının hemen üç gün ardından bu defa Hezex (İdil)'de Av. Hasip Kaplan'ın evine yönelik bir kundaklama eylemi gerçekleştirilmeye çalışılmış, saldırgan bombanın elinde patlaması üzerine cürüm işlerken parçalanarak ölmüştü. Şimdi saldırganın kimliği açığa çıktı. Bu, halk tarafından MİT ve kontr-gerilla olduğu çok iyi bilinen Mehmet Bayar adlı kişiydi. Daha kaç tane kundaklama ve cinayet eyleminin ardında bu tür ajanlar var.

Pakistan'ın Quette kentinde BM Mülteciler Örgütü kamplarında bulunan Güney Kürdistanlılar'dan mektup var

Değerli dostlar,

Yaklaşık 1440 Güneyli Kurt Pakistan'ın Quette kentinde BM Örgütü-UNCHR'nin verdiği çadırlarda yaşıyoruz. 6 aydan beridir buradayız.

Durumumuz çok kötüdür. BM Mülteciler Örgütü yetkilileri, burada ne kadar kalacağımız konusunda hiç bir açıklamada bulunmuş değil. İran'a dönmemiz için çok baskı yapılıyor.

Çadırlarda kalmanın yarattığı kötü koşullardan dolayı, önceden hastalıkları olmadığı halde 7 çocuğumuz yaşamını yitirdi. Biz yetişkinlerden de çok sayıda kişi ağır hastadır. BM Mülteciler Örgütü, bu durum karşısında hiç bir şey yapmıyor, tüm isteklerimizi ve durumumuzu kulak ardı ediyor.

Bunun üzerine toplanarak aramızda bir komite oluşumuna gittik. Fakat ne yazık ki sesimizi hiç bir yere ulaştıramıyoruz. Bulunduğumuz şehir çok sapa, ancak mektuplarla sesimizi ulaştırabiliyoruz.

Değerli arkadaşlar, bu mektubumun nedeni de durumumuzdan haberdar olmanız içindir.

Kardeşiniz Xalid Yusuf Ali,
13.11. 1990

Türkiye tarihinin en büyük grevi:

Zonguldak'ta 48 bin maden işçisi grevde

Zonguldak'ta madenci direnişinin öz geçmişi

1948 yılında işletmeye açılan ve 1940 yılında devletleştirilen Zonguldak taşkömürü havzasında geçmişte de çeşitli dönemlerde direnişler oldu. Bu direnişlerin ilki, 7 Temmuz 1923 tarihinde yapıldı. İşçilerin sendikasız ve her türlü sosyal güvenceden yoksun olduğu bu dönemde, Madenci Emin Efendi önderliğinde toplanan işçiler, yeni çıkarılan Amele Kanunu'nda, başta ücretlerin yükseltilmesi olmak üzere, işçilerin lehine bazı düzenlemeler yapılmasını istediler. Ancak bu istekler kömür havzasını işleten Fransız işletmeci tarafından reddedildi. Direniş ise iki gün sürdü.

İkinci büyük direniş ücret konusundaki anlaşmazlık, yani işçinin istediği ücretin verilmemesi üzerine 1965 yılında yapıldı. Bir gün süren direnişe kemalist rejim ordusu ve polisiyle saldırdı. Bu direniş sırasında Mehmet Çavdar ve Satılmış Tepe adlı işçiler kemalist rejimin ordu ve polisi tarafından vahşice katledildi. Bu direniş kanla bastırıldı ve işçilerin talepleri yerine getirilmedi.

Zonguldak madenindeki diğer önemli bir direniş ise bu yıl yaşandı. 1990 Eylül ayında toplu sözleşme görüşmeleri sırasında, en azından çocuklarının okul ihtiyacını karşılamak için avans isteyen işçi sendikasının talepleri karşılanmayınca, işçiler 12-15 Eylül tarihleri arasında ocaklara inmediler. 25 bin maden işçisinin bu direnişi, günümüzdeki grevin ayak sesleriydi.

30 Kasım 1990'da 48 bin işçiyle başlayan ve hala devam eden bu grev ise, hem Zonguldak kömür ocaklarında yeni bir süreci başlattı, hem de Türkiye işçi sınıfının mücadelesine yeni bir soluk getirdi.

30 Kasım 1990 tarihinde 48 bin maden işçisi Zonguldak'ta greve başladı. Maden işçilerinin ekonomik-demokratik hak talebiyle başlattıkları grev, rejime muhalefetin odağı haline geldi. Grevin başladığı ilk günden bu yana madencileri desteklemek amacıyla Zonguldak içinde ve genelde yoğun dayanışma eylemleri yapıldı. Dayanışma eylemlerine işçi aileleri, esnaflar, işçiler, sanatçılar, aydınlar, öğrenciler, zindanlardaki savaş esirleri, Kürdistan halkı ve tüm muhalefet partileri katıldı. Dayanışma eylemleri yaygınlaşarak devam ediyor ve uluslararası düzeyde de yankısını buluyor.

Türkiye Taşkömürü Kurumu'nda çalışan 42 bin, MTA'da çalışan 6 bin işçi adına Genel Maden İş Sendikası ile işveren adına Kamu-Sen arasında yapılan toplu sözleşme görüşmelerinin anlaşmazlıkla sonuçlanması üzerine, 30 Kasım 1990 tarihinde 48 bin maden işçisi greve başladı. Grevin başlamasından bir gün önce işçilere gözdağı vermek, cesaret ve kararlılığını kırmak amacıyla Zonguldak'a faşist devletin askeri, polisi, çevik kuvvet ve komandosu yığıldı. Panzerler ve tanklarla şehrin tüm sokakları tutuldu. Ayrıca faşist rejimin başı Özal, yaptığı bir açıklamayla kömür ocaklarının kapatılacağı, bunun yerine diğer ülkelerden kömür ithal edileceği tehditini savurdu.

Fakat bunların hiçbiri maden işçisinin direniş ve mücadele kararlılığını kıramadı. Maden işçilerinin grevinin başladığı gün Zonguldak, adeta bir bayram yerine döndü. Grev, sessiz sedasız değil, tam tersine büyük kitle gösterileri, onbinlerce işçi, kadın ve çocuğun katıldığı yürüyüş ve mitinglerle birlikte başlatıldı. Yaşamı, geçimi kömüre, dolayısıyla maden işçisine bağlı olan Zonguldak esnafı ve halkı greve sahip çıkarak, eylemi kepenk kapatarak desteklediler, yürüyüş ve mitinglere katıldılar. Maden işçilerinin grevle haklarını almakta kararlı olduklarının iyice anlaşılması üzerine, faşist Kamu-Sen sendikası (İşveren sendikası) grevdeki işçilere lokavt kararı aldı. TC de Güney Afrika ırkçı rejiminden kömür ithal etmek istedi. Ancak Güney Afrika'daki işçiler, grev kırıcısı olmamak ve madencileri desteklemek amacıyla ithal edilecek kömürü yüklemeyi reddettiler. Ayrıca, Uluslararası Madenciler Federasyonu (MİF) ve Uluslararası Kimya Enerji İşçileri Federasyonu (İCEF) yolladıkları mesajda grevi desteklemek amacıyla Türkiye'nin kömür ithal ederek grev kırma girişimlerine karşı etkili eylemler yapacaklarını bildirdi.

Başlangıçta grevin önüne geçmek için elinden geleni ardına koymayan Türk-İş yönetimi, bunu başaramayınca ve madencilerin grevi muhalefetin odağı haline gelip de mevcut iktidara muhalif tüm çevreleri etrafında toplayan büyük bir güç olarak ortaya çıkınca, bu kez destekleme kararı aldı. Özdemir-İş, Çelik-İş ve Otomobil-İş, İzmit'te ortaklaşa yürüyüş ve miting düzenlediler, mitinge onbinlerce işçi katıldı. Türkiye Kömür İşletmeleri'nde çalışan onbinlerce işçi dayanışma amacıyla bir günlük iş bırakma eylemi yaptı.

Madencilerle dayanışma toplumun her kesimini sardı. Üniversite öğrencileri gösteriler düzenlediler, birlikte mitinge katıldılar. Sanatçılar, aydınlar, sendikacılar vd.leri Zonguldak'a akın ettiler. Burjuva muhalefet parti liderleri ve milletvekilleri, maden işçilerinin grevini kendi çıkarları doğrultusunda kullanabilmek amacıyla Zonguldak'a hücum edip mitingler düzenlediler. Sözde dayanışma gösterdiler.

Kürdistan halkı da, maden işçilerinin haklı grevinin yanında olduğunu çeşitli biçimlerde ortaya koydu. Diyarbakır Cezaevi'nde bulunan PKK'li savaş esirleri 2 günlük açlık grevi yaparak dayanışmalarını sundular. Cizre halkı, madencilerin grevi ve Lice halkıyla dayanışma amacıyla yürüyüş yaptı. Ayrıca, ERNK (Kürdistan Ulusal Kurtuluş Cephesi)-Avrupa Örgütü ve YKWK (Kürdistan Yurtsever İşçiler Birliği), Genel Maden-İş Sendikasına birer telgraf çekerek dayanışmada bulundular.

Zonguldak'ta maden işçilerinin grevi devam ediyor. Grevle birlikte yürüyüş ve mitingler de günlük yaşamın bir parçası haline geldi. Grevin yarattığı ekonomik ve siyasal etkiler, çok çeşitli biçimlerde kendini göstermeye başladı. Grevci madencileri destekleme eylemleri artarak genişliyor. İşçiler, yıllardan bu yana yaşatıldıkları sefalet ortamında, kulluktan sıyrılıp insanca yaşamak, özgüçlerine dayanarak kendi haklarına sahip olmak ve kendi geleceklerini kendi özgür iradeleriyle belirlemek istiyorlar. Bunun için ayağa kalktılar ve kazanmakta kararlılar.

Maden-İş Şube Başkanlığına Zonguldak / Türkiye

Emekçiler,

Türk ve Kürt halkı üzerinde her türlü baskı, zulüm, işkence, katliam ve sömürüsünü katmerleştiren sömürgeci Türk devleti Kürdistan'da yürüttüğü özel savaşın ekonomik faturasını siz emekçilere ödetmektedir.

Kürt halkının sömürgeciliğe karşı ayaklandığı bir dönemde yürütmüş olduğunuz mücadele Türk devletini sarsmakta, iki halkın ortak mücadelesi zaferi daha yakınlaştırmaktadır.

Bu anlamda başlatmış olduğunuz grevde sizlerle dayanışma içinde olduğumuzu belirtir, mücadelenizde başarılar dileriz.

Devrimci selamlarımızla

Kürdistan Ulusal Kurtuluş Cephesi - ERNK Avrupa Örgütü
7.12.1990

Maden-İş Şube Başkanlığına Zonguldak / Türkiye

İşçi Kardeşler,

Emeğinizi ve her türlü insani haklarınızı gaspeden Türk burjuvazisine karşı vermiş olduğunuz mücadeleyi ve başlatmış olduğunuz grevinizi yürekten destekliyoruz.

Dağda ve şehirde verilen mücadele iki halkın gerçek kurtuluşunu sağlayacaktır.

Yaşasın Türk ve Kürt halklarının bağımsızlık ve demokrasi mücadesi!

Kürdistan Yurtsever İşçiler Birliği - YKWK Avrupa Örgütü
7.12. 1990

Madencilerin grevi, doğru devrimci önderlik ve mücadele çağrısıdır

Zonguldak'ta 48 bin maden işçisi çoluğu, çocuğu ve kadınıyla hep birlikte grevde. Artık kaybedecek hiçbir şeyleri kalmadığını haykırıyorlar her gün. Zonguldak halkı, madencilerin ruh halini, mücadele ve direnişini sonuna kadar destekliyor. Grevden haberi olan ve kendisi de bu çağdışı rejimin baskı, sömürü, işkence ve katliamlarına maruz kalan herkes dayanışmasını ifade ediyor. Bunların başında da Kürdistan halkı geliyor. Kürdistan halkı, dayanışmayı söz olarak değil, sömürgeciliğe karşı mücadele olarak algılıyor ve bunun gereklerini sonuna kadar yerine getiriyor. Biliyor ki, Türk sömürgeciliğine karşı mücadele, Türk halkının da kendi hakları, bağımsızlık, demokrasi ve özgürlük için yükselteceği mücadele ile birleşince iki halk arasındaki dostluk, kardeşlik, eşitlik ve birlik de gerçek yerine oturacak ve asıl anlamını bulacak. Bunun için dağlardaki silahlı mücadelenin yanısıra şehirlerdeki kitleler de ayağa kalkıyor ve panzerlerin, kurşunların üstüne üstüne yürüyor.. Madenciler ve Türk halkıyla dayanışmanın en somut, en anlamlı örneklerini sunuyor.

Madencilerin grevi, Türkiye'deki sahte muhalefet çevrelerinin, partilerinin de ağızlarını sulandırıyor ve herkes kendine göre çıkar elde etmeye çalışıyor. İnönüler, Demireller, Ecevitler bunun için Zonguldak'a akın ediyor. Yine sahte demokratlar, sahte aydınlar, sahte sosyalistler de durmadan dayanışma gösterisinde bulunuyorlar. Tüm bunlar, toplumsal muhalefeti rejim sınırları içinde tutmak ve sorunu, bir Özal sorunu, ANAP iktidarı sorunuymuş gibi göstermek için yapılıyor.

Peki, böyle bir grevi, devrimci mücadeleyi örgütlemek, yönlendirmek ve Türkiye halkının haklı taleplerine doğru sahiplik ve sözcülük ederek önderlik etmesi gereken devrimci öncü nerede? Sömürgeci-faşist rejim, basın-yayın organları kanalıyla grevi mümkün olduğu kadar sadece Zonguldak içine hapsetmek, konuyla ilgili haberlerin yayılmasını engellemek istiyor. Buna tepki olarak bir TRT muhabiri bile protesto amacıyla istifa ederken, kendine devrimciyim, öncüyüm diyen güçlerin başlarını ellerinin arasına alarak çok ciddi bir biçimde düşünmeleri, hemen harekete geçmeleri gerekmiyor mu? Gerçi, bu konularda bol bol yazıp çizen, konuşan, doğruları kısmen de olsa ortaya koyan güçler var. Bundan da öte, henüz zayıf da olsa doğru devrimci çıkışa yönelenler de var. Elbette bunları yadsımak veya inkar etmek sözkonusu değil. Ama mevcut yapı pratik, politik ve örgütsel olarak, Türkiye'de yaşanan gelişmeleri, halkın taleplerini karşılamak, önderlik ve mücadele sorunlarını yanıtlamaktan bir hayli uzaktır. Kendini devrimci bir seçenek haline getirememiştir.

Oysa, artık herkes çok iyi biliyor ki, Türkiye halkının önünde devrim dışında herhangi bir seçenek kalmamıştır. Bu, işçi grevleri, direnişleri, köylülerin ve memurların protesto ve hak arama eylemleri, öğrenci gösterileri vb. ile çok açık bir biçimde ortadadır. Ama bunu görmek yetmiyor. Tam tersine, artık harekete geçmek, çağdışı faşist rejimin elinde düşürüldükçe düşürülmüş, sömürüldükçe sömürülmüş, bastırıldıkça bastırılmış bu halkı ayağa kaldırmak ve kendi halkları, özgürlüğü, bağımsızlığı ve demokrasisi için savaştırmak ve kazandırmak gerekiyor. Türkiye'de yaşanan asıl sorun budur.

İşte maden işçilerinin bu grevi, Türkiye'de devrimci önderlik gerçeğinin yakıcılığını bir kez daha ortaya koymakta ve dayatmaktadır. Devrimci öncülük iddialarında samimi olanların Türkiye işçi sınıfı ve halkının bu çağrısına olumlu yanıt vermesi, sorunların ağırlığından kaçmak yerine, çözüm ve karar gücü haline gelerek kendilerini kanıtlaması gerekmektedir.

Bu konuda, samimi oldukları, somut pratik adımlar attıkları sürece, Kürdistan halkını ve öncü güçleri PKK-ERNK-ARGK'yi yanlarında bulacaklardır. Böylesine bir dönemde kendi özgücüne dayanarak eyleme geçen maden işçilerinin haklı direnişini desteklemek de ancak bununla mümkün olabilir.

Kürt ve Alman kadınlarının dostluk ve dayanışma toplantısı

Almanya-Stuttgart: 16 Kasım 1990 günü **Kürdistan Yurtsever Kadınlar Birliği-YJWK** ile Alman demokrat kadınları ortaklaşa dostluk ve dayanışma toplantısı düzenledi. Toplantıya Stuttgart-YJWK, Sindelfingen sosyal danışmanları, belediye görevlileri, muhtarlık yetkilileri ve iltica dairesindeki yetkililerin de içinde olduğu 60'ı Alman olmak üzere toplam 100 dolayında yurtsever ve demokrat kadın katıldı.

Düzenlenen dostluk ve dayanışma toplantısında yaşlı Alman kadınlarından oluşan folklor ekibi halk oyunları gösterisi sundu. Kürdistan ve Alman kadınlarının sosyal, siyasal, kültürel ve ekonomik yaşamını içeren ayrı ayrı dia gösterileri yapıldı. Ayrıca, Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesi ve Kürdistan kadınının mücadeledeki yeri ve rolüne ilişkin konuşmalar yapıldı. Toplantı, Kürdistan'ın değişik yörelerinden derlenen halk oyunlarının sunulmasıyla sona erdi. Toplantıya katılan üç basın mensubu da her iki kadın grubuyla röportaj yaptı.

Açlık grevi ve yürüyüş

Hollanda-Deventer: 22-24 Kasım 1990 tarihleri arasında Türk sömürgeciliğinin Kürdistan'daki vahşetini kınama ve kamuoyunu bilgilendirme amacıyla Kürdistan'la Dayanışma Komitesi'nin girişimiyle 3 günlük sembolik bir açlık grevi yapıldı. Eyleme Kürdistanlı yurtseverlerin yanısıra Hollandalı ilerici ve demokratlar da katıldı. Şehrin en kalabalık yerinde gerçekleştirilen açlık grevi sırasında afiş, pankart, bilgilendirme masası ve dağıtılan bildirilerle kamuoyu bilgilendirildi.

Açlık grevi 24 Kasım günü yapılan yürüyüşle sona erdi. Yürüyüşe 100 dolayında Kürdistanlı ve Hollandalı katıldı. Yapılan açlık grevi eylemi, 3. gününün ardından TC konsolosluğu önünde protesto sloganları ve halaylarla sona erdi. Ayrıca, TC konsolosluğu'na bir de protesto mektubu verildi.

Kampanya piknikle başlatıldı

Avusturalya-Melbourne: ERNK taraftarları, 24 Kasım günü düzenledikleri bir piknikle ERNK'yle dayanışma bağış kampanyasını başlattılar. Pikniğe 110 civarında Kürdistanlı yurtsever katıldı. Burada yapılan konuşmada Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesinin daha yükseltilmesi için Avrupa ve diğer alanlarda bulunan Kürdistanlı yurtseverlerin de kendi üzerlerine düşen görevlerin ciddiyetiyle hareket etmeleri gerektiği dile getirildi.

Çok çeşitli eğlencelerin düzenlendiği piknik, aynı zamanda yurtseverler arasındaki birlik, direniş ve mücadele bağını ve ruhunu daha da güçlendirdi.

Körfez krizi ve Kürdistan

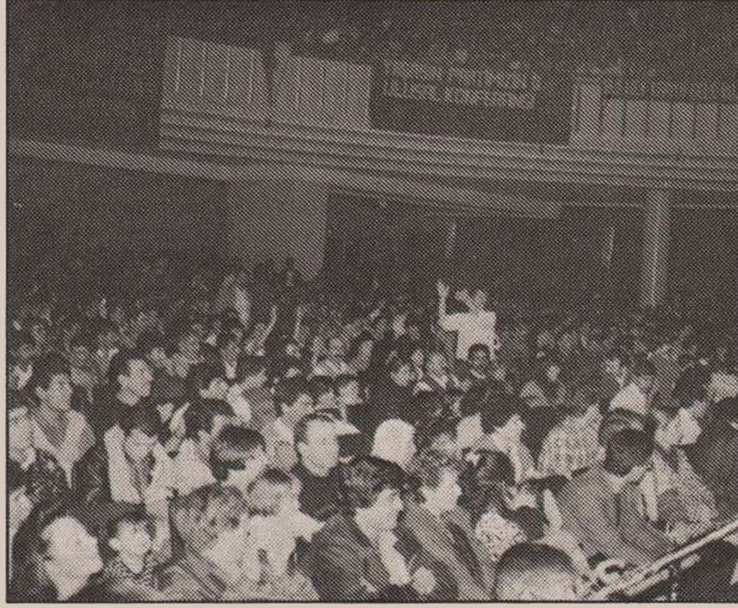
Almanya-Hannover: 26 Kasım tarihinde ERNK ve FKÖ temsilcileriyle BWK, Anti-Faşist Grup gibi Alman örgütlerinin de katıldığı bir toplantı düzenlendi. Konu, Körfez krizi ve Kürdistan'daki son durumdu. KPD ve Alman Yeşiller Partisi özellikle Körfez krizi üzerinde durarak bunun Kürdistan'a yansımalarını ele aldılar. ERNK temsilcisinin konuşması ise ağırlıklı olarak bu dönemde Kürdistan'da doruğa çıkarılan sömürgeci Türk devlet terörü, cezaevlerindeki baskılar ve buna karşı geliştirilen açlık grevleri, sürgün ve sansür kararnameleri ve uygulamaları vb. idi. Ayrıca, 1991 yılı başlarında Alman devletince, Celle'de başlatılacak olan PKK-Davası da toplantının bir diğer gündem konusunu oluşturdu. Üzerinde yoğun tartışmalar yürütülerek ortak tavır alınması kararlaştırıldı.

Celle'deki PKK-Davasına karşı Almanlarla dayanışma gecesi

Almanya-Celle: 2 Aralık günü yapılan bir geceyle Alman devletinin Düsseldorf'tan sonra Celle'de de açtığı PKK-Davasına karşı Alman demokratik örgütleriyle ortak tavır konuldu. Celle-Yeşiller Partisi yetkilileri, BWK, Anti-Faşist Forum-Braunschweig yetkili ve taraftarlarının dayanışmacı olarak katıldığı gece, Celle-ERNK taraftarlarınca düzenlendi.

Gecede, herşeyden önce Alman devletinin kendi yasalarını de çiğneyerek, PKK şahsında Kürdistan halkına ve ulusal kurtuluş mücadelesine karşı açtığı bu davanın mevcut durumu ele alındı. Ve bunların Alman halkının da çıkarlarına hizmet etmediği vurgulandı. Ayrıca Kürdistan'daki son durum, özellikle de sömürgeci Türk devlet terörünün zirveye çıkarılması, Kürdistan'ın insansızlaştırılmaya çalışılması, katliamlar, göçler ve cezaevlerindeki son duruma değinilerek kitle ve kamuoyu bilgilendirilmeye çalışıldı.

Yapılan konuşmaların ardından folklor, müzik vb. kültürel etkinlikler sergilendi. Gece, Alman devletinin bu yönelimlerine karşı Alman ve Kürt halklarının dostluk ve dayanışma duygularının pratikte geliştirilmesi adımlarının atılması çağrısında bulunularak son buldu.

PKK'nin 12. kuruluş yıldönümü Paris'te coşkuyla kutlandı

1 Aralık günü, 4000'i aşkın kitle PKK'nin kuruluş yıldönümünü kutlama gecesinde coşkulu, heyecanlı ve etkileyici anlar yaşadı.

Salonun darlığından dolayı kitlenin önemli bir kesimi programı ayakta izledi. Kutlama programı, geçmiş programlardan daha farklı, yeniydi. Skeç ve tiyatro oyunu, Kürdistan'daki baskı ve direnişi belirli oranda yansıtarak kitlelerin yoğun ilgisini çekti. Etkileyici sahnelerde, kitleler sömürgeci düşmana karşı kinlerini sloganlarla ve yuh sesleri ile dile getirdiler. Tiyatronun yanısıra, **PKK Genel Sekreteri Abdullah ÖCALAN**'ın canlı mesajını ve gerilla yaşamını gösteren video filmi de kitlelerce büyük ilgi gördü. Coşkulu alkışlar arasında sık sık **Bijî Serok APO** ve **Vur gerilla vur, Kürdistan'ı kur** sloganları atıldı. Başkan APO ve gerillayı, kitlelerin çok sevdiği ve onları gerçek kurtuluş umudu olarak gördükleri, yaşadıkları coşku ve heyecandan açıkça yansıyordu. Burada bir kez daha görüldü ki, halk, önderlik sorununa yetkince cevap verilirse, büyük isyanlara kalkışmaya hazır.

Programın müzik bölümünde Hunerkom ozanları ve Ermenistan'dan gelen bir Kürt Ozan devrimci-halk türkülerini söyleyerek kitleleri coşkulandırdılar. Koma Cudî, Koma Serhed ve Nancy'den folklor ekipleri de başarılı oyunlarıyla kitleleri coşturdular. Üç dilden yapılan konuşmalarda, PKK'nin mücadelesi ve büyük gelişmelere kaynaklık eden çizgisi dile getirildi. **Program bölümleri arasında Basklı**, Tamilli ve El Salvadorlu devrimci örgütler ile bazı Türkiyeli dost örgütlerin sundukları mesajlar okundu.

Gece APO Hatê Hilwanê halayı çekilerek sonuçlandı.

Körfez krizinde Kürdistan

İsviçre-Cenevre: 16 Kasım 1990 tarihinde İsviçre Kürdistan Derneği (ASK), İşkenceye karşı Hıristiyan Örgütü (ACAT) ve İsviçre İnsan Hakları Derneği (LSDD) tarafından Körfez krizinde Kürdistan konulu bir konferans düzenlendi. Konferansa konuşmacı olarak Güney Kürdistan adına İ. Şerif Vanlı, ERNK'den bir temsilci, İ-KDP adına Azad, Uluslararası Halkların Hakkını ve Kurtuluşlarını Savunma Örgütü (LIDLIP) adına bir temsilci, Uluslararası İşkenceyle Mücadele Örgütü (SOS Torture) adına Eric Sottas ile İsviçre parlementosunda milletvekilli René Longet çağrılmışlardı.

Konferansa Güney Kürdistan'ı temsilen katılan Prof. Dr. İ. Şerif Vanlı, Güney Kürdistan'daki mücadelenin geçirdiği aşamaları özetleyerek konuşmasına başladı ve yaşanılan deneyimlerin otonominin Kürtler'e hiçbir şey kazandırmayacağını gösterdiğini, Kürtler'in kendi bağımsızlıkları için mücadele etmeleri gerektiğini söyledi.

ERNK temsilcisi ise, Kuzey Kürdistan'daki son gelişmeleri, özellikle de ulusal kurtuluş mücadelesi karşısında tam bir çıkmazı yaşayan Türk sömürgeciliğinin toplu sürgün, köy yakma, katliam ve cezaevlerindeki son yönelimlerini izah ederek Kürt halkının tek şansının birleşerek bağımsız bir Kürdistan için mücadele etmeleri olduğunu vurguladı.

İ-KDP temsilcisi Azad da, kısaca Doğu Kürdistan tarihine değindikten sonra, her ne kadar Kürdün hayalinde bağımsızlık olsa da şu anda uluslararası koşulların bağımsız bir Kürdistan için uygun olmadığını, bundan dolayı Doğu Kürdistan'da otonomi için mücadele ettiklerini söyledi.

Konferansa katılan uluslararası kuruluşlardan SOS Torture temsilcisi E.Sottas, uluslararası demokratik, hümanist örgütlerin insan hakları ihlallerine karşı yürüttükleri çalışmaların diktatörlükle yönetilen anti-demokratik ülkelerde az da olsa etkili olduğunu, bu sayede birçok tutuklu ve hükümlünün serbest bırakıldığını belirterek, bu yönlü çalışmalar için herkesin destek sunması gerektiğini söyledi.

LIDLIP temsilcisi de, Türkiye, Irak ve İran'da insan hakları ihlallerinin yoğun olduğunu, bunların uluslararası toplantılarda sürekli gündeme getirildiğini, buna karşın bu ülkelerin LIDLIP vd. uluslararası örgütlerin çalışmalarını engellemek için her türlü yola başvurduklarını söyledi.

İsviçre Parlamentosu'nda milletvekili R. Longet ise, Kürdistan sorununun acil çözüm bekleyen sorunlardan biri olduğunu, tüm çevrelerin bu sorunun çözümü için yoğun çaba göstermeleri ve Kürt sorununun uluslararası bir konferansta acilen ele alınması gerektiğini belirtti.

PKK'nin 13. mücadele yılı coşkuyla karşılandı

Hollanda-Den Haag: Kürdistan halkının ve ulusal kurtuluş mücadelesinin öncüsü PKK'nin 12. kuruluş yıldönümü, 3 bin dolayında Kürdistanlı yurtseverin katıldığı bir geceyle coşku içinde kutlandı.

8 Aralık günü yapılan geceye Hollanda alanında ilk kez bu kadar yoğun bir kitle katılımının olması, kitlelerdeki birlik, mücadele ve direniş ruhunu daha da pekiştirdi.

Gecede ulusal kurtuluş mücadelemizin, halkımız ve düşman üzerinde yarattığı etkiler ve halk ayaklanmalarını konu alan tiyatro oyunu ve folklor gösterileri sunuldu. Özellikle tiyatro oyunu, kitlelere adeta Kürdistan'da yaşanan gerçekleri yaşattı. Hollandalı bir folklor ekibi de, dayanışma amacıyla geceye katıldı ve kitlelerin büyük beğenisi arasında kendi halk oyunlarından örnekler sundu.

Ayrıca Hunerkomlu sanatçıların sunduğu devrimci-halk türkülerinin yanısıra Sovyetler Birliği'nden gelerek geceye katılan Ozan Aram ve Dilowan da halk türkülerinden oluşan bir müzik şöleni sundular.

Üç dilden yapılan siyasi konuşmalarla PKK'nin 12 yıllık mücadele tarihi ve sonuçları ile ulusal kurtuluş mücadelemizin mevcut düzeyi ve yurtseverlere düşen görevler ortaya konuldu.

Gece içinde kitleleri derinden etkileyen olaylardan biri de, **Eylül** ayı içinde şehit düşen **Fırat** arkadaşın babasının sunduğu mesajdı.

Geceye birçok siyasi hareket de dayanışma mesajları sundu.

Bilgilendirme toplantısı

Almanya-Göttingen: 7 Aralık günü yapılan toplantıda Körfez krizi, Kürdistan'a yansımaları ve Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesinin mevcut durumu ve rolü ile olası gelişmeler üzerinde durularak, yoğun tartışmalar yapıldı. Toplantıya 150 kişi katıldı. Ayrıca konuşmacı olarak Göttingen-DKP, Filistin Kurtuluş Örgütü taraftarları, BWK, Yeşiller Partisi, Anti-faşist Otonom Grup, ERNK ve Kürdistan-Komite'den bir temsilci bulunuyordu ve toplantı bu hareketlerce ortaklaşa düzenlenmişti.

Körfez'deki son gelişmelerin ardından Almanya'daki PKK davaları da tartışma konusu oldu ve Celle'de yeni açılacak olan PKK Davası'na karşı destek sunulması talebiyle sonuçlandı.

Ortadoğu'ya emperyalist müdahaleyi protesto yürüyüşü

Almanya-Karlsruhe: 8 Aralık günü emperyalizmin Ortadoğu'daki savaş kışkırtıcılığını protesto amacıyla bölgedeki ERNK taraftarları, Türk solu ve Alman demokratları ortaklaşa bir yürüyüş düzenledi. Eyleme 120 dolayında devrimci, demokrat ve yurtsever katıldı.

Yürüyüş boyunca atılan sloganlar, dağıtılan bildiri vd. yayınlarla emperyalizm ve sömürgeci-faşist TC'nin savaş çığırtkanlığı teşhir edildi. TC Konsolosluğunun önüne bırakılan çelenkten sonra TC bayrağının da yakılmasının ardından resmi bir ABD kuruluşunun önünde miting yapılarak yürüyüş sona erdi.

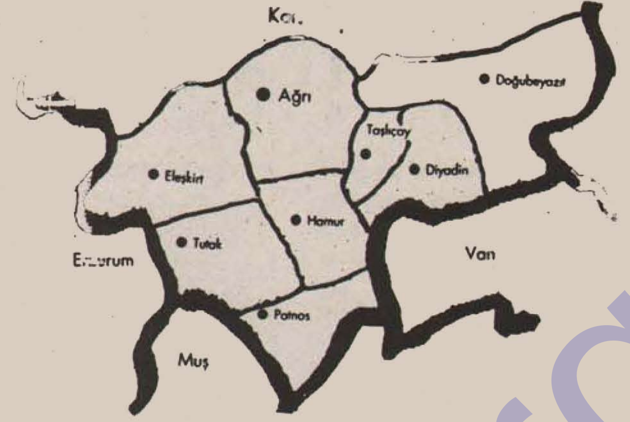
ADIM ADIM KÜRDİSTAN

Efsane yüklü büyük Ararat Dağı ile tanınan bir beldemiz

ARARAT

(Ağrı)

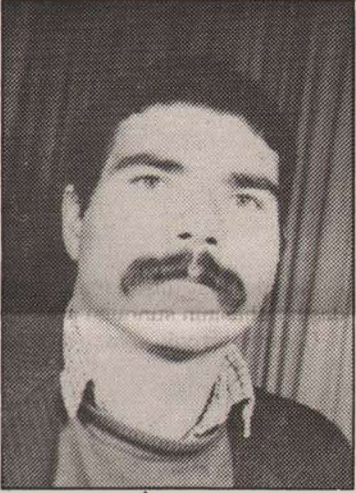
-II-

YERLEŞİM ALANLARI VE NÜFUS DAĞILIMI

Serhed Eyaletimizde yer alan Ararat, nüfusun hızla arttığı bir beldemizdir. Bu nüfus artışı kentsel alanlarda daha yüksek orandadır. Ayrıca kırsal alandan kentsel alanlara da önemli düzeyde göç vardır. Ararat'ın Merkez ilçe dışında 7 ilçesi ve 7'si bucak merkezi olan 558 köyü vardır. Ararat, Kuzey Kürdistan'ın az gelişmiş bir beldesidir.

Merkez ilçe: Nüfusu 84.126.

Ahmet KESİP

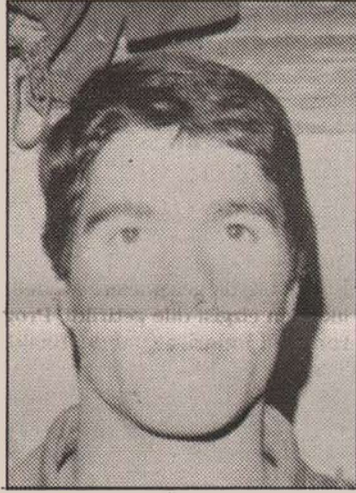
Yüzölçümü 1.481 kilometrekare. Nüfus yoğunluğu 57 kişi. İlçeye bağlı Cumaçay ve Murat bucakları ile 95 köy vardır. Merkez, Doğubeyazıt, Taşlıçay, Hamur, Eleşkirt, ilçeleri ve Kars şehri ile sınırdır.

Doğubeyazıt: Nüfusu 73.794. Yüzölçümü 2.382 kilometrekare. Kilometrekareye düşen nüfus yoğunluğu 31 kişi. İlçeye Suluçam bucağı ve 85 köy bağlıdır. Doğubeyazıt, Erzurum-İran karayolu üzerindedir. Merkeze 93 kilometre uzaklıktadır. Düzlük bir alanda kurulan ilçenin toprakları yüksek ve engebelidir. Diyadin, Taşlıçay, Merkez ilçeleri, Doğu Kürdistan, Van, Kars ile sınırdır.

Patnos: Nüfusu 59.002. Yüzölçümü 1.421 kilometrekare. Kilometrekareye düşen nüfus yoğunluğu 42 kişi. 3 bucağı ve 83 köyü vardır. İlçe, Ararat merkezinden 82 kilometre uzaklıktadır. Karaköse, Van karayolu üzerinde kurulmuştur. Bedişan Deresinin suladığı bir ovada yer alır. Toprakları verimli olduğundan, göçler için bir çekim alanıdır. Geçim kaynağı tarımcılık ve hayvancılıktır. Tutak, Hamur ilçeleri Muş, Van, Bitlis şehirleri ile sınırdır.

Eleşkirt: Nüfusu 44.125. Yüzölçümü 1.559 kilometrekare. Nüfus yoğunluğu 28 kişi. İlçeye bağlı 1 bucak ile 72 köy vardır. Merkezden 34 kilometre uzaklıkta olan ilçe, Erzurum-İran karayolu üzerindedir. Merkez, Hamur, Tutak ilçeleri, Erzurum ve Kars şehirleri ile sınırdır. Geçim kaynağı tahıl üretimi ve hayvancılıktır. Arıcılık da gelişkin durumdadır.

Diyadin: Nüfusu 33.158. Yüzölçümü 1.274 kilometrekare. Nüfus yoğunluğu 26 kişi. İlçeye bağlı 54 köy vardır. Merkezin doğusunda yer alan ilçe, Erzurum-İran karayolu üzerindedir. Murat Irmağı'nın kıyısında ve ekonomisi tarım ve hayvancılığa dayanır. Doğubeyazıt, Taşlıçay, Hamur ilçeleri ve Van şehri ile sınırdır.

Mehmet ERTÜRK

Taşlıçay: Nüfusu 21.931. Yüzölçümü 789 kilometrekare. Kilometrekareye düşen nüfus yoğunluğu 27 kişi. İlçeye bağlı 36 köy vardır. Ararat merkezine 32 kilometre uzaklıkta olan ilçe, Erzurum-İran karayolu üzerindedir. Murat Çayı'nın suladığı bir düzlükte kurulmuştur. Temel geçim kaynağı tarım üretimi ve hayvancılıktır. Merkez, Doğubeyazıt, Diyadin ve Hamur ilçeleri ile sınırdır.

Tutak: Nüfusu 32.053. Yüzölçümü 1.562 kilometrekare. Kilometrekareye düşen nüfus yoğunluğu 21 kişi. İlçenin 81 köyü vardır. Karaköse-Van demiryolu üzerindeki ilçenin Ararat merkezine uzaklığı 42 kilometredir. Murat Irmağı'nın kıyısında bir düzlükte kurulmuştur, Patnos ilçeleri, Erzurum ve Muş ile sınırdır.

Hamur: Nüfusu 19.821. Yüzölçümü 898 kilometrekare. Nüfus yoğunluğu olarak kilometrekareye 22 kişi düşmektedir. İlçeye bağlı 45 köy vardır. Ararat merkezine 15 kilometre uzaklıktadır. Temel geçim kaynağı hayvancılıktır. Nüfusun çoğunluğu kırsal alanda yaşamaktadır. Merkez, Taşlıçay, Diyadin, Patnos, Tutak, Eleşkirt ilçeleri ve Van şehri ile sınırdır.

(Yukarıdaki istatikler, 1980 yılına aittir)

ARARAT VE KÜRDİSTAN ULUSAL KURTULUŞ MÜCADELEMİZ

Ağrı'nın halk kurtuluş mücadelemizde özel bir yeri vardır. PKK mücadelesinden önce Kuzey Kürdistan'da geliştirilmiş olan en uzun ve en örgütlü direniş **Ağrı Direnişi** olmuştur. Hiç bir dönem Türk sömürgeciliğine teslim olmayan Ağrı, 1925'te Şêx Sait Ayaklanması'nın bastırılmasından sonra saldırı hedefi haline getirildi. 1927 Mecburi İskan Yasası, Ağrı'ya uygulandı. Bölgede etkin yüzlerce aile Türkiye'ye mecburi iskana mahkum edildi. Türk ordusu baskı ve provokasyona giriști.

Suat ŞAHİN

1928'le birlikte fiili savaş başladı. Ayaklanma Muş, Bulanık, Zilan ve Kars'ın bazı bölgelerini kapsadı. Türk ordusu, donanımsız ve örgütlenmesi geri, dar bir alana sıkıştırılmış Ağrı direnişçilerinin üzerine 60 bin kişilik güçle gitti. Savaş uçakları Kürt köylerini bombaladı. Tarihçi L. Rambout, **Çağdaş Kürdistan Tarihi** adlı araştırma kitabında en az 5000 masum Kürdün hunharca katledildiğini, yüzlerce Kürt köyünün haritadan silindiğini ve binlerce ailenin de sürgün edildiğini belgelemektedir. TC, Küçük-Ağrı bölgesini İran'a vererek ayaklanmayı arkadan kuşattı. Vahşi Türk ordusu, **İbrahim Huske** ve **İhsan Nuri** komutasındaki Ağrı Direnişini bastırabildi, ancak Ağrı'da direniş potansiyelini ve halkın özgürlüğe aşkını hiç bir zaman kurutamadı.

AĞRI'DA ÇAĞDAŞ ULUSAL KURTULUŞ MÜCADELEMİZİN GELİŞİMİ

Ağrı'da ilk ulusal kurtuluş faaliyetleri, Kars bölgesi ile birlikte 1975 yılında başladı. Feodal yapının kısmen parçalandığı ve şehirleşmenin geliştiği alanlarda aydın-gençlik kesimi içinde ulusal kurtuluşçu bilinçlenme hızla gelişti. Aralarında **D. Ali Küçük** ve **M. Can Yüce**'nin de olduğu öncü bir grup devrimcinin çalışmaları ürün vermiş ve 1977 sonlarına gelindiğinde başta Ağrı şehir merkezi ve Diyadin, Doğubeyazıt ile Taşlıçay olmak üzere bölgenin bütün yerleşim merkezlerinde devrimci gençlik grupları kurulmuştu. PKK Genel Sekreteri, **Başkan Apo**, ülkenin pek çok alanında olduğu gibi Ağrı'da da 1977 baharında geniş bir toplantı düzenledi. Bu toplantıya çok sayıda devrimci genç katıldı, çalışmalar bu temelde kitlesel bir açılma sağladı. Doğubeyazıt'ta daha 1977 yılında binlerce yurtsever, bir gösteriye katılarak doğuş halindeki PKK'nin kitlesel gücünü ve yörenin devrimci-yurtsever potansiyelinin nasıl güçlü olduğunu gösterdi.

Ağrı bölgesinde çalışmanın kendine has özellikleri vardı. Düşman, faşist çeteler, komplolar ve Kürt milliyetçisi grupların engellemeleriyle ulusal kurtuluş örgütlenmesinin gelişimini durdurmak istedi. Bu dönemde etkin azgın bir faşist liderin cezalandırılması ardından aralarında D. Ali Küçük'ün de olduğu bir grup devrimci tutuklandı. Bu, ulusal kurtuluş örgütlenmesinin karşılaştığı ilk ciddi yakalanmaydı. Bunda amatörlük de rol oynadı. Ayrıca düşmanın ajan faaliyetleri de bu sonuçta ciddi rol oynadı. O dönem devreye sokulan Pilot, Abdurrahman gibi ajanlarla, devrimci hareket kontrol altına alınmak istendi. Ülke genelinde bu provokasyon boşa çıkarılmakla birlikte, Ağrı özgülünde aynı başarı tekrarlanamadı. Bu nedenle yurtsever potansiyel layık olduğu düzeyde örgütlendirilemedi. 12 Eylül faşist darbesi gerçekleştirildiğinde bölgede çok fazla sayıda devrimci ve yurtsever tutuklanarak zindanlara konuldu.

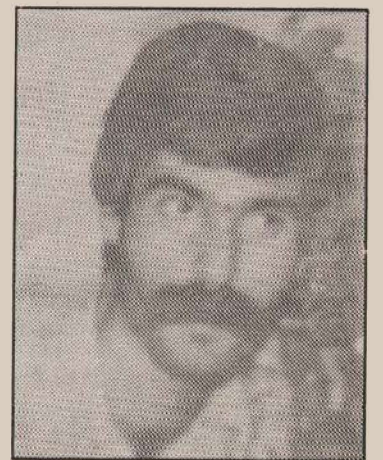

Hayrettin ERTÜRK

PKK'nin gerçekleştirdiği toparlanma hareketinden sonra, 1983 yılında bölgeye müdahale edildi. Aralarında şehit PKK kadroları **Vesim ARAS** ve **Ahmet KESİP**'in de olduğu silahlı bir grup öncü devrimci, Kars ve Ağrı bölgelerinde hazırlık çalışmaları yürüttü. Kısa sürede Doğubeyazıt ve diğer merkezlerde toparlanma sağlandı. Alandan çok sayıda savaşçı alındı.

Ağrı bölgesinde asıl gelişme 15 Ağustos 1984 ulusal kurtuluş atılımıyla oldu. 5-20 Ağustos 1985 tarihlerindeki büyük direniş içinde şehit düşen ulusal kurtuluş kahramanlarımızdan **Mehmet ERTÜRK, Fuat ASLAN** ve **Feyad Alkan**'ın öncülüğünde Ağrı direnişi, çağdaş anlamında bir daha hiç durmamacasına başlatıldı. Devrimcilerin kanı Ağrı bölgesinde, ulusal kurtuluş mücadelesinin silahlı ve kitlesel gelişiminin zemini oldu. PKK III. Kongresi ile birlikte Ararat bölgesi, Kars ile **Serhed Eyaleti** adını aldı. Şehit PKK Merkez Komite Üyesi **Ahmet KESİP**, komutasındaki gerilla birimleri düşmana darbe üstüne darbe vurdu ve mücadeleyi kitleselleştirdi. Şehit, gerilla ve kitle adı birbiriyle kaynaştı, Serhed ulusal kurtuluşun güçlü bir kalesi durumuna geldi.

Bölgede şehirlerdeki kitlesel ulusal kurtuluşçu uyanış ve örgütlenme, 1989 yılı ile birlikte kitlesel eylemlere dönüştü. Şehir merkezlerindeki düşman güçlerine kadar varabilen gerilla silahı ve şehitler, kitlesel başkaldırının işareti oldular. 15 Ağustos 1990 tarihinde Doğubeyazıt esnafı ERNK'nin çağrısına uyarak kepenk indirdi. 17 Ağustos 1990 tarihinde de halk şehitlere bağlılığın muhteşem bir örneğini sundu. Diyadin'de bir çarpışmada şehit düşen ARGK savaşçılarından **Nurettin TURAN** (Doktor Agît) için, Doğubeyazıt'ta 10.000 yurtsever yürüdü ve ulusal kurtuluşçu sloganları düşmanın yüzüne haykırdı. Benzer saygıyı aynı çarpışmada şehit düşen diğer bir ARGK gerillası **Hüseyin GÜLTEKİN** (Ali) için Diyadinli yurtsever kitleler sergiledi.

Necip ALPTEKİN

Ulusal kurtuluş mücadelemizin büyük ayaklanmalara gebe olduğu bu dönemde, Ararat, düşmandan döktüğü kanın intikamını alacak ve ulusal kurtuluş ayaklanmalarına hazır bir bölge ve potansiyel durumundadır.

Gelecek sayıda ERZIROM

Başkomutan savaş meydanını terkediyor

Torumtay'ın istifası yenilginin itirafıdır

TC Genelkurmay Başkanı **Necip Torumtay**'ın istifasının yankıları hala sürüyor. 3 Aralık tarihinde gerçekleşen istifa olayının üzerinden yaklaşık iki hafta geçmesine rağmen, konu halen de günlük gazetelerin manşetlerinden inmiş değil; yani güncelliğini koruyor. Tartışmalar uzadıkça ortaya atılan spekülasyonlar da çoğalıyor ve farklılaşıyor. Bu arada TC yetkililerinin kavramları ve gerçekleri çarpıtmadaki maharetlerine bir kez daha tanık olabiliyoruz. Özal-Torumtay çelişkisi o denli ustalıkla işlenip büyütülüyor ki, ilerici ve demokrat geçinen pek çok çevre ve kişi bile bu havaya kapılarak Torumtay'ı haklı gösterme, ondan yana tavır koyma eğilimleri gösterebiliyor ve bunu açık açık da savunabiliyor.

Gerek olayın kahramanları ve gerekse çeşitli çevreler tarafından ortaya atılan gerekçelerin göstermelik olmaktan öte bir anlam taşımadığını belirtmeye geçmeden, öncelikle olayın esasını, en başta görülmesi gereken canalıcı noktasını vurgulamak gerekiyor. Sorun, hiç de gösterilmeye çalışıldığı gibi 12 Eylül rejiminin asker-sivil kanatları arasındaki çekişmelerden kaynaklanmıyor. Bazı kesimler arasında birtakım çelişkiler var olsa da, burada güdülen esas amaç, iflasın eşiğine gelmiş bulunan kemalist rejimi kurtarma, ayakta tutabilme kaygılarıdır. Diğer tartışma ve spekülasyonlar ise, ağırlıklı olarak bu noktayı gözlerden uzaklaştırmak, dolayısıyla rejimin ne denli çürümüş olduğunun kitleler tarafından farkedilmesini engellemektir.

Hatırlanacağı gibi, Torumtay'ın istifa haberi Türk burjuva basınında bile belli çağrışımlar yarattı ve bu konudaki haberler, darbe, muhtıra gibi kavramlarla birlikte verildi. Türkiye'de öteden beri zaten bir darbe lafı dolaşıyor; bazı çevreler çoktan beri bunun beklentisi içerisinde bulunmaktadır. Şimdi kimileri bu olayı 12 Eylül darbesi öncesinde, Aralık 1979 tarihinde askerler tarafından cumhurbaşkanına verilen uyarı mektubu türünden bir olay olarak değerlendiriyor. Bazıları çoktan beri beklenmekte olan darbenin başlangıcı, bir anlamda ön adımı olarak niteliyor. Bize kalırsa olay esasında bu yılın 28 Nisan'ında özel savaş kararnameleri çıkarma biçiminde ortaya çıkan alışılmadık darbe olgusunun, yine alışılmadık biçimde ortaya çıkan bir devamı ve tamamlayıcısıdır.

Burada şöyle bir soru akla gelebilir: Neden 1990'lardaki darbeler 1960–70 ve 80'lere benzemiyor? Genelkurmay başkanları eskiden gerektiğinde meclisin, hükümetlerin, siyasal partilerin varlığına son vererek darbeler yaparken, bugün neden istifa etmek suretiyle bunu yapıyor? Bu tamamen kemalist rejimin kendine has özelliklerinden, çürümüşlüğünden ve bir de karşısında alternatif olarak gelişen ve büyüyen gerilla savaşı etrafında oluşan halk muhalefetinin güçlenerek onu deyim yerindeyse takatten düşürdüğünden kaynaklanmaktadır.

Uzun süreden beri ciddi bunalımlar yaşamakta olan kemalist rejimin kendi varlığını normal biçimlerde sürdürebilme olanağı kalmamıştır. 1960'lardan bu yana neredeyse gelenekselleşerek her on yılda bir süregelen devrevi darbeler, rejimin bu yeteneğini çoktan beri yitirdiğini açıkça ortaya koymaktadır. Ancak, 12 Eylül 1980 sonrasında yaşanan gelişmeler sonucunda durum daha da farklı bir hal almıştır. Kürdistan'da altı yılı aşkın süredir PKK önderliğinde kesintisiz olarak silahlı biçimde gelişen ulusal kurtuluş mücadelesi, kemalist rejimin dayandığı temel güç olan orduyu alabildiğine yıpratmış ve rejim için bir umut olmaktan önemli oranda çıkarmıştır. O nedenle de generaller eskiden olduğu gibi öyle kolay kolay kılıcı çekip kışladan çıkamıyor, çıkmaya cesaret edemiyor. Kısacası gerilla, rejimin, ömrünü uzatmak üzere başvurduğu 27 Mayıs, 12 Mart ve 12 Eylül gibi klasik darbe olanağını da elinden almış veya bunu son derece daraltmış ve kemalist rejimi tümüyle soluksuz bırakmıştır.

İşte son dönemlerde yaşanan ilginçlikler, eski klasik biçimlere pek benzemeyen darbe ve muhtıra nitelikli hareketler ve ilk bakışta insana anlaşılmaz gibi gelen kimi gelişmeler, bu sıkıntının bir ürünü olarak ortaya çıkan olgular olmaktadır. Ordunun neden aktif değil de pasif bir yol seçtiğini bir yorumcu, Milliyet gazetesinde şöyle belirtiyor:

"Ordu 12 Eylül yorgunuydu. Özal'ı aktif bir politika ile durdurma olanağına sahip olamayan silahlı kuvvetler pasif bir yol seçerek, Genelkurmay Başkanının istifası ile bir nevi müdahalede bulunmuştur."

Orduyu yorgun kılan ve aktif davranıştan alıkoyan etkenin ne olduğu çok açıktır. Eğer bugün Kürdistan'da bir gerilla savaşının varlığı sözkonusu olmasaydı, generallerin bilinen yöntemleriyle aktif bir yol tercih etme olasılığı belli ki, çok daha yüksek olacaktı.

Diğer önemli bir nokta ise, Türkiye'de yaşanan bunalımın son dönemde ne denli ciddi boyutlara ulaşmış bulunduğudur. Torumtay, kuvvet komutanlarına istifasının gerekçesini açıklarken, "Ben kendimi feda edeceğim, siz arkamdan görevi sürdürürsünüz" diyor. (Cumhuriyet, 5 Aralık 1990)

6 Aralık tarihli Milliyet'te, M. Ali Birand, "Genelkurmay Başkanının... ülkeyi kurtarmak için kendini feda ettiği"nden sözediyor. Bu ve benzeri sözler, aslında faşist rejimin durumunu çok iyi izah ediyor. Yaşanan bunalım, tek yanlı değil; ekonomik, sosyal, siyasal alanları tümüyle kapsıyor. Kürdistan'da yürütüğü özel savaşta gerilla mücadelemiz karşısında başarısız kalışı, rejimi sadece askeri alanda değil, ekonomik ve siyasal açıdan da en çok zorlayan etken oluyor. Ancak başka etkenler de mevcut. Örneğin, Zonguldak'ta 50 bine yakın kömür işçisi ilk kez greve gidiyor. Ve grevci işçiler salt ekonomik değil, siyasal istemler de öne sürüyorlar. Sarı sendikaların varlığına ve engelleme çabalarına rağmen işçiler, rejim karşıtı siyasal sloganlar haykırıyorlar. Kaldı ki, işçi hareketi salt Zonguldak'la da sınırlı değil, çok daha yaygın. Genel grev çağrıları gün geçtikçe daha fazla karşılık buluyor. Yine başta gençlik olmak üzere, kırsal alan üreticileri ve diğer emekçi yoksul kesimlerin huzursuzluk ve hoşnutsuzlukları daha etkin biçimlerde dışa yansımaya başlıyor. Diğer yandan dünyada ve bölgede yaşanmakta olan olaylar, özellikle Körfez krizi etrafında gelişen durumlar, belirtilenin aksine rejimi daha da zorluyor.

Bütün bunlar, faşist rejimin durumunun, birilerinin "uğruna kendini feda etmesi"ni gerektirecek kadar ağırlaştığını gösteriyor. Ve işte "darbe gibi" diye nitelenen istifa olayı bu süreçte ortaya çıkıyor.

Gerçeklik bu iken, kalkıp da istifanın altında yatan nedenlerin siyasal olmayıp bunun kişisel nedenlere dayandığını söylemek ne denli abes ise, olayı salt 12 Eylül faşist rejiminin sivil ve asker kanatları arasındaki zıtlık ve çelişkilere bağlamak da o denli abestir. Hele hele demokrasi adına, "her zaman siviller haklıdır diye bir kural yoktur" diyerek ortalığı tam da rejimin istediği biçimde bulandırmak isteyen ve işi Torumtay'a övgüler dizmeye kadar vardıranların durumları, gerçekten abesten de ötedir. Oysa demokrat ve ilericilerin görevleri her ne sebeple olursa olsun hiç de militarizme övgüler dizmek veya faşist generallere alkış çalmak değildir. Tam tersine onların yapması gereken, faşist rejimin asker ve sivil ortakları arasındaki çelişkinin kitleleri aldatma amaçlı ve bilinçli olarak abartılan bir çelişki olduğunu gözler önüne sermek, Türkiye ve Kürdistan'daki rejim karşıtı tüm toplumsal dinamikleri, iktidar-muhalefetiyle, askeri siviliyle çürümüş bir zorba rejime karşı birliğe ve mücadeleye çağırmak olmalıydı.

Siyasi bir bunalımın somut göstergesi olan Torumtay'ın istifasına neden olarak bir de Körfez krizi üzerine Özal'la aralarında görüş ayrılığı bulunduğu, üslerin kullanılması sorunu ya da imamhatip mezunlarının orduya kabul edilmesi doğrultusundaki tartışmalar öne sürüldü. Gerçekte bu gibi konularda aralarında görüş ayrılıkları mevcut olsa da, tüm bunlar yine de göstermelik olmaktan öte fazla anlam taşımaz. Bir an istifanın nedeni olarak Körfez krizi olgusu kabul edilse bile, bu, rejim açısından durumun çok daha vahim olduğunu gösterir. Çünkü Özal başta olmak üzere faşist rejim sözcülerine bakılırsa, Körfez krizi başladı başlayalı Türkiye'nin itibarı çok artmıştı. Hatta bölge haritası değiştiğinde, masada yer almaktan, Musul-Kerkük gibi hülyalardan sözedilmekteydi. Eğer 12 Eylül rejimi gerçekten bütün dünyanın hedeflediği ve dört bir yanı çepeçevre kuşatılan Saddam yönetiminden bile önce Körfez krizi nedeniyle böylesine sarsıntıya uğradıysa, bu, durumun kendileri açısından çok daha beter olduğunu ortaya koymuyor mu?

İrtica tehlikesi yaygaralarına gelince, bu da kemalizmin öteden beri sık sık başvurduğu tipik bir sahtekarlıktır. Özellikle 12 Eylül sonrasında din, mezhep, tarikat olgularının her zamankinden fazla kullanıldığı, ucu Suudi sermayesine ve ABD emperyalizmine dayanan propagandalara alabildiğine hız verildiği herkesçe biliniyor. Bütün bunları bizzat planlayan, yapan, yürüten ordu çevresinin, Özal'la irtica tehlikesi nedeniyle bu derece çekişmeye girmesinin hiç de inandırıcı bir yanı yoktur.

Toparlamak gerekirse, o halde olup-bitenlere ne anlam vermek gerekiyor? Kürdistan cephesinden, gerilla mücadelesi açısından bakıldığında durum daha da nettir. Daha 1989 yılı Ağustos'unda salt gerillalara karşı değil, ulusal kurtuluştan yana ve yurtsever tüm Kürdistan halkına açıkça savaş ilan eden Torumtay'ın bizzat kendisi idi. 1990 baharında özel savaş kararnamelerini de çıkararak ve hiçbir savaş kuralına da bağlı kalmadan halkımıza karşı amansız bir savaş yürütüldü. Hatta TC, daha birkaç ay önce, altında kendi imzası da bulunan insan hakları antlaşma ve sözleşmelerine Kürdistan'da uymayacağını, bu savaşta bunlara riayet etmeyeceğini uluslararası kuruluşlara da bildirerek ilan etti. Torumtay'ın istifası, bu savaşta yenilgiyi itiraf etmek olmuyor mu?

Amaç ne olursa olsun ve ne tür spekülasyonlar yapılmak istenirse istensin, pratikte gerçekleşen olgu, başkomutanın savaş meydanını terketmesi olgusudur. Üstelik bu savaşta faşist rejimin önde gelen kurmaylarından ikisinin daha Dışişleri ve Milli Savunma bakanlarının da aynı süreçte istifa edip çekilmeleri olayı gözönünde bulundurulursa durum daha açık görülebilecektir. Yenilginin bundan daha somut kanıtı olabilir mi?

İşte, şimdi yapılmak istenen bu başarısızlığın faturasını Özal'a ödeterek rejimi kurtarma ve yaşatma çabası olmaktadır. Yani plan, gerektiğinde Özal'ı gözden çıkarıp faşist rejimi düze çıkarma planıdır. Zaten Özal da bu durumu farketmiş olmalı ki, tepkisini hemen dile getirerek "Bir canımız var, onu da Allaha veririz" tarzından sözler sarfetti.

Ayrıca istifa olayının üzerinden daha iki hafta geçmeden 424 ve 425 sayılı özel savaş kararnamelerinde değişiklikler yapılması, kitlesel direnişler karşısında sınırlı da olsa bu şekilde geri adım atılması, faşist rejimin mücadelemiz karşısında yenilgi ve başarısızlığa uğramasının diğer bir somut göstergesi oluyor. Ve bütün bunlar faşist rejimin yaşamakta olduğu bunalımı daha da derinleştiriyor ve ağırlaştırıyor.

Burada şu gerçeklik somut olarak ortaya çıkıyor: Planlandığı gibi, rejimin bu biçimiyle kendisini 1992'ye kadar yaşatması artık olası değil. O halde, bundan sonrası için ne tür yönelimler beklenebilir? Belli ki, rejimin fazla seçeneği bulunmuyor. Ya daha baskıcı bir yöntem ya da yeni bir erken seçim gündeme gelecektir. Daha şimdiden gelişen tartışmalara bakılırsa 1991 ilkbaharı veya sonbaharında bir erken seçim olasılığı daha çok ağırlık kazanıyor. Demirel-İnönü-Özal'ın her birisi kendine göre hesaplarla pazarlık turlarını başlattılar bile.

Fakat çok iyi bilinmelidir ki, bu her yanıyla çürümüş rejim için ne daha baskıcı bir yönetim ve ne de bir erken seçim çare olabilir. Daha fazla baskı ve daha fazla yasak, büyük ve radikal patlamalar doğuracaktır. Bunun örneklerine son bir yıldır Kürdistan'da çokça tanık olmaktayız. En son Lice'de yaşananlar, bu gerçeği bir kez daha gözler önüne sermiştir. Diğer yandan yapılacak bir erken seçimin de kitlelere hiçbir şey getirmeyeceği açıktır. ANAP, DYP ve SHP'nin kendi aralarındaki çelişkileri abartarak ve kendilerini bir diğerine karşı alternatif olarak gösterip kitleleri aldatabilmesi, eskisi kadar kolay olmayacaktır. Çünkü, en azından Kürdistan'da gerilla savaşı ve Serîhildanlar etrafında gerçek bir halk alternatifi ortaya çıkmıştır ve bunun Türkiye halkı ve emekçilerine her bakımdan olumlu etkileri gün geçtikçe artacaktır.

Hem Kürdistan hem de Türkiyeli devrimci, ilerici demokrat güçler açısından yapılması gereken; Cizre halkını örnek alarak, sırtını dağdaki gerillaya yaslamak, bir eliyle Liceli yoksul köylülerin, bir eliyle de Zonguldak kömür işçilerinin elinden tutmak ve askeri-sivili, iktidarı-muhalefetiyle 12 Eylül faşist rejimin topuna birden meydan okumaktır. Bu, Özal, İnönü ve Demirel gibi yalancı pehlivanların "hodri meydan" demelerine benzemeyecek, gerçek anlamda bir meydan okuma ve son derece anlamlı bir tarihi hesaplaşma olacaktır.

Bu tarihi hesaplaşmada halk cephesinin kazanma şansı bugün her zamankinden daha fazladır.

Türkiye Cumhuriyeti'ni Özel Harp Dairesi yönetiyor

Baştarafı 1. sayfada

Yıl 1945. Dünya siyasal haritasında büyük değişiklikler meydana gelmiştir. Sosyalist yönetimlerin gelişimi Türk burjuvazisini korkutmaktadır. Türk burjuvazisi demokrasi oyununa girişir. Güdümlü çok partili sisteme geçilir, Kore'ye asker gönderilir. TC, ABD'yle ikili anlaşmalar imzalar, Marshall Planı ve Truman Doktrini'nden yararlanır, NATO'ya girer. Neticede Türk burjuvazisi emperyalistlerin bölge çıkarlarını koruma karşılığında savunmasını büyük ölçüde emperyalist güçlere yükler. Bu ilişkiler hem Türk burjuvazisini hem de Türk ordusunu biçimlendirir. Türk ordusunun örgütlenmesi, eğitimi Pentagon doktrinine göre olur. Türk Silah Sanayi-MKE, ABD'nin finansesi ve ortaklığı ile kurulur. Bu ilişkilerde belirleyici ve yönetici güç **Pentagon** ve **CIA**'dır. Bu ilişkilerin ürünü olarak Türk Gladiosu, Özel Harp Dairesi 22 Eylül 1952 tarihinde kurulur. Örgütün merkezi Ankara'da, ABD'nin **Askeri Yardım Heyeti TUSLOG** ile aynı binadadır. Maaşlar ABD'den gelmekte, eğitim CIA uzmanları tarafından verilmektedir. Sadece ÖHD elemanlarının değil, onun yanında onun bir fonksiyonu gibi çalışan **Türk Milli İstihbarat Teşkilatı**'nın da paraları CIA'dan gelmektedir. Haydar Tunçkanat, **"Amerika Emperyalizmi ve CIA"** adlı kitabında *"1950'lerden itibaren, CIA bu teşkilatın içine yerleşerek kendi hesabına çalıştırmaya başlamıştır"* diye yazar ve dönemin Başbakanlık Müsteşarı A. Salih Korur'dan şu alıntıyı aktarır: *"Bir çok dedikodular vardı. Amerikalılar bizim milli emniyete hakimmiş, vermekte olduğu paralar dolayısıyla, Milli Emniyet Teşkilatımıza nüfus etmektedirler. Bütün dosyalarımıza Amerikan Milli Emniyet Servisi hakimdir... Ben işe başladıktan sonra baktım ki, bilhassa İstanbul'da bir mektep, İstanbul teşkilatı ve Yeşilköy'deki soruşturma teşkilatı tamamiyle Amerikalı'ların emrinde idi."*

Türk ÖHD'nin kuruluş amacı her ne kadar "muhtemel bir komünist işgale karşı ülkeyi savunma" olarak gösteriliyorsa da, örgütün pratiği tam tersini göstermektedir. ÖHD, tümüyle Türkiye ve Kürdistan'daki toplumsal ve ulusal muhalefete karşı örgütlendirilmiştir. Genelkurmaylık İstihbarat Dairesi eski şeflerinden Sezai Orkunt'un *"Silahlı kuvvetler sağdan çok soldan korkarlar"* açıklaması, örgütün hangi amaçla ve kime karşı kurulduğunu çok iyi göstermektedir. Güneş gazetesinde açıklamaları çıkan eski bir kontrgerilla şunları diyecektir: *"Amerika heyeti denetiminde Amerikan özel timleri ile birlikte çalışıyorduk. Kullandığımız silah ve teçhizatın Amerikan yardımıyla sağlandığı söyleniyordu."*

Tüm Türk generalleri kontr-gerilladır

Özel Harp Dairesi, Türk Genelkurmaylığı bünyesinde, ona bağlı bir örgüttür. Başlangıçtaki adı **Seferberlik Tetkik Kurulu** olan bu örgütün dışında bir Türk generali düşünmek mümkün değildir. Çünkü, kurmay olan tüm subaylar, Pentagon tarafından eğitilmekte, bunlar özellikle anti komünist ve darbeci olarak yetiştirilmektedirler. Pentagon'un onayı olmadan herhangi bir Türk subayının generalliğe yükselmesi düşünülemez. Bir general eskisi olan Turgut Sunalp, bu gerçeği defalarca basına yaptığı açıklamalarında söylemiştir. Kaldı ki, verilen eğitimin sonucu olarak her Türk subayının ÖHD'ne girmeyi bir şeref bildiğini, ÖHD üzerine araştırmalarıyla tanınan Talat Turhan açıkça söylemektedir. Irkçılık ve saldırganlık ruhu, her Türk subayını kontr-gerillacılığa aday duruma getirmektedir.

Özel Harekât Dairesi Başkanı Korgeneral Bayazıt, basına ve milletvekillerine brifing verdi

Özel Harp savunmada

Eski başbakanlardan Ecevit'in eleştirildiği brifingde Özel Harp Dairesi'nin kontrgerilla olmadığı vurgulandı. Brifingte darbenin sıkıyönetim zamanlarında sorgulamaya katılmadığı, Gladio örgütleriyle ilgisi bulunmadığı, Ağca'nın kaçırılmasıyla ilişkisinin olmadığı belirtildi.

Ağca'nın firarında "Gladio" parmağı

Mehmet DEMİREL

BOY AYN

Krizin kri

HABERLER

'Özel Harp Dairesi başıboş değil'

Turhan'dan kontrgerilla günleri ve CIA taktiği

CIA, Gladio ve

CORRIERE DELLA SERA

Süper-NATO Türkiye'de de var

İddia edilen gizli örgüte Türkiye'den yalanlama

Basında ÖHD'li generallerin isimleri sayılıyor, **Faruk Güventürk** emekli korgeneral, kontrgerilla uzmanı, **Sezai Orkunt** Genelkurmaylık İstihbarat Dairesi eski başkanı, **Celil Gürkan** Genelkurmaylık Planlama Dairesi eski başkanı, **Cihan Akyol** eski ÖHD başkanı, **Kemal Yamak** Kıbrıs işgalinde ÖHD başkanı, şimdi Cumhurbaşkanı sekreteri, **Kenan Evren** darbe vizesini Pentagon'dan alan general eskisi, **Namık Kemal Ersun, Hulusi Sayın** Kürdistan'da konumlandırılan Türk Jandarma Kolordusu'nun komutanı, vd. Görülüyor ki herhangi bir Türk generalini ÖHD'nin dışında tutmanın olanağı yoktur.

Türkiye'de tüm darbeler Özel Harp Dairesinin ürünüdür

Buna şaşmamak gerekir, çünkü CIA'nin egemenlik teorisi darbelere dayanır. Latin Amerika'da, Asya'da, Ortadoğu'da, ABD'ye bağımlı tüm yeni-sömürge ülkelerde toplumsal muhalefete karşı önce karışıklık yaratılır, sonra Pentagoncu generaller kurtarıcı olarak devreye sokulur, tabi darbelerle. Çünkü, Vietnamlı büyük devrimci **Giap**'ın söylediği gibi "Özel savaş saldırgan bir savaştır, kukla ordularla yürütülür."

Amacımız, 12 Eylül askeri-faşist darbesinin ÖHD tarafından gerçekleştirildiğini göstermek değil, zira bu biliniyor. Dikkat çekmek istediğimiz nokta, Türk ordusunun bir terör ordusu ve generallerinin de Pentagon uşağı birer cani oldukları gerçeğidir.

Darbelerin koşulları nasıl hazırlanıyor? Terör ve anarşi yaratarak, toplumsal muhalefeti terörize ederek, propaganda ile "komünist tehlike" heyulasını yaratarak vb. Çünkü, ÖHD'nin doktrinine göre "Baş düşman ülkenin dışında değil, içindedir ve bu da iç 'yıkıcı' eylemdir" (Şili'ye Evet, Pinochet'e Hayır kitabından). ÖHD'nin görevi sadece darbe yapmak değil, darbenin koşullarını da hazırlamaktır.

Kontr-gerilla, ÖHD'nin savaş örgütüdür. ÖHD'nin savaş yöntemi de özel savaştır. Bu, hiç bir yasayla sınırlanmayan ve hiç bir kural tanımayan savaş demektir. Türk ÖHD için örgütlenmek zor olmuyor, çünkü ırkçılık antidemokratlık, halk ve sosyalizm düşmanlığı, Türk ordusu ve burjuvazisinin mayasında var. Düşürülmüş toplumda kontra olacak eleman bulma da zor olmuyor. Çünkü Türkiye türü ülkelerde her türlü cinayeti işleyecek kadar düşürülmüş insanın çokluğu dikkati çeken bir özelliktir.

Türk ÖHD, ilk sınavını 12 Mart 1971 darbesi ve Kıbrıs'ta verdi. Bu döneme kadar bir anlamda tecrübesizliğinden bahsedilebilir. Yine de Galata kulesine kızıl bayrak çekilmesi, Sirkeci garı ve Yeşilköy havaalanına bomba konması, henüz çocukluk evresinde olan Türkiye solu'nu provoke etmesi vd. bir çok başarılı eylemin sahibi oldu. Bir de mezhep kışkırtıcılığı ile Erenköy-Ziverbey köşkü'ndeki işkence sınavını eklemek gerekir. Buradan İlhan Selçuk, İlhami Soysal vd. bir çok tanınmış gazeteci ve politikacı geçti. Burada işkenceleri bizzat generaller yaptı. **Talat Turhan**, işkenceci generallerin "Siz bizim esirimizsiniz, burada anayasa, kanun, nizam geçmez, ne söylersek onu yapacaksınız" dediklerini söyler. **Mahir Çayan** ve on arkadaşının katledildiği Kızıldere katliamı da ÖHD'nin eylemi ve daha pek çok cinayet ile işkence olayı.

4 Aralık 1990 günü Ankara'da basın mensuplarına ÖHD'nin faaliyetleri hakkında bilgi veren Genelkurmay Harekat Dairesi Başkanı Korgeneral Doğan Beyazıt ve ÖHD Başkanı Tuğgeneral Kemal Yılmaz, teşkilatın PKK'ye karşı ve Kıbrıs'ta savaştığını söylediler. Türk ÖHD, şefleri önce işgalci İngilizlere ajanlık yapan ve anti-sömürgeci Rum direnişine karşı savaşan bir avuç Türk'ü provoke edip, Kıbrıs adasının yarısını işgal etti. Kıbrıs, Türk kontr-gerillalarının bir pratik eğitim alanı oldu. Bugün Kürdistan'da Kürt halkına karşı terör uygulayan pek çok uzman, daha önce Kıbrıs'ta bulunmuş, Rum halkını katlede ede uzmanlaşmışlardı. Diyarbakır askeri cezaevi kasabı **Esat Oktay Yıldıran** bunlardan sadece bir tanesiydi.

MHP, Özel Harp Dairesinin sivil örgütüdür

ÖHD'nin en yaygın taktiği, sivil aşırı sağcı ve faşist örgütler kurarak terörü onlar vasıtasıyla yaygınlaştırmaktır. Örgüt gizli kaldığından ve gerektiğinde kendini akladığından bu yöntem çok defa daha kârlı olmaktadır. Genelkurmaylık İstihbarat Dairesi eski şeflerinden Sezai Orkunt, bir gazeteye verdiği demeçte, sağ örgütlenmenin Türkeş'le birlikte olduğunu, ona bazı imkanlar verildiğini itiraf etmektedir. Bir faşist olan Türkeş, 1960 darbesinden sonra, ikinci bir darbe hazırlığı içinde olduğundan dolayı Hindistan'a sürülmüş, fakat kısa bir süre sonra geniş olanaklarla Türkiye'ye dönmüştür. Son günlerde gazeteler, bu olanakların nereden geldiğine dair sorular sormuş, fakat üstüne gitmemişlerdir.

Türkeş'e bakılırsa MHP ve Ülkü Ocakları'nın, ne ÖHD, ne de kontr-gerilla ile bir ilişkisi vardır. Ancak MHP teşkilatı ve Ülkü Ocakları'nda çok sayıda kontrgerilla tespit edilmiştir, aynı şekilde ordu ve polis teşkilatında da MHP'nin çok sayıda militanı. 12 Eylül 1980 darbesinden sonra MHP merkezinde yapılan aramada kontr-gerillanın örgütlenme planı bulunmuştur. Kontrgerilla sivil maske altında MHP somutunda örgütlenmiştir. Dönemin CIA'nın Ankara'daki adamlarından Ruzi Nazar'ın Türkeş ve diğer MHP'lilerle ilişkilerinin sıkılığı tespit edilmiştir. Türkeş, 12 Eylül mahkemelerinde, darbeyi gerçekleştiren generallerden daha cuntacı olduğunu söylemiştir. Antep, Afyon, Çanakkale, Elazığ vd. birçok şehirde Ülkü Ocakları'nın komandolarına askeri eğitim veren kamplar ortaya çıkarılmıştır.

ÖHD, sadece MHP'yi örgütlememiş, ETKO (Esir Türkleri Kurtarma Ordusu) ve daha bir çok sağcı-islamcı örgüt kurmuştur. ÖHD, aynı şekilde burjuva gazeteleri, sendikalar, burjuva partileri vb. birçok kuruluş içinde örgütlenmiştir.Türk-İş yönetimi, 'ABD'nin CIA'nin denetimindeki Hür Sendikalar Federasyonu'ndan her yıl yüklü paralar alır. Her yıl Türk-İş bünyesinden seçilen sendikacılar ABD'ye geziye ve eğitime gönderilirler. Aynı şekilde öğretim üyeleri, kaçakçılar, eroin ve kadın mafiası, gazino kralları çok değişik yollarla ÖHD'ne bağlanırlar. Eğer bunların üzerine iyi gidilir ve defterleri açılırsa, Türk burjuva gazetelerinin meşhur kalemlerinden pekçoğunun ÖHD'nin paralı memurları oldukları görülecektir.

ÖHD'nin hızlı ve çok yönlü örgütlenmesinin, Türkiye devrimci toplumsal muhalefetinin hızlı gelişme kaydettiği ve Kürdistan ulusal kurtuluş hareketinin biçimlenmeye başladığı bir dönemde geliştirilmesi tesadüfi değildir. Eski CIA şeflerinden William Colby, bir gazeteye açıklamasında "İtalyan Komünist Partisi'nin iktidara gelmemesi için eylemler düzenledik" dedi. Neden aynı eylemler, yapılmasının çok daha kolay olduğu Türkiye'de yapılmasındı?

DİSK Genel Sekreteri **Kemal Türkler, Doğan Öz, Cevat Yurdakul, Bedrettin Cömert, Bedri Karafakioğlu, Orhan Cevat Tütengil, Ümit Kaftancıoğlu, Abdi İpekçi** gibi tanınmış sendikacı, politikacı ve bilim adamının yanısıra yüzlerce devrimci ve yurtsever 1980 öncesi dönemde gerek doğrudan kontrgerillalar ve gerekse de ÖHD'nin sivil örgütü MHP militanları tarafından katledildiler. 34 devrimcinin can verdiği 1 Mayıs 1977 ve 300 kadar devrimci, demokrat, yurtsever ve masum insanın katledildiği 23 Aralık 1978 Maraş katliamını ve daha bir çok mezhep çatışmasını yine aynı örgüt yaptı.

Türk adaletine bakılırsa bu cinayetler ve katliamların sorumluları belli değildir. Tıpkı bugün islami örgütler adına işlenen ve failleri hiç bir zaman bulunamayan cinayetler gibi.

Tüm bunlar CIA ve ÖHD'nin taktiğine uygundur. Süleyman Demirel tarafından sonradan Sivil Savunma Bakanlığı'na atanan eski ÖHD komutanı general eskisi Cihan Akyol, 1964'te Kara Kuvvetleri dergisine şunları yazıyordu, "Sanki ayaklanma kuvvetleri yapıyormuş gibi, müdahale kuvvetlerine zulme kadar varan haksız muamele örnekleri ile sahte operasyonlara başvurulması tavsiye olunur". Ortamı terörize etmek, devrimci önderleri katletmek, sol adına solu kötüleyen eylemler yapmak, devrimci sınıf kavgasını ve demokrasi mücadelesini amacından saptırmak ve darbelere koşulların hazırlamak, ÖHD'nin 1980 öncesi pratiğidir.

Bir kontr-gerilla örneği M. Ali Ağca

Ağca, MHP'nin bir militanıdır. Birçok devrimcinin kanına girmiştir. Daha sonra tanınan gazeteci Abdi İpekçi'yi öldürdü. Tutuklandı. ÖHD tarafından İstanbul Maltepe Askeri Cezaevi'nden çok rahat koşullarda kaçırıldı. Ağca, bir müddet kayıplara karıştı, ardından 1981 yılında Papa'ya suikast düzenledi, yaraladı ama öldüremedi. CIA ve güdümündeki uluslararası medyalar, Ağca'yı Bulgar ajanı olarak gösterdiler. Bu iddialar sonuç vermedi, ancak amacına ulaştı, dikkatler ÖHD ve CIA'dan uzaklaşmıştı. Gladio'nun tartışıldığı bir dönemde, ÖHD ile ilişkileri sır olmayan Hürriyet gazetesi birden tekrar Ağca'yı manşet yapmaya başladı. Hürriyet, attığı "Ağca'nın firarında

Devamı 17. sayfada

"...Kürtler bağımsızlık için mücadele ediyorlarsa kesinlikle bu tutumları desteklenmelidir..."

***Berxwedan:** 2 Ağustos'tan sonra faşist Irak rejiminin, Kuveyt'i işgal ve ilhak etmesiyle Ortadoğu'da yeni bir süreç başladı. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?*

R. Soeterik: Bence Kuveyt sorunuyla ortaya çıkan durum bir çok yönüyle ele alınmalıdır. Tek başına ele almak doğru olmaz. Araştırmalarımdan çıkardığım sonuç; Baas rejiminin politik çizgisinin pratikte uygulanmasının zorbalığa dayanmasıdır. Bunun ilk kurbanları Irak'ta oturanlardır. Baas rejimi; Kürtlerden, komünistlerden ve müslümanlardan gelen muhalefeti en acımasız bir şekilde bastırdı. Baas rejimi içerde tahakkümünü kurduktan sonra, bu durum bölgede zora dayalı yayılmacı politikasına temel teşkil etti. Bunun ilk yansıması İran'a saldırma biçiminde kendisini gösterdi. Bilindiği gibi Irak bu savaşı kazanamadı. Belli bir süreçten sonra bu savaş durduruldu. Irak için en olumsuz yön sadece 100 binlerce ölü değil, aynı zamanda büyük bir borç yükünün altına girmesidir. 8 yıllık savaş neticesinde Irak Baas rejimi içerisine girdiği ekonomik krizden, bütün zenginliğine rağmen çıkış bulamadı. Ve bu ekonomik krizden kurtulmak için Baas rejimi yeni arayışlara yöneldi. Bu da demektir ki; Kuveyt'e girmesi, talan etmesi gelecekte gelir kaynağı olan petrolü kendi denetimine almasıdır. Baas rejiminin propagandasını yaptığı gibi, Arap dünyası içinde fakir zengin arasında eşit bir dağıtım yapmaktan ziyade, amacına ulaşmak için kullanılacaktı. Kanımca Irak Baas rejimi Kuveyt'i ilhak etmeyi başarırsa önemli gelir kaynağına sahip olacak, ekonomik olarak güçlenecek, dolayısıyla da güçlü bir orduya sahip olacak. Bu da yayılmacı emellerini daha da yaygınlaştırmasını kolaylaştıracaktır. Muhtemelen başta Suriye'ye yönelecek, belki de diğer Körfez ülkelerine de yönelecek, İran'a karşı ise sadece bir olasılıktır. Bu durum olağan dışı bir tehlike arzeder.

Ben 2 Ağustos'tan sonra Ortadoğu'da yeni bir sürecin başladığına dair belirlemenize katılıyorum. Kuveyt'e karşı Irak saldırganlığının sonuçları ne olabilir? Muhtemelen iki yönlü bir olasılık ortaya çıkar. Birincisi; Irak Baas rejimi ile ABD arasında herhangi bir anlaşma sağlanır. Bununla da Irak kendisini bazı yönleriyle güçlendirir. İkincisi: Amerika'nın güçlü bir Irak'ı kendi çıkarları doğrultusunda bir tehlike olarak görmesi sonucu bir savaşın çıkma olasılığı vardır. Amerikalılar'ın kendi çıkarlarını tehlikede görmesinin bir çok nedeni vardır. Başlıca nedeni petrol. Her iki durumda da Ortadoğu'nun dengelerinin değişmesi kaçınılmazdır. Birinci çözümde endişem; Irak tarafından hükmedilen bir Arap dünyasının ortaya çıkmasıdır. Ben bunu çok önemli görüyorum. Hollanda'daki bir çok politik partinin ve gücün açıklamalarında bunu göremiyorum. Bu demektir ki, Irak halkının -Kürtler- baskı ve esaret altında kalması yadsınıyor. Eğer savaş çıkarsa büyük bir olasılıkla askeri olarak Irak yenilecek, muhtemelen Baas rejimi yıkılacak, bunun sonucunda yeni bir süreç başlayacaktır.

ABD emperyalizminin müdahalesinin sonucu Irak'ta da belirli yönleriyle yeni bir süreç başlayacak. Bu, koyu baskıcı rejimin kalkması demektir. Tozpembe bir dönemin başladığını kastetmiyorum. Başta bir boşluk yaşanacaktır. Ama 1960'tan bu yana baskı altında tutulan insanlara yeni bir Irak kurmanın yolu da açılmış oluyor. Bugüne kadar baskı altında tutulan güçlerin, yönetim düzeyinde ortak bir güç birliği yaratmaları söz konusu olabilir. Bunun için de halkın büyük bir kesimini oluşturan Kürtler, son yıllarda aktif olan halkın Şii kesimi ve diğer bir çok gücü kapsamına alabilir. Burada güçlerarası bir koalisyon düşünülebilir ama, bu çok zor olacaktır. Kürtlerin, Şiilerin ve diğer güçlerin birbirinden farklı programları vardır. Tabi ki, Suriye ve İran kendi etkinliğini sağlamaya çalışacaktır. ABD'nin çabası, kendisine bağlı bir yönetim kurma olacaktır. Büyük bir beklentim olmasa da yeni bazı gelişmelerin oluşması söz konusu olacaktır. Bu gelişmeler de bugüne kadar oluşmayan olanaklardır. Baas rejiminin güçlü kalması durumunda hiç doğmayacak olanaklar bunlar.

> **Robert Soeterik kimdir?**
>
> *Amsterdam Üniversitesi mezunu ve antropolog olan Soeterik. Ortadoğu konusunda uzman. Ailesinin ve özellikle annesinin politikayla yakın ilişkisi kendisinin de genç yaşta politikayla ilgilenmesine yolaçmış.*
>
> *Okul döneminde Hollanda Filistin Komitesi içinde yeraldı. 1980 Mart'ında Bağdat'ta Filistin konulu bir konferansa katıldı. Konferans, Baas rejimi için propaganda amaçlı kullanıldı.*
>
> *Bu tarihte Soeterik, Irak islam hareketi üzerinde araştırmaya yöneldi. Bölge sorunlarını sadece ekonomik, siyasal araştırmayla sınırlı görmedi, bölgedeki baskı rejimlerine karşı direnişleri temel bir öğe aldı ve inceledi.*
>
> *Soeterik'in Kürtlere ilgisi Irak'ta 1980'de yapılan Filistin Konferansı dolayısıyla olmuş. Konferansa katılan bir iki Kürt tercümandan Kürtlerin durumunu öğrenme fırsatı bulmuş.*
>
> *1980'le birlikte Irak rejiminin yapısı, ekonomik ve en çok da Irak muhalefeti üzerinde araştırmalara yönelen Soeterik'in, bu konuda hazırlamış olduğu doktora tezi bulunuyor. Yazar, araştırmalarında Kürtlere ve Irak komünistlerine de geniş yer vermiş.*
>
> *Ortadoğu Araştırmaları Kurumu (Middle East Research Associates-Mira)'ya bağlı çalışan Soeterik'le Körfez Krizi ve olası gelişmeler üzerine görüştük.*

***Berxwedan:** Saddam veya Baas rejimi, bundan 2 yıl önce 5000 Kürdü Halepçe'de kimyasal silahlarla katletti, yüzbinlerce Kürdü de göçettirdi. Bugün işgal altında tuttuğu Kürdistan Kuveyt'in 5 katı kadardır. Bu aynı Saddam bugün Kuveyt'i işgal etmiş. İstatistiklere göre 1000 kişi ölmüştür. ABD bunu bahane ederek Ortadoğu'ya müdahale ediyor. Birleşmiş Milletler, Avrupa Konseyi ve Avrupa Parlamentosu ortak askeri ve ekonomik kararlar alıyorlar. Aynı zamanda ABD ağırlıklı olmak üzere, bölgeye 200 bin kişilik askeri yığınak yapıldı. Bush konuşmalarında; Saddam'ı uluslararası hukuk anlaşmalarını çiğnemekle suçlayarak müdahalelerini haklı göstermeye çalışıyor. Saddam bugün değil, yıllardır bu politikayı izliyordu. ABD'nin, Avrupa devletlerinin ve Birleşmiş Milletler'in bu gerekçeleri ve açıklamalarına ne denli samimi buluyorsunuz?*

Girgê Amo'da yeni Türk birlikleri - Aralık 1990

R. Soeterik: Öne sürülen gerekçeler kesinlikle haklı değiller. ABD'nin, uluslararası hukuk kurallarının çiğnendiği ve bu nedenle Kuveyt'i kurtarma girişiminde bulunduğu yaygarası asılsızdır. ABD'ye bu konuda güvenilmez. Sorun petrol sorunudur. Ancak Saddam da petrol satabilir, satmak zorundadır da. Bu nedenle asıl sorun petrol fiyatı sorunudur. Irak'ın bölgede güçlenmesi ve yine Saddam'dan farklı gerekçelerle de olsa petrol fiyatı konusunda aynı görüşte olan İran ile ilişkileri ABD'nin çıkarlarını tehdit edecektir. Petrol üreten ülkeler arasındaki anlaşmazlıklara rağmen, belirli dönemlerde petrol fiyatlarını yükseltme çabaları, ABD ile yakın ilişkileri olan Suudi Arabistan'ın petrol üretimini arttırması ve piyasaya fazla miktarda petrol sürmesi, petrol fiyatının düşmesine neden oluyordu.

Körfez'de iki ülke (Irak-İran) farklı gerekçelerden de olsa politikaları pratikte, az petrol üretip yüksek fiyata satmaya yöneliktir. ABD'nin bunu çıkarlarına tehdit olarak görmesi müdahalesinin temelini oluşturuyor. Bunun insan hakları ve uluslararası hukuk kurallarıyla alakası yoktur. Amerika yüzlerce kez pratiğiyle insan haklarını çiğnemiştir. Eğer, Ortadoğu söz konusuysa, ABD, neden Filistin topraklarının İsrail tarafından işgal edilmesine, Güney Lübnan'da Golan tepelerinin ilhak edilmesine Doğu Kudüs'ün ilhak edilmesine kayıtsız kalmıştır?

ABD, faşist Saddam'ın Kürtlere karşı yürüttüğü jenosid politikalarını uluslararası alanda teşhir etmemiştir. Kimyasal silahların kullanılmasıyla uluslararası hukukun hiçe sayılması söz konusuydu. Hatta daha da önemlisi ABD, 2 Ağustos'a kadar Saddam yönetimine destek veriyordu. Tarım ürünlerinin satın alınması için gerekli krediyi sağlıyordu. ABD'nin öne sürdüğü tüm gerekçeler benim kabulüm değildir.

Ben Kuveyt emirliğine ve Suudi krallığına karşıyım. Eğer Arap dünyasında Suudi krallığı Kuveyt ve Saddam yönetimine karşı direniş temelinde bir değişim olursa, ben, bunu alkışlarım. Bunlar benim reddettiğim yönetim biçimleridir. Mevcut zenginlikleri halk için değerlendirmiyorlar. Politikalarını tüm yönleriyle reddediyorum. Ben kendimi bu noktada ayırıyorum. Hiç bir gelişmeyle Amerika'nın, Hollanda'nın, Fransa'nın, İngiltere'nin müdahalesini meşru görmüyorum. Ama diğer tarafta düşüncem, uluslararası alanda Irak'ın bu despotluğuna şu veya bu biçimde cevap gelmelidir. Gerçekliğini daha evvel belirtmiştim. Korkum, eğer Irak bu yapıdan güçlü çıkarsa baskı dozajında başta Irak ve Kuveyt halkının ezilmesine yolaçacaktır. Irak'ın güçlenmesi bölge halklarının daha da baskı altına gireceklerinin ve saldırıya uğrayacaklarının göstergesidir.

Başından beri benim tutumum, uluslararası topluluk bu despotluğa karşı mutlaka bir şeyler yapması gerekir yönündedir. Bu despotluk bir tehdit oluşturur. Saddam Hüseyin rejimi bir tehdit unsurudur. Uluslararası alanda izole edilmeli ve devrilmelidir.

Şu ana kadarki gelişmeler içler acısıdır; ABD asker gönderiyor, İngiltere ve Fransa asker gönderiyor, ardında dünya halklarının aynası olan Güvenlik Konseyi bunu onaylıyor. Ben, Birleşmiş Milletler'in bütün dünya halklarını temsilen toplanıp bir halkın, diğer bir halkın çıkarlarına karşı despotluk yapmamaması için bir politika yürütmesinden yanayım.

Kürt sorununun da röportajımızın bir bölümünü kapsamasından dolayı sanıyorum B. Milletler'in şu güne kadar Kürtlerden gözlemci kabul etmemesi ve kendi kaderini tayin hakkını kabul etmemesi söz konusudur. Kürtlerin de Filistinli'ler gibi bu hakka sahip olması gerekmesine rağmen.

Ben şöyle düşünüyorum, dünya ilerici güçleri, Saddam, ABD karşıtı politika izliyor yanılgısından arınmalıdır. Tersine bizlerin Saddam'a karşı bir tek yumruk gibi hareket etmemiz için birçok neden vardır. Bu kapsamda Hollanda'da sol çevreler tarafından formüle edilen düşünceler beni düş kırıklığına uğratıyor diyebilirim. Örneğin; iki hafta önce Amsterdam'da düzenlenen "ABD, Körfez'den defolsun" yürüyüşünü destekledim. Ama bu yürüyüşü düzenleyen güçler Irak'a boykot çağrısını reddediyorlardı. İşin bu yönü yanlış. Saddam'ı baskı altına almak için bir tedbir geliştirmeden, sadece ABD'nin Körfez'den çıkmasını istemek, objektif olarak Saddam'ın despotik politikasını desteklemek anlamına gelir. Ben bu yaklaşıma karşıyım. Ben, Birleşimiş Milletler'in bünyesinde uluslararası arenada Irak'a baskı ve hatta ekonomik ambargo dahi uygulanmasından yanayım. Çünkü bir savaş olasılığında daha çok kurbanların verilmesi söz konusu olacaktır. Baas rejimi izole edilmeli ve bu temelde Kuveyt'ten çekilmelidir. Sorun bununla da bitmiyor. Eğer Kuveyt'e karşı vahşeti kınıyorsak, Baas rejiminin kendi halkına karşı vahşetini kınayalım. Örneğin Kürdistan'a karşı uygulamalar vahşet derecesinde.

Öte yandan ABD, Irak'ın Kuveyt'i işgalini bahane ederek Ortadoğu'da yeni bir işgal gerçekleştirmek istiyor. Bu planında Türkiye'ye de özel bir rol veriliyor.

***Berxwedan:** Sizce Türkiye'nin rolü nedir?*

R. Soeterik: Bakın yukarıda ortaya koyduğum çıkarlar temelinde ABD Irak'ı sınırlandırmak istiyor. Bunun için de bölgede büyük bir müttefik güç oluşturmak istiyor. Türkiye de bu müttefiklerden biridir. Burada ABD'nin ikiyüzlülüğü sözkonusu. ABD, bir taraftan Kuveyt halkını uğradığı haksızlıktan kurtarma yaygarası yaparken, diğer taraftan, Saddam rejiminin Kürdistan'da Kürtlere uygulamalarını, ihtiyaç duyduğu Türk yönetiminin de Kürtlere karşı uygulamasını görmezlikten gelmektedir. Söz konusu rejimin aynı suçları işlemesi ve Kürdistan halkına karşı jenosid politikasını başlatması söz konusudur. Basından takip ettiğim kadarıyla, Batı'da çok az bilinse de, bu aynı Türk rejimi Kürtlere karşı özellikle sınır boylarında son yıllarda sürgün uygulaması gerçekleştirmiş ve Kürdistan'a büyük bir askeri yığınak yapmıştır. Hatta Kürtlere karşı yer yer kimyasal silah kullanılmıştır. ABD, bir yandan sözümona Kuveyt halkına karşı yapılan haksızlığa karşı iken, aynı suçu işleyen bir diğer rejimle ittifak politikası izliyor.

Örneğin, Avrupa bünyesinde Türkiye'ye yönelik Kürt sorununa ilişkin yapılan eleştirilerin, Türkiye'nin Irak sorununda önemli bir müttefik olmasından dolayı etkisinin kırılmasına neden oluyor. İnsan haklarına ve Kürdistan sorununa ilişkin eleştiriler azalmakta. Basından okuduğum kadarıyla Hollanda'nın önde gelen profesörlerinden İşçi Partisi üyesi Profesör Timman, Türkiye'nin önemli bir müttefik olmasından dolayı Avrupa Ekonomik Topluluğu'na hızlı bir temelde alınmasına çalışılmasını savunuyor. Bu, Türkiye'nin Irak'a karşı oynadığı rolden ötürü bir nevi hediye görülüyor. Bu çılgınca bir politikadır. Sözümona Batı, insan hakları prensiplerini savunup ve bir halkın baskı altına alınmasına karşı iken, nasıl oluyor da Uluslararası Af Örgütü (AI)'nün raporlarında, Kürtlerin baskı altında olduğu belgelenmesine rağmen, böylesi suç işleyen bir devlet ile ortak ekonomik çalışmaya gidiliyor.

Berxwedan: *Kabul edelim ki, ABD tarafından Saddam rejimi düşürüldü. Yerine hangi model rejim kurulacak. ABD'nin ve Avrupa'nın hazırlıkları nelerdir, birbirlerinden farklı mıdır?*

R. Soeterik: Bence çıkarmamız gereken ilk sonuç; 22 yıllık bu amansız rejim, iç muhalefete büyük bir darbe vurmuştur. Komünistler politik olarak yok edildiler. Bu sonuç komünistlerin yaptığı büyük hatalara da bağlıdır. Saddam ile birlikte hareket ettiler. Saddam amaçlarına ulaştıktan sonra komünistleri zayıflatıp tasfiye etti. Kürtler Baas rejiminin bir çok saldırılarına maruz kaldılar. Özellikle 1974-75'de yaşandı ve Irak-İran savaşının sonuçlanmasıyla tekrar vahşi bir savaşa maruz kaldılar. Vahşi saldırılar ve kitlesel sürgünler yaşandı. Savaş döneminde Halepçe'de kimyasal silahlar kullanıldı. Bu sürede İslam hareketi de büyük politik saldırıya uğradı. Birçok insan tutuklandı ve idam edildi. Kaçmayı başaranlardan bir kısmı İran'a, diğerleri de Suriye'ye kaçtı. Irak'ta iç muhalefet ciddi bir biçimde darbelenmiştir. Bence ABD gelişmelere hükmedemeyecektir. Gerek ABD ve gerekse Avrupa, Saddam sonrası alternatifte farklı düşünmüyor. Her ikisinin amacı Batı yanlısı bir rejimi Bağdat'ta iktidara getirmektir. Muhalefetin bölünmesi ve benzer biçimdeki bölünmüşlüğü gidermek mümkün değildir. Herkesi müslüman olarak görmek, Kürtleri islam olarak görüp ayrı bir halk olarak görmemek. İran'da olduğu gibi Kürtleri ayrı halk olarak görmediklerinden dolayı, onlara kendi kaderlerini tayin hakkını tanımıyorlar, keza otonomi de tanımıyorlar. Sonuç olarak şunu belirtebilirim. İslam hareketi ve Kürtler arasında köklü sorunlar söz konusudur. İslam hareketi ile komünistlerin ilişkileri ateş ile su gibidir. Bilindiği gibi İran bütün komünistleri tasfiye etti. Bunların ortak çalışmaları beklenemez. Kürtler ile komünistlerin ilişkisine gelince, geçmişte bir çok Kürt komünist partisi içinde yer almıştır. Ama geçen yıllarda bunların ilişkisi ciddi oranda zedelenmiştir. Bunun nedenleri Irak komünist hareketinin uzun bir süre Baas rejimiyle birlikte hareket etmesi, 1974-1975'de Saddam Kürtlere saldırdığında, komünistlerin sessiz kalması ve Baas ile ilişkilerini sürdürmeleri olarak sıralanabilir.

Bence başta muhalefetin yoğun baskıdan dolayı zayıflaması ve içindeki parçalanmışlık, bölünmüşlük bir cephenin oluşturulmasını alabildiğine zorlaştıracaktır. Yani oluşturulması kolay olmayacaktır. Ortak bir sonuca varmak için, güçler şunu net belirtiyorlar. Politik farklılıklar ileri sürülmeyecektir. Şu andaki durumlarının Saddam'ı devirmek için ortak hareket etme olduğunu belirtiyorlar. Bu, şu anlama gelmektedir; söz konusu ayrılıkların ve sorunların çözümünü ileri bir tarihe ertelemektedir. Kabul edelim ki Saddam rejimi devrildi, söz konusu akımlar yeni rejimde söz sahibi olmak isteyeceklerdir. Bununla birlikte yeni sorunlar doğacaktır, muhtemel bir silahlı çatışmaya dönüşebilir. Ama ilk önce eli kana bulaşmış tüm insanlara yönelik bir hesaplaşma yaşanacaktır. Bunlar Baas Parti üyeleri ve destekleyicileridir. Ben kısa dönemde Irak'ın geleceğini karanlık görüyorum.

Şu anda, Baas rejimi ülkenin tümünü kendi denetimine almıştır; Kürt ulusal sorununu sürgün ve jenosid politikasıyla zayıflatmayı başarmıştır. Eğer yeni yönetimde Kürtler yer alırsa, belki bazı şartlarını kabul ettirme olanağı doğar. Ama tekrar belirteyim ki, Irak'ın büyük bölümünü oluşturan Araplar, Kürtlerin ayrılmaları ve otonomi temelinde mücadelesini kabul etmeyeceklerdir. Saddam rejiminin düşmesinden sonra yeni olanakların ortaya çıkacağını düşünmeme rağmen. Gerek ABD ve gerekse Avrupa'nın içteki gruplar üzerinde etkinliği söz konusu değildir, böylece kukla bir rejimin kurulması bayağı zorlanır. Fakat bu dönemde bazı Kürt gruplarının Amerika ile ilişki kurma çabasını görmek mümkündür. Özellikle C. Talabani'nin Amerika'ya gitmesi söz konusudur. Basında okuduğum kadarıyla CIA'dan stinger füzelerini alıp mücadeleyi yükseltmek istiyor. Ben bunu boş bir politika olarak görüyorum. Kürtlerin tarihi göstermiştir ki, kendini ABD gibi rejimlere dayama, bunların çıkarları olduğu sürece silah verenleri çıkarları bittikten sonra silah yardımını kesmeleri, Kürt halkının tekrar savunmasız ve yok olmayla karşı karşıya kalmalarına neden olmaktadır. Farklı bir politika yürütülmesi gerekir. Tüm ilerici güçlerin kendi öz gücüne dayanarak Baas rejimine karşı mücadele etmeleri gerekir. Buradan çıkarak en azami bir program etrafında Baas rejimine karşı bir alternatif oluşturmaları gerekir.

Amerika Kürtlere ihtiyaç duymadığı bir anda yüzüstü bırakacaktır. Kürtler görmelidirler ki diğer güçlerde olduğu gibi, ABD, Bağdat'la olan çelişkide Kürtleri bir koz olarak kullanıyor ve tehlikeli bir oyunun içine çekiyor. Eğer Kürtler uluslararası izoleyle Baas rejiminin düşeceğini hesaplayamıyorlarsa, kendi özgücüne dayanarak bir şeyler yapamazlarsa başarılı olma şansları çok azdır. Kürtler birbirleriyle mücadeleye son vermelidirler. İkircikli güçlerle dostluklardan vazgeçmelidirler, asgari bir amaç etrafında güçlerini birleştirip mücadele etmeliler.

Berxwedan: *Sizce Kürtlerin çıkarına hizmet edecek politika ve strateji ne olmalıdır? Otonomi mi, bağımsızlık çizgisi mi?*

R. Soeterik: Kürtler azınlık değilki, çeşitli ülkelerde azınlık hakları verilsin. Kürt halkı vardır ve süreç içerisinde toprağı bölünmüştür. Kendi tarihi, kendi dili, kendi kültürü ve kendi toprak bütünlüğü vardır. Tamamen bunu kabul ediyorum. Kürdistan'ın diğer parçalarıyla çeşitli farklılıklar var ve çeşitli lehçeler konuşulmaktadır. Ülkenin bölünmüşlüğünden dolayı farklı sosyal, ekonomik gelişmeler söz konusudur. Bu süreçlerde bazı farklılıklar oluşmuştur. Bunu görmemezlikten gelemem. Ama bir çok yönüyle Kürtlerin ortak yönünü görmem de mümkündür.

Çeşitli güçler Kürtleri her zaman inkar etmiş ve yok etmeyi amaçlamıştır. Bu en şiddetli biçimde, Türkiye, Irak, İran ve Suriye'de yaşanmıştır. Eğer bunu sonuçlandırmak istiyorsak, Kürtlerin istemiyle yola çıkmayı esas almalıyız. Bir çok objektif eleştiriler Kürtlerin halk olarak kabul edilmesi gerektiği yönündedir. Ben prensip olarak Kürtlerin, kaderlerini tayin hakkını kullanmasından yanayım. Bir Kürt halkı olarak kalınan ülke sınırları içerisinde bölgesel bir otonomi olabilir. Tarih göstermiştir ki, bölgesel otonomi gerçek çözüm değildir. Irak'ta görüldüğü gibi bölgesel otonomi verilmesine rağmen pratikte hayata geçirilmemiştir, Kürdistan hala sömürülmekte. Irak'ta petrolün %77'si Kürdistan'da çıkarılmakta. Ama görülüyorki Kürdistan gelişmemiş bir bölge. Yolları yoktur, okullar yetersizdir, hala salgın hastalıklar yaşanmaktadır. Kürtlerin petrolü her zaman söz konusu ülkenin çıkarları doğrultusunda kullanılmıştır. Benim düşüncem eğer Kürtler, kendi kaderlerini tayin hakkını kullanarak buna bir son vermek istiyorlarsa -ister otonomi ister bağımsızlık temelinde- bu desteklenmelidir. Bu, pratikte bağımsızlığın rahat kazanılacağı demek değildir. Bundan şu çıkarılmalıdır. Bağımsızlık için pasifleşmemelidir. Çok zor gelişeceğinin bilincindeyim. Kürtler bağımsızlık yolunda yürümelerinde bir çok düşmanla ilk etapta da denetiminde oldukları ülkelerle karşılaşacaklardır. Bu yönetimler ortak çıkarlar temelinde bastırmak isteyeceklerdir. Mesela şu anda Irak-Türkiye çelişkisi Dicle suyundan dolayıdır. Suriye ile ise Fırat suyu yüzünden. Bu tür çelişkiler zaman zaman Kürtlerin bağımsızlık mücadelesini ortak çıkarlar doğrultusunda bastırmak için geri plana itiliyor. Ben rahat başarılacak bir iş olmayacak kanısındayım. Benim düşüncem bütün Kürtler kendi güçlerini birleştirmek için bunu bir gerekçe olarak görmelidirler. Ben bunu söylerken salt merkezi yönetimlerin Kürtler karşısında oluşturdukları gücü düşünerek söylüyorum.

Tekrar belirteyim ki Kürtler bağımsızlık için mücadele ediyorlarsa kesinlikle bu tutumları desteklenmelidir. Bunun için yeterli gerekçeler vardır. Tarih bunu kaçınılmaz kılmıştır.

Berxwedan: *Aslında daha üzerine konuşabileceğimiz bir çok konu var. Bizce şu anlık yeterlidir. Son olarak gazetemiz Berxwedan aracılığıyla kamuoyuna iletmek istediğiniz bir mesajınız var mıdır.?*

R. Soeterik: Sonuç olarak sizin aracılığınızla Kürdistanlı'lara selamlarımı iletmek istiyorum. Mücadelelerinde yalnız olmadıklarını kendileriyle dayanışmada olduğumuzu bilmelerini istiyorum. Haklı davalarına inanan insanların var olduğu ve davalarına başta politik destek olmak üzere, kamuoyunu yaratma temelinde destek vermek çabamızdır.

Kıbrıs parlamento heyetinden resmi ziyaret

Kıbrıs Temsilciler Meclisi'nde yer alan tüm partilerden birer parlamenterden oluşan Parlamento heyeti, 8-11 Kasım 1990 tarihleri arasında **Mahsum KORKMAZ Akademisi**'ni resmen ziyaret etti. PKK'nin çağrısı üzerine gerçekleşen ziyarete Demokratik Parti (DIKO) milletvekili **Andreas Panayotu**, Komünist Parti (AKEL) milletvekili **Hristos Petas**, Sosyalist Parti (EDEK) milletvekili **Demitris Eliades** ve Demokratik Sosyalist Yenilenme Partisi (ADISOK) Dış İlişkiler Sorumlusu **Hristos Hristofides** ile Kıbrıs Devlet Radyo ve Televizyon Kurumu'ndan üç kişilik bir TV ekibi katıldı. Heyette, Üçüncü Dünya Basın Servisi (IPS)'nin Kıbrıs muhabiri de yer aldı. Ayrıca, Kıbrıs'ta bulunan Kürdistan'la Dayanışma Komitesi'nin iki üyesi de heyete eşlik etti.

Resmi Kıbrıs Parlamento Heyeti, Akademi komutanı tarafından karşılandı. Akademi komutanı, karşılama töreni sırasında yaptığı konuşmada, PKK Önderliği'nin Kürdistan ve Kıbrıs halkları arasındaki dostluk ve dayanışma ilişkilerine verdiği önemi vurgulayarak, bu ziyaretin Kürdistan devrimi ve halkı açısından çok onurlu ve sevindirici olduğunu, her iki halkın, ortak düşman sömürgeci-faşist ve ırkçı Türk devletine karşı güçlerini birleştirerek mücadeleyi yükseltmeleri gerektiğini belirtti.

Kıbrıslı parlamenterler de yaptıkları konuşmalarda, Kürdistan ulusal kurtuluş hareketini ve mücadelesini haklı bulduklarını ve desteklediklerini, Kıbrıs'ın da aynı sömürgeci devletin kurbanı olması dolayısıyla, Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesini kendi mücadeleleri olarak değerlendirdiklerini söylediler. Ayrıca, Kürdistan devriminin sadece Kürt halkının değil, aynı zamanda tüm Ortadoğu halklarının kurtuluşlarına hizmet ettiğini vurguladılar. Heyette bulunan tüm parlamenterler, Kürdistan devrimine pratik-politik destek sunmaya hazır olduklarını, Kürdistan halkının haklarını ve bu doğrultudaki mücadelesini bütün uluslararası platformlarda gündeme getireceklerini ve sonuna kadar savunacaklarını söylediler.

Kıbrıslı Parlamento Heyeti, Akademi'de bulunduğu süre içinde, Akademi öğrencileriyle aynı koşullarda yaşayarak birçok görüşme yaptılar. Özellikle şehit düşen savaşçıların çocuklarından oluşan çocuk grubu ve kadın gerillaların çokluğu, heyette şaşkınlıkla birlikte büyük bir hayranlık yarattı. Ayrıca, düzenlenen askeri tatbikatla gerilla mücadelesinin nasıl verildiğine ilişkin sunulan örnekler, canlı pratikler heyeti bir hayli etkiledi. Askeri ve siyasi eğitim derslerine de katılan Parlamento Heyeti, burada gerillanın nasıl bir eğitimden sonra mücadeleye katıldığını, Türk sömürgeciliğinin nasıl en ince ayrıntısına kadar değerlendirilerek mahkum edildiğini kendi gözleriyle gördüler.

Kıbrıslı parlamenterler Akademide hatıra fotoğrafı çektirirken - Kasım 1990

Heyetle birlikte ziyarete katılan televizyon ekibi de, Akademi öğrencileriyle röportajlar yaptı. Bir gün sonra ülkeye gitmeye hazırlanan bir gerilla birliğiyle yapılan röportaj, bunlardan en ilginci ve en anlamlısıydı.

Kıbrıslı Parlamento Heyeti'nin üç günlük ziyareti, görkemli bir törenle sona erdi. Bu ziyaret Kürdistan ve Kıbrıs halkları arasındaki dostluk, kardeşlik ve dayanışma duygularının güçlenmesi ve pratik bir anlam kazanması açısından son derece önemliydi.

Körfez'de son durum
Velayati ile Şevardnadze'nin Ankara gezileri

Eduard Şevardnadze

Ali Ekber Velayeti

Ortadoğu'da durum gerginliğini ve belirsizliğini korumaya devam etmektedir. Savaş ya da barış olasılıklarından hangisinin daha ağır bastığı konusunda, siyasal yorumcular neredeyse hava tahmin raporları verircesine günlük yorumlar yapmak durumunda kalıyorlar. Körfez üzerinde savaş ve barış bulutları gerçekten o denli içiçe hareket ediyor ki, o bakımdan yorumculara hak vermemek güç. Ancak bütün bölge açısından olmasa da, en azından ABD, Irak, Kuveyt açısından belirsizliklerin giderileceği 15 Ocak tarihi fazla uzak değil artık.

15 Ocak tarihi, BM Güvenlik Konseyi'nce Irak'a Kuveyt'ten çekilmesi için tanınan sürenin sonudur. Eğer Saddam bu tarihe kadar Kuveyt'ten çekilmezse, daha doğrusu çekilmeyi kabul etmezse savaş kaçınılmaz olacaktır. Sözkonusu tarih yaklaştıkça gelişmeler de hızlanıyor, her iki taraftan da manevralar artıyor. Saddam bütün rehineleri serbest bırakacağını açıklıyor. ABD ile Irak arasında dışişleri bakanları düzeyinde görüşmeler yapılması kararlaştırılıyor. Ancak bu görüşmelerin tarihi konusunda tam bir sinir savaşı verilmektedir. Taraflar bunun üzerinde hesaplar yapıyorlar. Özellikle Saddam'ın 12 Ocak tarihinde diretmesi, BM Güvenlik Konseyi kararını pratikte boşa çıkarmaya yönelik bir ayak oyunu olarak değerlendiriliyor. Bu oyuna gelmek istemeyen ABD ise, görüşmelerin 3 Ocak'ta yapılmasında ısrar ediyor. Ve bu çekişme halen çözümlenmiş değil.

Diğer yandan bir ara ABD-Irak ve Kuveyt arasında gizli görüşmeler yapıldığı yolunda haberler yayınlandı Batı basınında. Ve oldukça geniş yankılar yarattı. Bu haberden en çok rahatsız olan ülkelerin başında da, kendini iyiden iyiye savaşa koşullandırmış TC yer aldı. Çünkü böyle bir görüşmenin olması, savaş ihtimalinin son derece zayıflaması anlamına geliyor ki, TC'yi kaygılandıran da zaten budur.

Kısacası, Körfez krizinde deyim uygunsa dananın kuyruğunun kopacağı son bir aya giriliken, TC başkentinde de siyasi trafiğin yoğunlaştığına tanık olmaktayız. Sovyet Dışişleri Bakanı Şevardnadze ile İran Dışişleri Bakanı Velayeti aynı tarihlerde Ankara'da resmi temaslar yapıyorlar. Görüşmelerin merkezinde Ortadoğu'nun durumu ve özellikle de Kürdistan sorunu yer almaktadır. Bu durum, görüşmelerle ilgili günlük basına yansıyan haber ve yorumlarda bile rahatlıkla görülebiliyor.

TC açısından, Körfez krizinin patlak verdiği günden bu yana Kürt ve Kürdistan olgusu en başta gelen kaygıdır. Sömürgeci-faşist rejim, bütün gücünü ve enerjisini bu kriz ortamında Kürdistan'ın herhangi bir parçasında doğabilecek olası bir gelişmeyi engellemeye hasretmiştir. Kısa ve uzun vadeli politikalarını buna göre oluşturmaktadır. Tabii bu, TC'nin bölge üzerinde başka emelleri olmadığı anlamına gelmiyor, ancak bunlar önem sıralamasında daha sonraki basamakları teşkil ediyor.

TC öylesine tutarsız, öylesine ucuz bir bezirgan politikası gütmektedir ki, neredeyse günlük gelişmelere göre ve dalgaların esiri bir kayık misali oradan oraya yalpalayıp durmaktadır. Bir yandan ABD'ye uşaklıkta sınır tanımazken ve savaş çığırtkanlığı yaparken, diğer yandan hafif bir barış ve görüşme ihtimali belirdiğinde paçaları tutuşmakta, Irak'la ve Arap alemiyle ilişkilerini nasıl düzeltebileceğinin telaşına kapılmaktadır. İran, Suriye, Sovyetler Birliği ve diğer bölge ülkeleri arasında yaptığı manevralar, aslında TC'nin nasıl bir çıkmaz içinde olduğunu gösteriyor.

Sovyet ve İran Dışişleri Bakanlarıyla Ankara'da yapılan görüşmeleri de bu çerçevede değerlendirmek gerekiyor. Temel sorun, gerek Saddam yönetiminin devrilmesi, gerekse yaşaması durumunda; yine bölgede gerek savaş olması gerekse barış halinde Kürdistan'ın herhangi bir parçasında da halkımız yararına bir gelişmenin ortaya çıkmasına mani olmak, böylesi bir adımın koşulları ortaya çıktığında anında baltalamaktır. Hatta Türk burjuva basını bunu daha açık dile getiriyor ve "Kuzey Irak'ta bir Kürt devleti oluşturulmasının engellenmesi" diyor. Sovyetler ve İran'dan da bu konuda destek ve güvence almaya çalışıyor.

Türk-İran ilişkileri, tarihin derinliklerinden gelen özelliklere ve karşıtlıklara sahip. Hem tarihsel hem de güncel planda, öyle kolay kolay yakınlaşacak türden değil. Ayrıca son gelişmeler ve Körfez krizi konusunda da ortak yanlardan çok farklılıklar ağır basmakta. TC, Amerika'nın bir numaralı uşağı durumunda iken, İran bölgede ve bel-

Devamı 17. sayfada

Birleşik Almanya'da ilk genel seçim yapıldı

Helmut Kohl

Bir yılı aşkın süredir çok önemli gelişmelerin yaşandığı Almanya'da 2 Aralık 1990 tarihinde yapılan genel seçimlerle yeni bir sürece girildi.

Oldukça sönük geçen seçim kampanyası ardından 1983'ten beri iktidarda olan liberal-muhafazakar koalisyon ortağı partiler seçimden güçlenerek çıktılar. Başkanlığını, mevcut Başbakan Helmut Kohl'un yaptığı Hıristiyan Demokrat Birlik Partisi-CDU ile Hıristiyan Sosyal Birlik Partisi-CSU oyların yüzde 43.8'ini aldı. Ve eski koalisyon ortağı Hür Demokrat Parti-FDP'yle iktidarı paylaşma görüşmelerine hemen başladı. Sosyaldemokrat Parti-SPD ise yüzde 33.5'te kalarak iktidara gelme şansını yitirdi. Bu, parti içindeki liderlik arayışlarını da beraberinde getirdi. F.Alman Yeşiller Partisi parlamentoya giremezken, eski Demokratik Alman-ya'daki Demokratik Sosyalizm Partisi-PDS ve İttifak/90 adlı grup parlamentoya girecek kadar oy toplayabildi.

Yapılan bu genel seçimle birlikte iki Almanya tamamen birleşmiş, daha doğru bir deyimle F.Almanya D.Almanya'yı tamamen yutmuş oluyor. Zaten Alman emperyalizmi, 1945'ten bu yana Demokratik Almanya'nın ayrı bir ülke ve devlet olduğunu kabul etmemiş, onu hep yok sayan yasalar oluşturmuştu. Daha seçimler öncesinden başlayarak Demokratik Almanya'daki sınırlı sosyalist kazanımları silip süpürmeye başlamış, birçok parti ve devlet yöneticisini tutuklamıştı. Şimdi ise, önünde hiç bir yasal engel bulunmuyor. Halk ve işçi sınıfı lehine Doğu'da yaratılan tüm gelişme ve elde edilen kazanımlara çok sinsi ve ölçüsüz bir biçimde saldırı var.

Kuşkusuz, bunların hiçbir tepkiyle karşılaşmadan pürüzsüz yürütülmesi mümkün değil, kısa vadede bir takım başarılar kazansalar bile, önümüzdeki süreç çok büyük çelişki, çatışma ve gelişmeleri de birlikte getiriyor.

Dünyada kısa kısa

İntifada 4. yılına girdi

Filistin halkının işgalci siyonist İsrail devletine karşı başlattığı sivil halk ayaklanması 3. yılını doldurdu. İntifadanın başladığı 8 Aralık 1987'den bu yana, yüzlerce Filiştinli İsrail ordu birlikleri tarafından katledildi, gözaltına alındı, tutuklandı, sürgüne gönderildi. Ama, intifada-

İntifada, Filistin halkının İsrail işgaline karşı haklı mücadelesinin meşruluk kazanması, Ortadoğu'ya ilişkin tüm politikalarda dikkate alınması ve İsrail siyonizminin teşhir ve tecrit olmasını sağladı.

Filistin direnişi intifada, aynı zamanda bölge halklarına da il-

nın hızı hiçbir zaman kesilmedi. Tam tersine Filistin halkının işgalci İsrail'e karşı direnişi giderek boyutlandı ve bu direniş, reformist, işbirlikçi hareketlerin uzlaşmacı politikalarını da yerle bir ederek ulusal kurtuluş mücadelesini radikalize etti.

Filistin halkının uluslararası düzeydeki yasal temsilcisi FKÖ içindeki reformist-uzlaşmacı Yaser Arafat çizgisi, halkın direniş eğilimi karşısında kendi politikalarını gözden geçirmek zorunda kaldı.

ham kaynağı oldu. Taşlı, sopalı sivil halk gösterileri, ayaklanmalar, çocukların ve kadınların katıldığı büyük kitlesel gösteriler önce Filistin'de yaygınlaştı, ardından bölge ülkelerine de yayılmaya başladı. Kürdistan'da bu yıl bahar aylarında ve daha sonrasında gelişen halk ayaklanmalarında kullanılan yöntemlerde Filistin halkının intifada deneyimlerinin rolü belirgindir.

Filistin halkının haklı mücadelesi, intifada yükseltilerek ve süreklileştirilerek devam ediyor.

Çad'da askeri darbe

25 yıldır iç savaş yaşayan Çad'da 3 Aralık günü General İdris Deby liderliğindeki Vatansever Kurtuluş Cephesi, 1982'de kendisi de bir askeri darbe ile iktidara gelen Devlet Başkanı Hasine Habre'yi devirerek yönetime el koydu.

Eski bir Fransız sömürgesi olan Çad, 1960 yılında bağımsızlığına kavuşmuş, ama içteki huzursuzluk ve çatışmalar günümüze dek sürmüştü. Çad, 10 yıldır Libya ile de çatışma halinde bulunuyordu.

General İdris Deby, 1982 yılında Devlet Başkanı Goukouni Küddiye'yi devirerek yerine geçen Hasine Habre'nin örgütünde yer alıyordu ve bu darbedeki rolünden dolayı Genelkurmay Başkanlığı'na getirilmişti. Ancak, bu eski yol arkadaşıyla 1989 yılında aralarında çıkan anlaşmazlık sonucu Sudan'a yerleşerek Vatansever Kurtuluş Cephesi'ni örgütledi ve bir yıldır sürdürdüğü gerilla mücadelesi 3 Aralık'ta başarılı bir biçimde sona erdi. Çad'ın yeni Devlet Başkanı İdris Deby, halka hitaben yaptığı konuşmada, bundan böyle demokrasi, özgürlük ve temel hakların güvenceye alınacağı, çok partili parlamenter sisteme geçileceği sözü verdi.

Bangladeş'te askeri-faşist diktatör yıkıldı

1982'de iktidarı kansız bir darbe ile ele geçiren General Hüseyin Muhammed Erşad, muhalefet partilerinin ve tüm toplumsal kesimlerin yoğun protesto gösterileri üzerine istifa etmek zorunda kaldı. 12 Aralık günü de altın kaçakçılığı ve görevini kötüye kullanmak suçlarından dolayı tutuklanan Erşad, yargılanmayı bekliyor.

Askeri-faşist diktatör Erşad, bundan bir süre önce 1991'de genel seçimlere gidileceğini ve kendisinin de başkanlığa adaylığını koyacağını açıklamış; bu açıklama üzerine toplumsal muhalefette patlama olmuştu. Yaygın protesto gösterileri, öğrenci hareketleri üzerine 27 Kasım günü sıkıyönetim ilan eden Erşad, sıkıyönetimin ilanından bir gün önce muhalefet parti liderlerini de tutuklattırmıştı.

Bunun üzerine giderek yaygınlaşan ve gelişen protesto eylemleri, kitlesel gösteriler tek bir amaç için yapılmaya başlandı: Muhalefet partilerinin tanımlamasıyla "Yoz diktatör" Erşad'ın görevden çekilmesi ve ülkede ilk özgür seçimlerin yapılması.

Toplumsal baskı karşısında daha fazla dayanamayan diktatör Erşat, 6 Aralık günü istifa etti. Onun yerine muhalefetin önerdiği Adalet Yüksek Mahkemesi Başkanı Şahabüddin Ahmet, seçimlere kadar geçici devlet başkanı olarak atandı. Bangladeş anayasasına göre, 90 gün içinde genel seçimlere gidilmesi gerekiyor. Ahmet'in devlet başkanlığına getirilmesinden bir süre sonra Erşad tutuklandı ve aynı dönemde bakanlık yada milletvekilliği yapan bazı yetkililer de aranıyor.

Şimdiye kadar temel amaçlarını Erşad'ın görevden uzaklaştırılması olarak belirleyen ve politikalarını da buna göre ayarlayan muhalefet partilerinin önümüzdeki dönemde seçimlere nasıl hazırlanacakları biraz muğlak görülüyor. Faşist diktatörlükten kurtulan Bangladeş halkını gelecekte nelerin beklediğini kestirebilmek bir hayli güç. Ama,kesin olan şu ki, bir daha eski yaşanmayacak, girilen yeni bir dönemdir.

Körfez'de son durum...

Baştarafı 16. sayfada

ki de dünyada en başta gelen ABD karşıtı ülke konumundadır. Yine iki rejimin temelde çelişkileri bir başka noktada, bölgedeki ABD ve diğer emperyalist güçlerin varlığıdır. TC, bu varlığın artmasını isterken, İran bölgedeki emperyalist varlığa şiddetle karşıdır. Bu anlamda TC'nin İran'la ilişkilerinde şu aşamada fazla sonuç elde edebilmesi pek mümkün görünmemektedir.

Gerçi İran'da da bir sorun olması itibarıyla Kürt olgusuna yaklaşımlar farklılık gösterebilir. Ancak İran-Irak savaşı sürecinde Güneyli güçlerle var olan belli ilişkiler nedeniyle, İran'ın yine de TC'nin her önerisine evet demesi beklenmemelidir. Irak'ın toprak bütünlüğünün korunması meselesi, TC yönünden Güney Kürdistan'ın Irak'tan kopuşu gibi bir tehlike teşkil ediyorsa, İran açısından meselenin başka yönleri de var. Denebilir ki, İran'ın daha önemli kaygısı, Tük burjuvazisinin Kerkük-Musul üzerinde beslediği emellerdir. Irak'ın toprak bütünlüğü üzerine güvence, karşılıklı olarak bu temelde sözkonusu edilmiş olabilir.

Sovyetler Birliği Dışişleri Bakanı Şevardnadze'nin Ankara temaslarına gelince, 25 yıl aradan sonra bir Sovyet Dışişleri bakanının Türkiye'ye yapmış olduğu bu ilk gezinin hayli ilginç olduğu söylenebilir. Bir bakıma Sovyetler'in Kürdistan konusunda öteden beri takındığı olumsuz tavrın, sosyalizm ve enternasyonalizm ile fazla bağdaşmayan yaklaşımın daha da ileri götürülmesi ve açığa vurulması biçimindedir.

TC ile Irak'ın toprak bütünlüğü veya Türkiye'nin toprak bütünlüğü konusunda anlaşmalara varmak, ne adına yapılırsa yapılsın kirli ve iğrenç bir pazarlıktır. Çünkü bu, Kürdistan ülkesinin ve 30 milyonluk bir halkın her türlü insani, sosyal, ekonomik ve siyasal haklarına en bariz saygısızlık ve Kürdistan üzerindeki vahşi sömürgeciliği açıkça onaylamak demektir.

Gerçi son bir-iki yıl da Sovyetler'de yaşananlara bakıldığında bunda fazla şaşacak bir yan görülmeyebilir. Ama herşeye rağmen, ABD emperyalistlerinin bile bu denli açıkca yapamadığı işi, bölgede bir Kürt devleti kurulmaması için faşist Türk sömürgeciliğiyle böylesine açık bir işbirliğinin kabul edilebilir hiç bir yönü olamaz.

Böylesine kirli bir pazarlıkla karşılaşınca insanın aklına ister istemez şu soru takılıyor: Acaba emperyalistlere pazarlanacak ve peşkeş çekilecek maddi ve manevi sosyalist değerler tükendi mi ki, şimdi de Kürdistan pazarlanmak isteniyor? Burada söylenebilecek söz, bu tür pazarlıkların hiç de akıllıca olmadığı ve sahiplerine fazla yarar getirmeyeceğidir.

Sonuç olarak denilebilir ki, Ortadoğu'da gelişmeler ister bir savaşa doğru, isterse de barış yönünde gelişsin, her iki durum da da TC için sıkıntılar ve çözümsüzlükler doğuracağı kaçınılmazdır. Ve faşist rejim ne tür manevralara başvurursa vursun, o bezirgan politikalarıyla birşey kurtaramayacaktır. Kürdistan, tarihin ve çağın gündemine hiçbir dönemde görülmediği biçimde girmiştir ve çözüm mutlaka Kürdistan halkının haklı talepleri doğrultusunda olacaktır.

Türkiye Cumhuriyeti'ni Özel...

Baştarafı 13. sayfada

Gladio parmağı" başlığı altında, Ağca'yı Maltepe Cezaevi'nden CIA ajanı binbaşı Frank Terpil adlı birinin kaçırdığını, ardından Lübnan'da eğitim gördüğünü ve dolayısıyla Papa suikastının ardında bu defa CIA izinin aranmaya başlandığını yazmaktadır. Kuşkusuz Hürriyet, bu 'balon' haberiyle Ağca'nın arkasında olan Türk ÖHD generallerini gizlemeye çabalamaktadır. Burada kavranması gereken gerçek şu olmalıdır: Türk ÖHD, CIA'nın denetimindedir ve ajanları CIA tarafından uluslararası komplolarda kullanılmaktadır.

Dünyanın bir çok ülkesinde CIA'nın özel savaş ve kontr-gerilla taktikleriyle toplumsal hareketi sindirdiği ve temelinde şiddete dayanan taktiklerinde başarı elde ettiği bilinen bir şeydir. Ancak bundan hareketle CIA ve ÖHD'nin her şeye kadir olduğu anlamı çıkarılmamalıdır. Türkiye'de solun zaafları özellikle ÖHD'nin başarısına zemin hazırlamıştır. Bölünmüşlük, iç çatışmalar, siyasal içeriği zayıf ve her an terörize edilmeye müsait bir şiddet anlayışı, ÖHD'nin hesabına gelmiştir ve bu durumdan haddinden fazla yararlanmıştır. Tüm sol gruplar için geçerli değilse bile, faşizme karşı mücadeleyi MHP'ye karşı mücadelede görme genel bir yanılgı olmuş, bu yanılgı 12 Eylül'ün mahkemelerinde yapılan savunmalarda da tekrarlanmış, ÖHD yerine, sivil gölgesiyle savaşılmıştır.

Özel Harp Dairesi ve Türk burjuva partileri

Türk burjuva partileri her zaman ÖHD'nin elinde kullanılan araçlar olmuşlardır. Örneğin Süleyman Demirel, ABD'de mühendis iken, Türkiye'ye aktarılmış ve en başa oynayan politikacı haline getirilmiştir. ÖHD, özellikle Demirel döneminde örgütlenmiştir. Bunu Evren'in Milliyet gazetesinde yayınlanan anılarından örneklemek istiyoruz. Evren, şunları yazıyor: *"Benim Genelkurmaylığım sırasında dönemin Başbakanı Süleyman Demirel bana geldi. ÖHD'nin anarşi ve terörle mücadelede kullanılmasını istedi. Ben 'olmaz' cevabını verdim. Demirel, 'Ama 1971 sıkıyönetim döneminde bu amaçla kullanılmıştı' dedi. Ben yine kullanmayacağımı söyledim. Kanaatim o ki, bu teşkilat görevi dışında kullanılmadı. Ama belki bana intikal ettirilmeden, bazı yerlerde gayri resmi olarak teşkilattan bazı kişiler bu işe bulaşmıştır."* Demirel'in Evren'e cevabı ise şöyle: *"Ben ÖHD'nin personelinin terörde kullanılmasını istemedim. Ama, o (Evren) bana 'İran'daki gibi yapalım"* dedi. Bu cümleleri okuyan herkes, iki azılı halk düşmanının da suçu birbirinin üzerine attığını kavramada zorluk çekmeyecektir. Demirel, sol güçlere karşı kontr-gerillayı bol bol kullanmıştır. Evren'in "İran gibi" örneğinin pratiği de biliniyor, 12 Eylül'ün kanlı rejimi, idam ve işkencede katletme.

Basın Bülent Ecevit'i aklamaya çalışıyor ve sanki ÖHD'ne karşıymış gibi gösteriyor. Ecevit'in bu dairenin varlığını 1974'te öğrendiği ileri sürülüyor, eğer bu varsayım doğruysa, bu Türkiye'de hükümetlerin ne kadar iktidarsız olduklarını gösterir. Ancak 1974 Kıbrıs işgalinin ÖHD'nin eylemi olduğu biliniyor ve Ecevit o zaman başbakan, üstelik işgalin pehlivanıdır.

4 Aralık 1990 tarihli Güneş gazetesinde sorulan *"Siz gayri nizami harp konusunda destek veriyordunuz"* sorusuna, Ecevit şu cevabı veriyor: *"Gayri nizami savaş durumuna göre devletin önlemler alması gayet doğaldır."* Aynı Ecevit, Evren'in "Bölücülüğün üzerine gitmedi" şeklindeki suçlamalarını, "Doğu ve Güneydoğu'da bölücülerin üstüne nasıl gittiğini, nasıl sıkıyönetim ilan ettiği"ni anlatarak cevaplamaktadır. Burada Kürdistan'da sergilenen ırkçılık ve şiddet Türk burjuva milliyetçiliğinin ölçütü alınmaktadır. Kim daha vahşi davranmışsa, o "İyi Türk" geçinmektedir. Kaldı ki, adım adım Kürdistan'a sıkıyönetimi yayan ve Hakkari'de "Kanatlı Jandarma Tatbikatı"nı yaptıran Ecevit'in kendisidir.

Örnekleri daha çok Türkiye'yi ölçü alarak verdik. Tabi ki bu eksik bir değerlendirmedir. Çünkü hem özel savaşın gerekçesi hem de pratiği asıl olarak Kürdistan'dadır. Türk özel savaşının düzeyi Kürdistan'daki pratiğinden kavranabilir. Türkiye'de burjuva politikacılarının, basının ve sol güçlerin konumu ancak Kürdistan ölçü alınarak konulabilir.

Gelecek sayıda: Türk Özel Harp Dairesi'nin Kürdistan'daki uygulamaları

Ağustos-Eylül aylarında Cudî Dağı ve çevresinde gerçekleştirilen ARGK eylemleri

1- 6.8.1990 tarihinde akşam saat 17'de içtima sırasında Hesenan Karakoluna bir gerilla birliğimiz tarafından baskın düzenlenmiştir. Baskında roket ve BKC silahı kullanılmış, baskın sonucunda 9 düşman askeri öldürülmüş, 20'si de yaralanmıştır. Gerilla birliğimiz kayıp vermeden geri çekilmiştir.

2- 7.8.1990 tarihinde aynı karakolun mevzisine gerilla birliğimiz tarafından mayın yerleştirilmiş, sabah devriye gezen askerlerin mayına basması sonucu 3 düşman askeri ölmüş, 2'si de yaralanmıştır.

3- 8.8.1990 günü Cudî Dağı'nın Girê Çûliyan (Derebaşı) mıntıkasına yerleştirilen iki ayrı mayının patlaması sonucu birçok düşman askeri ölmüş veya yaralanmıştır. Ancak kesin sayı tespit edilememiştir.

4- 9.8.1990 tarihinde Cudî Dağı'nın Derya Zihi mevkiinde bulunan suyun başına bir gerilla birliğimizce yerleştirilen mayına basan düşman birliğinden 7 asker ölmüş, bir o kadarı da yaralanmıştır.

5- 11.8.1990 günü Cudî Dağı'nın Deriya Keran mevkiine bir mayın yerleştirilmiş, mayına basan düşman askerlerinden ölen ve yaralananlar olmuş, ancak kesin sayı saptanamamıştır.

6- 11-12.8.1990 tarihleri arasında bir gerilla birliğimiz tarafından Şirnex Kömür Ocaklarına baskın düzenlenmiş, baskında bir düşman subayı öldürülmüş, 2 asker de yaralanmıştır.

7- 15.8.1990 günü Cudî Dağı üzerindeki Şirnex'e bağlı ve Alîxan Tatar'a ait olan Gilîndor (Kemerli) köyüne baskın düzenlenmiş, baskında köyde bulunan düşman birliğinden 14 asker ve 7 köy korucusu öldürülmüş, 5 köy korucusu da yaralanmıştır. Roketatar, havan topu vb. ağır silahların da kullanıldığı baskın sonucu köyde bulunan düşman karakolu kaldırılmış, köy korucuları da silahlarını bırakarak köyü tümden terk etmişlerdir. Bu köy, ağası ve korucularıyla birlikte bugüne kadar mücadelemize karşı en azgın düşmanca tutumu alan bir köydü.

8- 18.8.1990 günü Cudî Dağı'nın zirvesinde mevzilenen düşman birliğinin nöbetçilerine gerillalarımız tarafından suikast düzenlenmiş, eylem sonucu paniğe kapılan düşman askerleri arasında çatışma çıkmış, kendi aralarında çıkan çatışma sonucu 14 düşman askeri ölmüş ve birçoğu da yaralanmıştır. Eylem, akşam saat 18.00'de yapılmıştır.

9- 20.8.1990 tarihinda Cudî Dağı'nda bir gerilla birliğimiz ve düşman ordu birliklerinin karşılaşması sonucu çatışma çıkmıştır. Diğer bir gerilla grubumuz ise, başka koldan gelen düşman birliklerinin yolu üzerine pusu kurmuştur. Pusuda 1 özel tim komutanı, çok sayıda özel tim elemanı, asker ve çete öldürülmüştür. Çatışma sabah saat 06'da başlayıp akşam saat 19'a kadar devam etmiştir. Gerilla birliklerimiz kayıp vermeden geri çekilmiştir.

10- 27.8.1990 günü Girê Çolêyan civarında atılan gerilla pususuna düşen düşman askeri birliğinden 8 asker öldürülmüştür.

11- 22.8.1990 günü Girgê Amo (Silopi)'da düşmana ajanlık yapan iki unsur yakalanmış, sorguları yapıldıktan sonra Reşit ve Ahmet adlı bu ajanlar cezalandırılmıştır.

12- Yine aynı günlerde gerilla birliğimiz tarafından mayın yerleştirilmiş, döşenen mayınlara düşman askerlerinin basması sonucu çok sayıda düşman askeri ölmüş ve yaralanmıştır. Kesin sayı öğrenilememiştir.

13- Ağustos ayı içinde Cudî Dağı'nın muhtelif yerlerine yerleştirilen iki ayrı mayının patlaması sonucu 11 düşman askeri ölmüş, birçoğu da yaralanmıştır.

14- Yine aynı ayda Cudî Dağı'nın Deriya Çirçiro mevkiinde iki ayrı yere mayın yerleştirilmiş; birinci mayının patlaması sonucu 2 asker ölmüş, 2'si yaralanmış; TC'nin tanımıyla "Atatürk Burnu Tepesi"nde yerleştirilen ikinci mayının patlaması sonucu ise 2 asker ölmüş, bir asker de yaralanmıştır.

15- Aynı dönemde bir halk milisimiz tarafından benzin deposuna şeker konulan bir özel tim arabası işlevsiz hale getirilmiştir.

16- Ağustos ayı sonlarında Şırnak-Siirt karayolunda kimlik kontrolü yapan bir gerilla birliğimiz, Alixan Tatar'a bağlı köy korucusu Nazo'yu ölümle cezalandırmış, üzerinde bulunan 14'lü tabancasını da kamulaştırmıştır. Eylemde kaza sonucu halktan bir kişi de yaralanmıştır.

17- Yine Ağustos ayı içinde Cudî Dağı'ndaki Şax ve Hevlêr köyleri arasındaki düşman askerlerinin üslendiği alanda yemek yenilen yere mayın yerleştirilmiş, yemek yemeğe gelen askerlerin mayına basması sonucu 3 asker ölmüş, birçoğu de yaralanmıştır.

18- 2 Eylül günü Cefane (Cevizdüzü) köyünde çetebaşı Hacı Memo'nun kendisi için yapmakta olduğu eve mayın döşenmiş, çetebaşı Hacı Memo, sabahleyin mayına basarak ölmüştür, ayrıca bir çete de yaralanmıştır.

19- 4.9.1990 günü Cudî Dağı üzerinde iki ayrı yere mayın döşenmiş, mayına basan 1 asker ve 1 köy korucusu ölmüş, daha sonra cenazeyi almaya gelen askerlerin da ikinci mayına basması sonucu 2 asker daha ölmüştür.

20- 9 Eylül günü Şirnex merkezde Alixan Tatar'a bağlı iki ajan ölümle cezalandırılmıştır.

21- 20.9.1990'da Elk (Beytüşşebap)-Qilaban (Uludere) karayolunda bir gerilla birliğimiz tarafından kimlik kontrolü yapılmış, Jîrkîlerden 4 çete ölümle cezalandırılmış, aynı alanda faaliyet gösteren bir polis de esir alınmıştır. Ayrıca Elk'e götürülmekte olan basına da el konulmuştur. Esir alınan polis hala elimizdedir.

22- Ekim ayı başlarında Qilaban yakınlarında bir gerilla birliğimizle düşman askeri birlikleri arasında çıkan çatışmada 8 asker öldürülmüştür.

Cudî Bölge Komutanlığı
Ekim 1990

Impressum:
Metin Özkan
Adlerstr. 7
2085 Quickborn

Yazışma Adresi:
BERXWEDAN
c/o Feyka-Kurdistan
Postfach: 15 31
5300 Bonn 1

Ödeme Adresi:
BfG. - Bonn
Konto Nr.: 12 05 24 21 00
BLZ: 380 101 11

Avustralya	3.00	$
Avusturya	18.00	s.
Belçika	60.00	bfr.
Danimarka	8.00	dkr.
Fransa	6.00	ff.
Hollanda	3.00	hfl.
İngiltere	0.80	£.
İsveç	6.00	skr.
İsviçre	2.50	sfr.
Norveç	10.00	nkr.

Di sersaliya Danezana Cihanî ya Mafên Mirovan de dewleta Tirk hovîtiya xwe gihand gehînekên bilindtir

GEXÎ

Îsmaîl Danişan (63 salî) û jina wî Şagul (61 salî) ji aliyê leşkerên Tirk bi berikan hatin kuştin

Li êrdima Çewlikê navçeya Gexî zivinga Tarî, herdu welatparêz çûbûn mala keyê gund, da telefonê zarokên xwe yên li bajarê Stanbolê bikin. Gava ji mala keyî vedigeriyan mala xwe, leşkerên dijmin ji nêzîk ve reşandin ser wan û bi berikên xwe wan kuştin.

Ev bûyer roja 8'ê Kanûnê çêbûye. Li ser bûyerê axiftinek bi keyê gund Nadir Sayar re çêbû. Weha got: *"Leşkeran herdu gundiyan kuştin. Lê leşkeran gotiye, ku 'me bang li wan kiriye û ew ji nesekinine û lewma me bera wan daye.' Lê belê derewan dikin. Gava me jina kal şuşt, me dît, ku ji piştê ve lêdane. Bilî vê jî, ji xwe li pêşiya me tevan reşandin ser wan.*

Gundî debar nakin, ku ev herdu mirovên kal, bê guneh û bê hay hatine kuştin. Çar zarokên wan li Stanbolê ne. Telefon li gundê me tenê li mala min heye. Lewma carnan dihatin û telefonê zarokên xwe dikiran. Roja bûyerê li dora saet 16'an disa ji bo telefonê hatibûn mala me. Wê êvarê saet 17.30'an peyvên xwe dawî kirin. Gava ji mala min derketin, min got wan, 'Leşker li gund hene. Dibe ku berikan deynin ser we.' Min pêşniyar kir, ku neçin. Lê wan gote min, 'Gava em ji malê derketin me destûr ji leşkeran standiye. Gava em herin, emê ronahî çêkin.' Hina ji mal derketibûn, ronahî çêkirin. Piştî çûyina wan û bi pênc kêliyan hinde dengên hişk û sert hatin me. Fişekên ronahiyê bi asmanan ve hatin avêtin. Piştî çend kêliyan jî, dengê çekên otomatîk û qerînên bi eş hatin guhên me.

Min xwest ez derkevim der ve, lê ez tirsiyam. Piştî bûyerê bi 20 kêliyan hinde dengên girinan ji hinde malan hatin. Min telefonê qereqolê kir û li ser bûyerê min agahî ji wan xwest. Du serleşker hatin mala min. Gotin min, ku mirîyek û birîndarek hene. **Şagul** *di cih de miribû,* **Îsmail** *jî piştî saetekê jî ber hundakirina xwînê mir.*

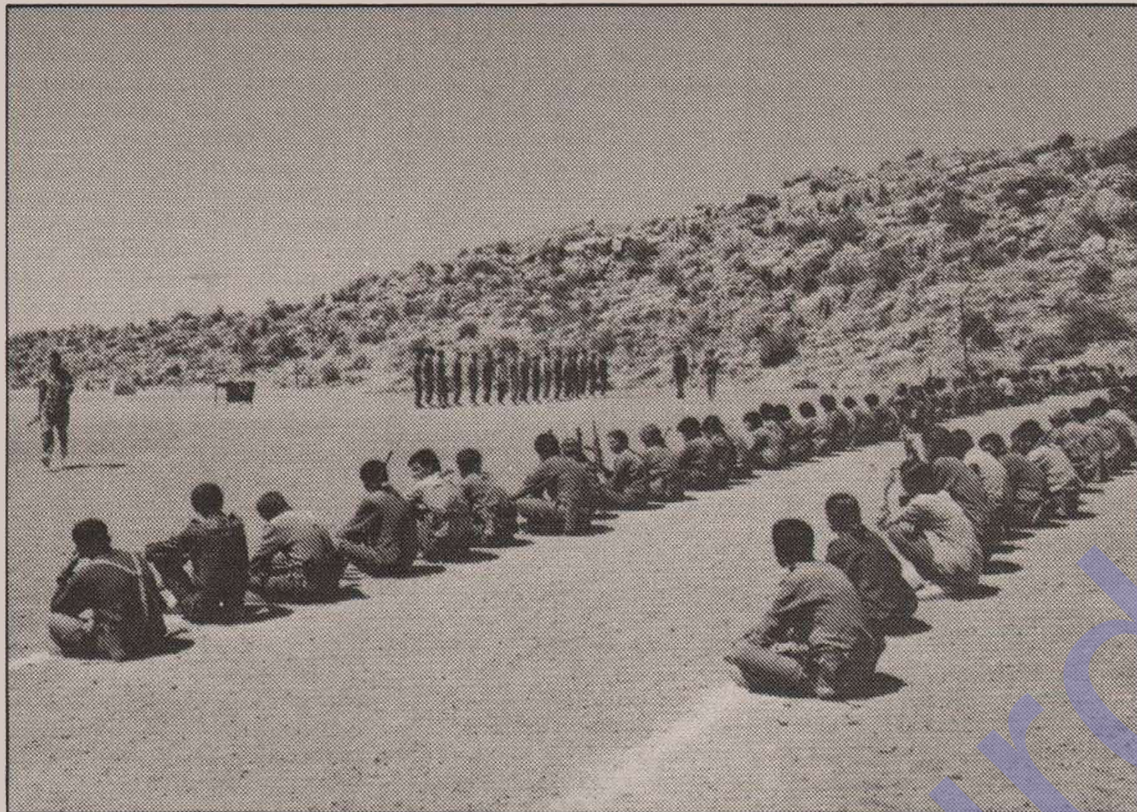
Piştî ku ev herdu mirovên kal hatin kuştin, leşkeran cendekên wan biqasî 100 metreyan kişkişandin û birin dibistana gund. Lê mala wan 15 metran ji cihê hatibûn kuştin, dûr bû. Sawcî hate gund. Guhdariya min û leşkeran kir. Lê nekêt ser şopa leşkeran. Tenê leşkerên xwe ji gund kişandin. Şêniyê gund eve bi rojan e, her rojê digirî û gundî tev şîn girêdane."

Belê, ev in, tiştên ku dagirkeriya Tirkan ji mirovên me re mafdar dibine... ku divê çi kesek ji bir neke.

CIZÎRA BOTAN

Gundiyekî bi navê Şêxmus ê welatparêz hate kuştin. Dagîrker daxweyan kirin ku "terorîstek" hatiye kuştin

Roja 11'ê Kanûnê li gundê Derbaciyanê xortekî bi navê **Şêxmus**, ku

Kurdekî welatparêz bû, li nêzîkê gund ji aliyê leşkerên dijmin bi berikên çekan hate kuştin.

Serleşkerê yekeniya dijmin paşê zorî li keyê gund kiriye û ji wî xwestiye, ku bibêje kesê hatî kuştin, yek i "terorist" bû. Lê keyê gund ê welatparêz li hemberê vê daxwazê rawestî û got, *"Kesê hatî kuştin gundiyekî me yê bê hay bû. Leşker jî vê dizanin, lê disa jî bi zanabûn reşandin ser wî û kuştin."*

DÊRSIM

Li navçeya Xozadê şerekî mezin çêbû. Çar şervanên ARGK şehîd ketin

Weke ku gêrîllayên li êrdimê em agahdar kirine, şer weha çêbûye: Têkoşerên ARGK, bi armanca bangeşiyê çûne gundê Bêşelma. Roja dûv re, serê beyanê, gava dixwestin disa ji gund derkevin, rûberê daf û êrîşeke yekeniyên dijmin dibin. Guman heye, ku dagirker di encama giliyekê di xwe tevgerandibin. Bi hejimareke bilind ji leşkeran, hezên dijmin dora gundê Beşelma girtine.

Şer heya êvarî doma. Di şer de berpirsiyarê komê **Arif**, têkoşerên bi navên **Ehmed** (ji Serhedan), **Riza** (ji Çewlikê) û **Salih** di berxwedaneke qehremanî de şehîd ketin.

Em agahdarê hundabûnên dijmin ên di vî şerî de hîna nebûne.

DIH

Di şerê li gundê Dêrawûdê de leşkerek hate kuştin, çar leşker jî birîndar ketin

Roja 1'ê Kanûnê di navbera gundên Dêrawûd û Ginyanişê navçeya Dihê (Eruh) de, gêrîllayên ARGK rê birrin. Leşkerên dagirkeran agahdarê bûyerê bûn. Bi traktoran xwestin werin cihê bûyerê. Di navbera wan gêrîllayên ARGK de şerek derket.

Di şerê derketî û kin doma de, leşkerekî dijmin hate kuştin, çar jî birîndar ketin. Di şer de du gêrîlla jî, yek ji desteki xwe û yek jî ji lingekî xwe birîndar ketin. Birînên herdu gêrîllayan ji sivik in û rewşa wan niha geleki baş e.

CIZÎRA BOTAN

Li navenda navçeyê êrîşa bi narînçokan a gêrîllayan çû ser avahiya MÎT

Şeva 9 û 10'ê Kanûnê, êrîşeke bi bombeyan çû ser avahiya MÎT (Rêkxistina Îstixbaratê ya Tirkiyê). Gêrîllayên ARGK bi vê livbaziya xwe lêdaneke baş li dijminê dagirker xistin. Ev avahiya sixuriyê, weke navenda şikenceyan hihat bikaranin, hemû saloxên leşkerî yên dagirkeriya Tirkan li ser erdimê li vir kom dibûn. Ji van aliyan ve navendekî herî pêwîst bû ji bo dijmin.

Di encama êrîşê de avahî heya pivaneke mezin hilweşî. Ji ber sedema peqîna bûyî jî, çar polis mirin û sisê jî birîndar ketin.

SIRNEX û QILABAN

Li gundê Bişî Reş şerekî mezin. Li Meydanan jî leşkerek hate kuştin

Roja 10'ê Kanûnê li dora gundê Bişî Reş bajarê Şirnexê, di navbera şervanên ARGK û hêzên dagirkeriyê de şerekî mezin çêbû. Welatparêzên li êrdimê agahî gihandin me, ku di vî şerî de çi hundabûneke ji gêrîllayan nebûye, lê dagirker ji hejimara kuştiyên xwe veşartî hêlane.

Roja 12'ê Kanûnê jî, li nêzîkî dorhêla Sinathê ya başûrê Kurdistanê, li devera bi navê Meydanan ku dikeve ser tixûbên başûrê Kurdistanê û girêdayê navçeya Qilaban e, li zozanekî şerekî dijwar derket. Di vî şerê li nêzîkî gundê Kadûnê derdora Dofê de, sê leşker hatin kuştin û leşkerek ji xedar birîndar ket.

Her di vê rojê de, li gundê Ziravikê ji sixurê bi navê Mehmûdê Xalid jî aliyê gêrîllayên ARGK bi mirinê hate ceza kirin.

Disa, roja 24'ê Mijdarê jî gêrîllayên ARGK êrîşekê biribûn ser qereqola li Elcanê. Dest danîbûn ser 1.700 mihên qereqolê û hinde cerdevanên gundan.

MÊRDÎN

Di şerê li gundê Hamdullah de du gêrîllayên ARGK şehîd ketin. Bi kêmasî 10 leşkerên dijmin hatin kuştin

Roja 6'ê Kanûnê komeke gêrîllayên ARGK ji 10 kesan çû gundê Hamdullahê. Di encama giliyekê de li derveyî gund ji aliyê hêzên dijmin hatin dorpêçandin. Sixurî ji aliyê parêzkarên gundê Cewzadê bûbû. Hêzên dijmin, da xwe bigihînin encamekê ji bajarên Mêrdin, Kosar û Dêrika Çiyayê Mazî yekeniyên xwe li dora gund civandin. Di demekê de ku mij ji hebû, dora nîvrojê şer destpêkir û heya tariya şevê doma.

Weke nûçeyên me ji gêrîllayan standine, du şervanên ARGK di vî şerî de şehîd ketine. Navê yekî Şervan e û ji bajarê Kosarê bû. Şervanek jî bi siviki birîndar ketiye. Gêrîllayên din karine çembera dijmin bişikinin. Di vî şerî de li dora 10 leşkerên dijmin ji hatine kuştin. Hinde welatparêzên li êrdimê, gotin, ku hejimara kuştiyên ji dijmin geleki bilindtir e.

NISÊBÎN

Li Stilîlê lêdan li îxanetê ketin

Roja 9'ê Kanûnê li qopaniya Stilîfê navçeya Nisêbînê gêrîllayên ARGK êrîşekê birin ser mala mûkûrhatiya (itirafçiya) bi navê Xetice Elmas. Bavê wê, ku weke wê sixurî dikir, bi mirinê hate cezakirin. Di vê êrîşê de xuşka bêbextê, ku geleki dijbeha wê, jiyana xwe hunda kir.

Di sala 1989'an de Xetice Elmas giliya gêrîllayên ARGK kiribû. Li gundên Serê Kehniyê û Bezekê, ji ber giliya wê, neh şervanên ARGK di şer de şehîd ketibûn.

Pirr eşkere ye, ku ev livbaziya tolehildanê ji aliyê gêrîllayan hatiye çêkirin. Lê dagirkerên Tirk piştî livbaziyê, welatparêzên bi navên **Felemez Elmas, Lokman Nimayet, Şukriye Tunç, Ali Tunç, Aziz Ayri** û **Rahmetullah Batu** girtin, ku hîç zanîneke wan û girêdaneka wan li ser û bi vê bûyerê nebû.

BISMIL

Şervanekî qehreman narînçok avêt navgîneke komên xweser. Du serleşker mirin. Şervanê hogir jî şehîd ket

Ev livbazî di navenda navçeyê de çêbû. Weke welatparêz em agahdar kirine, bûyer weha bûye: Şervanekî ku li ser wî narînçok hebû, guman e, ku diçû mala welatparêzekî. Di rê de hinde endamên komên taybetî şik jî wî dibin. Bi navgina (tomofîla) xwe didin ser şopa wî. Gava şervan agahdar bû, ku li pey wî dihên, riya xwe guhart. Lê navgin disa da ser şopa wî. Şervan dinêre, ku deliva (firsenda) revînê ji jî wî re nema. Hema ji nêzîk ve narinçoka bi xwe re, diavêje aliyê pêşiya hundurê navginê. Narinçok dikeve hundurê navginê aliyê pêşî. Du serleşker û du endamên komên taybetî di cih de dimirin. Yên din xwe ji navginê diavêjin xwarê û xwe xilas dikin. Berikên xwe berdidin ser şervanê hogir, ku bê çek bû. Di encamê de şervan şehîd dikeve.

Heya niha em agahdarê navê şervanê şehîd nebûne. Hinde welatparêz gotin, ku çend endamên komên xweser ên din jî birîndar ketine. Piştî livbaziyê dagirker 16 welatparêzan girtin. Yek ji wan, navê xwe Gabûr Çiftçi ye. Gundiyê walatparêz bavê wî Mirhad Çiftçi serî da berpirsiyarên Komeleya Mafên Mirovan liqê bajarê Amedê. Wan agahdar kir, ku yek ji yên hatibûn girtin, di şikenceyan de hatiye kuştin.

GIRGÊ AMO

Leşkerên Tirkan berik barandin ser malbateka ji başûrê Kurdistanê

Di rojên dawiyê yên meha Mijdarê de, malbatek ji başûrê Kurdistanê xwest ji Girgê Amo derbasî bakurê Kurdistanê bibe û mafê penahiyê ji dagirkerên Tirk bixwaze. Leşkerên Tirkan ji nêzik ve barik reşandin ser endamên malbatê, herçendî destên xwe hildabûn û xwe avêtibûn bextê wan. Bav Mihemed Salih Ehmed di cih de hate kuştin. Zarokên malbatê û dayika bi navê Çinar Ehmed birîndar ketin. Paşê leşkerên dijmin wan rakirin nexweşxaneya bajarê Girgê Amo. Heya niha destûr nedane çi kesî, ku bikaribe wan bibîne.

Ev bûyer careka din şanî dike, ku dagirkerên Tirk dijminê gelê me yên sereke ne û çi caran tiştekî ji prensîbên mafên mirovan nadine ber çavên xwe. Her demê di van kirinên xwe de taybetiyên xwe yên resene ji nuh ve şanî mirovên me dikin

Dem ji bo civandina kongreya netewî ya Kurdistanî hatiye

Hema her kesek, xwediyê wê bir û ramanê ye, ku cihan derbasî domaneke nuh bûye. Eniya sosyalizmeya reel, ku bi navê Peymana Warşowa dihê nasin, di nava rûpelên dirokê de hunda dibe. Peyamana NATO ji wê rola xwe ya heya niha hunda kir, ku hebûna wê bi têkoşina li hemberê Peymana Warşowa ve hatibû girêdan. Nermbûna di navbera sisteman de, bi tevayî cihê xwe ji bo nêzîkbûna di navbera sisteman de berdide. Çêtir were gotin, welatên sosyalizmeya reel xwe dane destê dewletên mezin ên di sistema imperyalist û kapitalist de; ango teslimî wan bûne. Posideyên (tesirên) vê guhêrinê yên mezin, li teviya cihanê dibin. Welatên împeryalist bûne "serkeftên" vê hengam û domanê. Wan pêwendiyên xwe yên di nava dewletan de, ku tenê sûd û berjewendiyên wan diparêzin, digihînin sistemekê. Vê ji, weke zagoneke (qanûneke) ku divê bi mecbûrî her kesek li dûv herê, dispêrin hemû gelên cihanê.

Nola berhemên vê guhêrînê, hinde hedef û armancên hevpare (şirîkî) hene, ku mirovatiya pêşverû wan dide pêş. Ev ji ev in: Hoy û prensîbên serbixwebûn û azabûna gelan, hoy û prensîbên serdestiya demokratiya gelan.

Guhartina li cihanê dibe, wê posideya xwe ya negatîf û ne baş, weke ku em ji nêzik ve dibînin û dijîn, bi seranserî û bi rengekî din dispêre Rojhilata Navîn ji. Ew hêzên împeryalist û hevalbendên wan ên li herêmê hêzên dagirker (kolonyalist), ku li dijî daxwazên rizgariya netewan û guhêrinên civakî yên li herêmê radiwestin (disekinin), gava daxwazên netewî û berxwedana gelê me dibin pirsa li holê û peyvinê, ew hoy û prensîbên pîroz ên mîna "demokratiyê", "mafên mirovan" û "mafê çarenivîsa netewan" diavêjin aliyekê û tev bi hev re, ji bo berdewamkirina statuya dildariyê (koletiyê) ya gelê me, dibêjin erê û raya xwe didine vê rastiyê.

Rewşa ku gelê Kurdistanê niha di wê de ye, hindê zelal û eşkere ye, ku ji binî ve şirove kirin û nirxandin ji wê re ne divêtî be (ne hewce be). Rewş, dramayeka (afet û tofaneke) mezin a mirovahiyê bi xwe ye. Pirsa bosteka ax a gelên din diçe heya saziya Yekîtiya Netewan (Koma Miletan) û xwe digihîne hemû platformên navnetewan ên berpirsiyartir û niwêndêrtir li cihanê. Di van civînan de ji xwe re piştgir û aligir peyda dike. Lê belê ji aliyê din, pirsa hebûna milletekî ji 30 milyon mirovan, li van deran bersiva xwe nabîne. Li cihanê hinde daxwazên eşkere hene, ku vê pirsê, di binê hesirê de bidin veşartin û ji ber çavan bidin hunda kirin.

Dewletên dagirker ên Tirk, Iraqa Erebî û Irana Farisî, li hemberê gelê Kurdistanê şer û cengekî weha diajon, ku ev şer bi pasîfîkasyonê (çavşikandin û tirsandinê), bi inkarkirinê û koçkirinên girseyî tijî ye. Bi taybetî di van deh salên dawiyê de, dewletên Tirk û Iraqê li Kurdistanê şer û cengeki dagirkeriyê yê tundbûyî diajon. Bi vî şerê dagirkeriyê her salê, bi sed-hezaran Kurd ji welat dihên qûtkirin û dûrkirin. Ev dewlet, zindanên xwe bi Kurdan tijî dikin. Çi pivaneke yan prensîbeke mirovî nasnakin û ji xwe re bingeh nagirin. Mirovên me ji teda û çewsandinên (pikoliyên) rojene derbas dikin. Gava vêca, mirovên me azadiyê bixwazin ji, bi hicetên weke "terorist in" û "kêrikar in" dihên berûfişek kirin û kuştin. Ev rewş xwe gihandiye wê rastiyê, ku li Kurdistanê, bi serbestî û hesani çekên kîmî yên tunekirinê ji wêrin bikaranîn. Daristanên (rêlistanên) li deverên berfireh, bexçe û zevî dihên şewitandin. Tevlî van ji, gund dihên rûxandin û dijminên dagirker erdên berfireh dizivirînin erdên êdî mirov li ser wan nebin û nekaribin bijîn.

Ev hêzên dagirker, ku birêvebirên şerekî karwanî yê qirkirinê li hemberê gelê Kurdistanê ne, niha ji tevlî hêzên imperyalist xwe dane wan amadekariyan, ku welatê me bizivirînin qadekî ji bo şer û cengên herêmî. Heke ev pîlanên wan biserkevin, hiç ne zor û zehmet e ku mirov guman bike, ka vêca kijan tofanan wê binin serê gelê Kurdistanê.

Lewma, di vê domana niha de, gelek delamet û wezîfeyên dîrokî dikevin ser milên gelê Kurdistanê û hêzên ramyarî yên şoreşger û welatparêz, ku ji vî gelî gelekî berpirsiyar in. Em mecbûr in, ku em dengê xwe bi hev re û bi awazî bilind bikin, daxwazên xwe yên netewî bi zelalî bidin pêş û bi hev re têkoşînê bilezînin.

Gelş û pirsa gelê me, pirsa serxwebûna netewî, demokratiya gelî û azadiyê ye. Mafdariya vê daxwazê li çi deran, bi çi hêzan re û bi çi şêweyan nikare were niqaş (minaqeşe) kirin. Danûstandinên li ser vê mafdariyê nikarin werin kirin. Gava daxwaza serxwebûn û azadiya gelê Kurdistanê neyê qebûl kirin (pejirandin) û mafê têkoşîna çekdarî ku gelê Kurdistanê di vê riyê de bilind dike were inkar kirin, hingê ne ew welatên Kurdistanê kirine dagirgehên xwe dikarin xwe bigihînin demokratiyê, ne aştiyeke herêmî dikare pêk were û ne jî mirov dikare behsa zagonên navnetewan ên dadî bike.

Çi hêzekî ramyarî (siyasî) yê Kurdistanê û çi kesekî ji Kurdistanê, divê di xwe de nekaribe wê heq û mafê bibîne, ku bi navê Kurdistanê li derveyî daxwaza azadiyê, ramyarî û polîtîkayekê bide ber xwe.

Ji ber ku gelê me, di hoy û şertên niha de xud-muxtarî (hikmê zatî, otonomî) û xweseriya çandî (otonomiya çandî) weke ku bibin bingeh ji bo armanca têkoşînê, red dike û napejirîne. Pêzanîn û tecrûbeyên tehl, bi kovan û êş, ku li rojhilatê û başûrê Kurdistanê jiyan bûne, êdî bi caran bi me dane nasîn û şanî kirin, ku ehmeqiyeke gelekî mezin e, heke em ji niha û pêve jî li ser riya van daxwazan bitêkoşin û rêkxistinên xwe ava bikin. Berî her tiştî ji, bi girêdana baweriyê bi hêzên imperyalist re, imkan û derfet hiç tune ye, ku em bikaribin xwe bigihînin van armancan. Ev, xwe xapandin û şaşiyeke gelekî mezin e.

Li tersî (çewtî) vê; têkoşîna gelê me ya ku li teviya cihanê heyranî û hijmekarî dikişîne ser xwe, bi dirûşmeyên (sloganên) serxwebûn, azadî û demokratiyê bilind dibe. Li bakurê Kurdistanê bi milyonan Kurd bi van dirûşmeyan radiperin û serî hildidin. Ew sempatiya di navnetewan de, ji bo têkoşîna gelê me xurttir dibe û xwe avadike; ew çembera piştgirî, hevkarî û yarmatiya xwe pêşvedibe, li ser vê bingehê çêdibin.

Bili rûxin û texrîbata mezin, ku piştî binkeftin û şikestina berxwedanên li rojhilatê û başûrê Kurdistanê derketiye holê, disa jî gelê me xwediyê wê hîm, hêz, qudret û potansiyelê ye, ku bikaribe ji bo serxwebûna netewî rabipere û serî hilde. Tiştê dihê xwestin tenê ev e: Bila disa çi kes û hêzek, otonomî û bê-hêvîtiyê nespêre gelê me!

Niha gelê Kurd di domaneke weha de ye, ku di dîroka xwe de, ji her demê bêhtir zana ye, berxwedêr e û ji her demê bêhtir girêdan, têkilî û pêwendiyên xwe bi mirovatiya pêşverû re xurtkiriye; ji her demê bêhtir yekbûna netewî û serihildanê dixwaze. Her hêz û kesê polîtîkî yê xwediyê berpirsiyariyeke li Kurdistanê, divê bi zelalî vê rewşa gelê me, ramyariya rê ji bo vê rewşê vekiriye, têkoşînê û daxwazên gelê me bibîne. Ew zor û koteka bê pivan û bê tixûp ku dijminên me yên dagirker dispêrin gelê me û tehlûkeya şerekî (herbekî) seranser, herweha baş rê vekirine, da hemû qelsî, tengasî û jariyên dagirkeran ronahî bibin û derkevin ber çavan. Li kêleka vê jî, ev rastî, gelê me gihandiye rewşa serihildaneke tevayî û seranserî.

Daxwaza gelê me, serxwebûna netewî, demokratî û azadiya netewî ye; ji bo van, yekbûna netewî ye. Nexwe, heke rastî (heqîqet) ev bi xwe be, hingê her hêz û kesekî xwediyê berpirsiyariyê, mecbûr û bêgav e, ku siyaseta xwe, rewş û pozîsyona xwe li gora vê daxwaz û armancê zelal bike û li hev bîne. Yekbûna netewî, ji berxwedana netewî û tifaqa (hevgirtina) netewî derbas dibe; li ser van avadibe. Bingehê xurt û zexmtirîn ji bo tifaqa netewî ji, **kongreya netewî ya Kurdistanî** ye, ku wê hemû hêzên polîtîkî yên şoreşger û welatparêzên Kurdistanê li ser hev bicivîne. Ev kongre, ji bo wan wê bibe kursî û platformekî serbest û aza, wê bibe bingehê xurttirkirina têkoşîna rizgariya gelê Kurdistanê.

Divê em tev ve baş bizanibin û serwextê vê rastiyê bibin: Tenê bi xwe gihandina hevûdu û hatina me ya cem hev em dikarin bersiva daxwaz û hêviyên gelê xwe bidin, di qada navnetewan de xwe bigihînin hîmekî temsîlê û niwêndêriyê yê xurt û serxwe, û wan polîtîkayên şaş û çewt ku bi navê gelê me dihên pêşvebirin di avê de bibin.

Kongreya netewî ya Kurdistanî ne tenê ji aliyê temsîlekî xurt û bi hîm di qada navnetewan de pêdivî û hewce ye; ji vê jî bêhtir, ji bo di qada rizgariyê ya esasî de, ji bo li ser axa Kurdistanê bi xwe, yek-kirina potansiyela berxwedana gelê me û vê ber bi têkoşîneke rêkxistî û organîzekirî vebirin ve, ji vî alî jî tişteki mecbûriye.

Lez û beziya xwe gihandina kongreyeka netewî, bi çi rengî destûr nade hiceteke yan jî revîneke ji vê, ku ev bibin sedem ji bo dereng hiştina komcivîneke weha. Partiya Karkerên Kurdistanê - PKK, ji sala 1982'an ve, daxwaza kongreyeke netewî datîne pêşiya her hêz û keseki. PKK, ji bo vê bernameyekê (programekê) ji pêşniyar û pêşkêş kiriye. Weke berhemeke vê meyl û rêdariyê, Eniya Rizgariya Netewa Kurdistanê - ERNK hatiye damezirandin û avakirin. ERNK, di demeke gelekî kin weke pênc salan de, xwe gihand hîmekî têkoşînê yê welê, ku ji aliyên polîtîkî û rêkxistinî ve hikm li milyonan ji mirovan bike. PKK, piştî vê mêjûyê jî, her bi vê bîr û baweriya berpirsiyariyê xwe tevgerand û livand. Di sala 1986'an de Kongreya PKK a Sêwemîn çêbû. Di meha Gulanê sala 1990'an de jî Konferansa Netewî ya PKK a Duwemîn hate bestin. PKK di van civînên xwe de ji, pêwîstî û giringiya kongreya netewî anî zimên û li ser rawestî (sekinî). Di berê de biryarên berçavî û eşkere gihand encamekê. Bi rengekî hişk û bi bawerî, bang li hemû hêzan kir, ku xwe bi biryarî û berpirsiyarî bilivînin.

Di wan deman de, "pevçûn" û "dubendiyên" di nava rêkxistin û partiyan de weke hicetan hatin şanikirin. Bi rengekî neheq û nemaf hinekan, hinde "êrişbazî" avêtin ser PKK û kirin malê PKK; ev mîna hicetê hatin şanikirin. Bi van hicetan, gelek hêz ji wezîfe û delametên kongreya netewî revîn, xwe nêzikê vê armancê nekirin. Lê belê vê rojê, êdî çi kes û hêzek, nikare behs û qala tenê yek ji van rastiyan bike. Ji ber ku, tiştên welê, eve demeke dirêj e nabin, û rewşê di nava rêkxistinan de ji ber bi başiyê ve diçe.

Di wan deman de, hinde hicet dihatin şanikirin û dihat gotin, ku serxwebûna netewî bê imkan û derfet e, girsên gel ne hazir û amadeyê daxwaz û armanceke weha ne. Baweri bi burjuvaziya sosyal demokrat a Tirkiyê û burjuvaziya imperyalist ve dihatin girêdan û dihat gotin, ku li ser vê bingehê belkî em bikaribin xwe bigihînin otonomiyekê yan jî xweseriyeke çandî (kulturî). Ji ber van hicetan, gelek hêz û partî, berê xwe ji delametên kongreya netewî zivirandibûn; pişta xwe dan vê armancê.

Rewşa girsên gelê Kurd û doman, gotin û baweriyên wan derew derêxistin; bersiveke çewtî vê derkete holê. Hêz û kesên otonomî dixwazin an jî ketine dûv xweseriya çandî, niha baş westiyane, çavşikestî bûne, gêj, şaş, jar û melisî ketine. Girsên ji bo serxwebûnê radiperin û serî hildidin, xwe dane pêş; bi tevayî ketine pêşiya wan hêz û kesan bi xwe. Li ber çavan û li holê, ne li Tirkiyê û ne jî li Iraqê, ne hêzek ne jî tevgereke burjuvaziya demokratîk mane, ku bikaribin rojekê otonomiyekê bidin Kurdan. Ji bo otonomiyê ji demokratiyeke gelekî bilind lazim û pêdiviye. Ew zorî û tesîra imperyalistan a li ser dewletên dagirker ji, da xweseriyeke çandî bidin Kurdan, ziviriye çîroka marên kindûvik. Vêca ev çîroka maran jî, êdî li dijî menfaet û sûdên gelê Kurd dihê bikaranîn û tenê gava carekê dilê wan bixwaze, behsa vî tiştî dikin û vê çîrokê disa derdixînin holê; ev çîrok, bûye mîna benîşta di devan de dihê cûtin.

Ji ber vê sedemê, ji bo revîna ji delametên kongreya netewî, em bawer dikin, ku êdî ji çi kesekî re sedemek nema ye; sedema çi kesekî nikare bibe hiceteke were pejirandin (qebûl kirin). Em dibêjin, bila çi kesek kongreya netewî mîna navgîneke (hacet, wesîte) xwe bi vir û wir ve dayinê, navgîneke xwe mijûl kirinê, nebînê. Bila dev jê were berdan, ku hinde konferansên navnetewan bingeh werin dîtin û zanîn, ku di wan de li derveyî armanca serxwebûna Kudistanê, li ser her tiştekî axiftin û danûstandin çêdibin û bi xwe ji, di bin serperiştiya (inisiyatîfa) împeryalîstan de çêdibin. Li şûna van konferansan, bila platforma kongreya netewî bibe esasî û bingehîn. Gelê me û rastiyên jiyanê vê ji me hemû tevgeran dixwazin. Nexwe, bila çi hêzek bi ajitasyoneke mijûlkirinê xwe nêzikê wezîfeyên kongreya netewî neke. Bila çi hêzek, vê armanca pîroz, mîna haceteki bazarganiya di riya otonomiyê de nebîne; bila her hêzek ji manevre û taktîkên weha bi xeter û tehlûke dev berde.

Bê şik û guman, daxwazên gel ên ji bo yekîtiyê; pêwendî, hevkarî û piştgiriyên baş ên di nava rêkxistin û partiyan de mecbûrî dikin. Lê ev tenê ne bes in. Mirov nikare xwe bi van daxwazan bi sînor bigire. Hinde rêkxistinên Kurdan bi hevgirtinên welê û ji bo daxwazên welê xwe didin pêş û bawer dikin, ku ev ji bo her tiştekî bes in. Bi ser de jî, bangeşiya (propagandeya) vê meyla xwe ji dikin. Ev rêkxistinên Kurdan, di şaşiyeke gelekî mezin de ne; berî her tiştî xwe dixapînin. Ji ber ku, ji gelek salan vir ve ye, yekîtiyên weha hene û ev yekîtî tenê gavekê jî, têkoşîna rizgariya gelê me pêşvenebirine, û nekarîne tiştekî weha bikin.

Dibe ku rewşa organîzasyonî û tifaqên siyasî yên hinde hêzan, nekaribin yekîtiyeke li ser bingeha kongreya netewî hilbigirin. Belkî ev ji bo wan bibe barekî giran û ew ji di bin de hinde zoriyên mezin bikişînin. Nexwe, bila hingê jî ev hêz, hema bi dirustiyeke bi kêmasî jî be, li gora rewşa objektîfî û hîma xwe gavên xwe biavêjin. Bila dev ji îdîayên weke "xwe-tevgerandina bi navê gelê Kurdistanê" berdin.

Hinde hêz jî hene, di vê domanê de ku hinde nêzîkbûn di navbera hêzên polîtîkî yên Kurdistanê de çêbûne, weke ku wan pêşveçûnan birêvexistibin xwe dilivînin. Pesn û forta xwe didin, di şaxên xwe yên çapemenî de hinde daxwazên "kongreya netewî" belav dikin û bang ji bo van daxwazên ku ne zelal e çi ne, bilind dikin. Bi ajitasyonên welê zuwa û vala, dixebitin ku kesbûna xwe ya oportunist di jiyanê de bidomînin. Lê armancên gelê me yên bilind û pîroz, êdî mecbûr dikin, ku hêzên welê dev ji rovîtiyên vê nolê berdin. Hêzên ku wezîfeyên kongreya netewî dadixînin yekîtiyên teng, tenê bi ajitasyonê xwe nêzîkê pirsê dikin û van dikin hacetên bîr û baweriyên otonomist, bila bizanibin, tenê xwe dixapînin.

Li hemberê dem û zemanê em di hawirkanekê (musabeqeyekê) de ne. Pirs û gelş, lez û bezî daxwaz dike û hiç hedara (tehemmulê) dereng ketinekê nake. Dibe ku delameta kongreya netewî zor û zehmet be, delameta îttîfaqê zor û zehmet be; wezîfeyekî giftûgirft û tehlîhev be. Lê zanîna wê çawa ev were pêkanîn û gav avêtinên ji bo ve, hiç ne zor in. Gava tenê dilsozî û dirustî hebe, ev bes e. Gava hirmet ji bo serxwebûna netewî hebe, gava hirmet ji bo têkoşîna ji vê armancê re hebe, wê bes be. Gava li ser vê bingehê, her hêzek bipejirîne ku hîm û quwwetê xwe tevlî vê têkoşînê bike, hingê wê were dîtin, ku hinek bi çekên xwe, hinek bi pênivîsên xwe, hinek bi lêgerîn û lêkolînên xwe, hinek bi derfetên xwe yên daringî (maddî) xizmeta serxwebûna netewî dikin. Em bawer in, ku ev ji binî ne zehmet e.

Em careke din bang li hemû hêz, derdor û kesên ramyarî yên xwe li pêşberê Kurdistanê berpirsiyar dizinin, dikin: Hassasiyet û ziraviya demê baş bibînin! Guhên xwe bidin serihildan û daxwaza gel! Ji bo di demeke kin de tifaq û kongreya netewî çêbibin, bi teviya niyeta xwe ya baş û hîma xwe, gavên xwe biavêjin pêş! Çeper û dîwarên berûpaş û ne-sirûştî (ne tabiî) derxînin pêşiya vê xebata pîroz! Bi rengekî mijûlkirinê, teng û egoîstî xwe nêzîkê pirsê nekin!

Di vê demê de, ku gelê me rabûye serihildanê; civandina **kongreya netewî ya Kurdistanî**, wê ji bo gelê me bibe bersiva çêtirîn, wê bibe mizgîna ciwantirîn û pîroztirîn. Delamet û berpirsiyariya pêşeng û rêberên gel ne çûyîna li dûv gel e, çûyîna û xwedayîna li pêşiya gel bi xwe ye. Ji ber vê yekê, em careke din, dihênin zimên: Her hêzekî Kurdistanê yê xwediyê berpirsiyariyê, divê sirra têkoşîna çekdarî ya ji bo serxwebûna netewî li Kurdistanê baş fahmbike! Ji bo têgihîştina vê seriyê xwe baş biwestîne û biêşîne! Li ser vê bingehê, ji bo xurttirkirina vê têkoşînê, xwe çêtir bide delametên kongreya netewî!

– Bijî têkoşîna me ya ji bo serxwebûna netewî û demokratiya gelî!

– Bijî têkoşîna ji bo yekbûna netewî ya gelê Kurdistanê!

BERXWEDAN

Lehengê berxwedana Semsûrê (Adiyamanê) rêheval

Xidir Hesen Xelef (Fîraz)

sembolê meşa azadiyê ye

Çiqas bi rûmet in şehîdên
Kurdistan,
Çiqas şêrîn in
Li ber dilên van dayîkan!
Li ser nalorînin
Şînê nagerînin
Hêstirên xwînî
Bi ser wan de nabarînin
Nemirin şehîdên Kurdistan!
Di zikê dîrokê de
Di tariya şevê de
Bi xwîna xwe ya sor
Jiyanê diafirînin û...
Bi dest xwe ve tînin
Ev in şehîdên Kurdistan!
Jiyanê li mirinê diqurifînin
Ber bi gorê ve dibin
Ta dilopa dawiyê
Li hember mirinê
Jiyanê diparêzin
Û bi xwe re serbilind
Û serfiraz dikin gelê
Kurdistan!
Çiqas dilêr in şehîdên
niştiman!
Di qada şer de
Di meydana şerefê de
Destanên qehremaniyê
Bi xwîna xwe dinivîsin
Ji dest navêjin ala azadiyê
Pêlan dide,
Ew pêlên ku dijmin
difetisînin û...
Bi serde strana mirinê
dixwînin
Ev in şehîdên me
Rûpelên dîroka nuh vedikin
Û yên kevin diçirînin
Çiqas tûj in awirên şehîdên
Kurdistan!
Mîna birûskan
Di sînga mêtinger de
Lê dikevin
Û wan ji ser heya pê
diqelînin
Dikin rijik cendek û termên
Wan ên genî û kifikî
Bi hêrsa xwe ala
serxwebûnê
li dar dixînin
Ev in şehîdên Kurdistan!
Ji bo jiyana me, jiyana xwe
Ya ciwan dikin xelat
Roja serkeftinê dertînin
Gulîkan dikenînin û...
Bûkên azadiyê dixemilînin

Li şarê (bajarê) Kobanê gundê Ziravikê, ku ne pirr dûrî navenda bajêr e, lawê gelê Kurd, cengawerê serê çiyan û qehrmanê bi cegerê ji pola rêheval **Xidir Hesen Xelef (Fîraz)** ji diya xwe bû û bi mêvandarî hate vê cîhanê.

Di maleke dewlemend de, ku ji her alî ve jiyana xwe ya debar bûnê bi xweşî û bê kêmasî derbas dikir, hevalê nemir **Fîraz**, wî jî li gel kesên malbatê di rewşeke weha de xwe gihand salên ciwaniyê.

Dema ku mirov bixwaze jiyana wî ya zarokiyê bîne ziman, tiştê baştir û dirusttir ew e, ku vegere ser gotina dayîka wî. Jêdera herî zanatir û dirusttir di vî warî de dayîk e. Ji bilî wê dayîka ku ew bi dirêjiya şevên dirêj a bi lorîkan ew xistiye razanê. Kesa ku ji bo xweşiya wî lawê şêrîn razana şevan nehatiye ser çavan û gelek caran ta serê beyanê li ber seriyê wî maye û roj lê hilatiye. Her çendî ku zehmetî di ber de didît, hewqas pê şêrîn û çelengtir dibû. Ne carekê jî dilê xwe yê fireh lê teng nedikir, bi rastî heke ji dest bihata wê ew di dilê xwe de herdemê bi germî veşarta.

Li gora ev dayîka, ya ku hîna reş li ser **Fîrazê** xwe girênedaye û şin negerandiye, ji me re dibêje, zarokiya rêhevalê me **Xidir** weha derbas bûye û ew weha mezin bûye:

"**Xidir**, *zarokekî netirs, cegerdar û dilêr (bi cesaret). Ji zilmê re danedixist. Herdem hevalê kesê bindest (mezlûm) û bê pişt bû. Min tu rojan nedît û nebihîst ku zarokekî lêdaye û wî jî ji ber daye giriyê yan jî giliya wî li cem min kiriye. Ji berê ve, dema ku hîn bi çûk bû zarokên gund û yên ciranan li hawîrdora xwe kom dikir, dicivand û ew hînî lîstokên zarokî û çêkirina pilanan dikir. Serokelî ji wan re dikir. Di bezê de li pêş tevan bû. Di xurtbûnê de ji tevan xurttir bû. Û di tolehildanê de zarokekî çavsor bû. Min tu caran nedît ku yekî lê dabe û wî jî heyfa xwe jê hilneniye. Tê bira min, rojekê zarokekî cîranê me seriyê wî bi kevir şikand. Bi rastî wê şevê xew nehate ser çavên wî. Di wê rojê de heyfa xwe jê hilanî. Me gelek caran digot qey ev kurr dil çetel e. Heke ne dil çetel be, hewqas fedekar û netirs dernakeve. Çi di hindir mal de û çi jî li derveyî malê, mirov serê xwe pê bilind dikir. Li aliyekî din jî dema ku bi yekî re dibû heval, pirr rûmetî û bilindî dida wê hevaltiyê. Bi dil û can pê re bû. Xwe ji ber hevalê xwe ve dida ber mirinê. Ne ku kurrê min e û ez dixwazim wî bipesinînim. Na! Bi serê wî yê şêrîn be, ji bilî rastiyê ez tişteki nabêjim. Evin taybetiyên (xusûsiyetên)* **Fîraz**. *Dîsa jî ez nikarim qencî û rindiyên wî bînim ziman... Rastî ev gelekî zehmet e."*

Şehîd! Bi rastî dema ku mirov dibêje şehîd, şoreş, xwîn rijandin, şer û cenga giran, serkeftin û serxwebûn tên bîra mirov. Gelo sedem çiye? Kesên ku berpirsiyariya şoreş û serxwebûnê dikin û kirin jî, şehîdên Kurdistanê yên ne mirin. Rastî ev e. Kurdistana ku dijmin ew bi zorê bi dest xwe ve aniye, divê bi zorê vegere û dîsa xwediyên wê yên rastînî lê bibin xwedî. Ev zora ku em çêla wê dikin jî ya şoreşgerî ye, ya ku dibe sedema serxwebûna Kurdistan û azadiya gelê Kurd. Bê guman e, zora şoreşgerî jî, xwîn jê re divê. Bê xwîn ev zor, nayê afirandin û Kurdistan jî, xwe bi ala rengîn ranapêçe. Ji lew divê em ji herikandina xwînê netirsin û ji meydana rûmetê xwe nedin paş.

Bi rastî, her çendî ku em hebûna xwe bikin xelat û diyarî Kurdistanê bikin, dîsa jî em li hember deynên wê deyndar in. Ji ber ku her hebûn bilindî û rûmeta me Kurdistan e. Pêşeng û rêberê gelê ku, berxwedanvanê zindanan, kesê ku mirinê pê nikarîbû rêheval **Xeyri DURMUŞ** berî ku şehîd bibe, weha temiya xwe dike: **"Eger ez şehîd ketim, li ser berkêlka (kevirê) gora min binivisînin, ev deyndarê Kurdistanê çû."**

Belê, tiştê herî giranbuha û bi qîmet daye niştiman û hêjî dibêje, **"Ez keseki deyndar im."** Gelo di dîrokê de kesên weha gernas û qehreman hene? Heke nebin jî dîsa şehîd bi xwe ne. Ji bilî wan kes nikare nûnerî û berpirsiyariya vê rûmetiyê bike. Kesên mezin û bilind vî barê giran hildigirin.

Şehîd **Fîraz** ji yek ji wan nemirên ku serxwebûna Kurdistanê ji jiyana xwe ya kesbûni giran-buhatir ditine. Canê xwe yê şêrin û pak kirine find (mûm) û pê riya serxwebûn û azadiyê roni kirine. Bi xwîna xwe ya zelal gul û gulîlkên çilmisî bişkivandine û ji nuh ve jiyan kirine.

Di sala 1983'an de, têkiliyên reheval **Fîraz** bi partiyê re nuh çêdibin. Ew jî mîna gelek şehîd û niştimanperwerên vî perçeyê bi çûk ji Kurdistanê bi riya çend hevalên şehîd ên ku xebat û çalakîyê xwe yên partîzanî li başûrê-rojavayê Kurdistanê bilind dikirin û pêk dianîn. Çav li rastiya gelê Kurd vebûn. Partî naskir û bi xwîn germiya ciwanan tevlî xebata partiyê bû û kete ser riya şer û têkoşîna Partiyê.

Bi rastî ji dema dostaniyê ve, her wekî kadroyekî pispor dixebitî. Te digot qey ev çend sal in endamekî partiyê ye. Bi can û bêhn xwe da bin barê şoreşê. Bê westabûn hilgirt û nola şêrekî bi rê ve çû. Gelek caran malbata wî berjewendiyên mezin dane pêş. Lê dîsa jî ew dewlemendiyan nedipejirand û digot: **"Jiyana min ji bo azadiya gel e. Ne ji bo min e. Ne ji bo wê dewlemendiya derewîn û vala ye. Ji niha û bi şûn ve, ezê ta kêliya şehîdbûnê bi rê ve biçim, da ku tola heval** Xidir **û** Cemîl **û pakrewanên (şehîdên) din, ji mêtinger û kedxaran hilînim. Êdî ez ne lawê we tenê me. Ez lawê şoreşê me. Ango lawê gelê Kurd im. Ji ber ku ev şoreş, şoreşa gelê Kurd bi xwe ye... "**

Bi vê bîr û baweriya ku nayê şikandin, rêheval **Fîraz** gav bi gav xebata xwe bilind dikir û roj bi roj ji partiyê re nêzîktir dibû. Di wê domana kurt de a ji xebatê hevalê nemir, bi kesbûna xwe ya şoreşgerî payeke bilind li cem gel girt. Bi dayîn-standina xwe, bi rabûn-rûniştina xwe, bi têkiliyên xwe yên bi gel re... Sembolê kesbûna şoreşgerî bû. Ji lew herkesê ku ew nasdikir ji rêhevaltiya wî hezdikir.

Vê dostaniya tunde û xurt a bi partiyê re ta 1989'an ajot. Bi rastî heya ku xwe gihande vê salê, kesbûneke (şexsiyeteke) nuh a hemdemî ya ku dikare berpirsiyariya xeta Partiya Karkerên Kurdistan (PKK) bike, ji xwe derani. Di destpêka vê salê de û piştî daxwazeke li ser hev, tevlî **Akademiya Mahsum KORKMAZ** bû. Le wir mîna xwendekarekî akademiyê, dersa (tedrîba) xwe ya leşkerî û konevanî (eskerî û siyasî) dît. Di wê domanê de û di wê dema kurt de, dikarîbû bigihêje kesbûna ku şoreş jê dixwaze. Bi qasî ku ji wî hat xwe guhart û dûrî kesbûna xwe ya kevnar ket. Bi rastî di nava hevalên xwe de ew nimûneyek bû. Bi taybetiyên xwe yên şoreşgerî dihîşt ku herkes hirmeta wî baş bizanibe û birêziya wî bi rastî jê re herdemê gelek hebe.

Piştî ku tedrîba xwe kuta kir û dawî pê anî, demekê dîsa çalakiyên (fealiyetên) partîzanî ji bo bilindkirina xebatê bi rê ve bir. Di vê xebata xwe de ji tevan re da xuyanî kirin ku taybetiyên kadroyekî partiyê çawan in. Ji lew gel heya dawiyê pê ve hate girêdan û ji xwe re mîna rêşanîdarekî mezin û hêja dît. Ji aliyê xwe ve wî jî, xwe bi dil û can bi gel re girêda û ji xwe re jiyan dît.

Ji bo pêkanîna biryarên **Kongreya PKK ya Sêwemîn** û birêvebirina **Meşa Azadiyê**, ew meşa ku di dîroka gelê Kurd û şoreşa Kurdistanê de gaveke herî pêwîst û girîngtir e, di vê rêveçûnê de rêheval **Fîraz**, bi dilşadî û kêfxweşiyeke ku nayê ziman, cihê xwe di plana Semsûrê (Adiyamanê) de girt û berê xwe da qada rûmetê, şerê germ. Da ku partiyê ji kêmasî û şaşiyan biparêze, bi her hîm û hêza xwe, her wekî cengawer û canfîdayekî mezin û bê nîşe xwe da şanî kirin. Nediwestî. Nedizanî westabûn û rawestandin çiye, zor û zehmetî çiye...

Di dawiya Gulana 1987'an de, şerekî giran di navbera koma (grûpa) ku ew tê de cih digire û artêşa dijminê mêtinger de derket. Di vî şerê giran de berxwedaneke mezin afirand. Bi hêrs û kîna sed salan lêdanên mirinê li dijmin dixist û ji wan re da şanî kirin û dirikandin ku PKK sembola berxwedan, serhildan û raperînê ye.

Heya dilopa xwîna xwe ya dawiyê li ber xwe da û bi qehremanî, bi hogirî û mêrxasî, bi rûmetî rewanpak bû û şehîd ket.

Hevalê **Fîraz**!

Dîsa em soz didin te ku emê xwîna te ya zelal û şêrîn li erdê nehêlin. Emê al û armanca ku xwîna te ji bo wê herikî, li ser çiya û zozanên Kurdistanê bi egîdî û serbilindî hildin û serxwebûn û azadiyê bê guman pêkbînin. Dijminên welatê xwe ji axa xwe derînin û welat avabikin.

Dema te her bimîne xweş ey hevalê şêrîn, hevalê **Fîraz**!

Rêhvalekî Te ji Kobanê

Çand * Pîşe * Wêje

ÇAWA "ADNAN" CIHÊ ŞARGEHÊ NE GOT?

Çend meh piştî bi hewa de ketina laşê "yuzbaşî" û nefiramên wî, şevekê disa serê beyanî zû, leşkerên Tirkan dora gundê Adnan girtibûn. Çekên MG-3, A-6 dabûn ser holiyan û teviya hawirdorê gund pêçabûn. Digotin, "Bila kes ji gund dernekeve! 'Emrê' (fermana) kuştinê heye! Ne pez, ne heywan, ne însan..." Bi lêdan, bi jop, bi sixêf û pehînan, gundiyan disa di meydana gund de civandin. Çar ji sixurên MİT bi wan re hebûn. Navê sisê ji wan Serxoş Kemal, Feqe Huseyîn, Mûrado bûn û navê yekî ji nizanibûn. Çekên eskeran li wan kiribûn û berçavikek ji dabûn ser pozên xwe, ku kes wan nenase.

Baraneke hûr dibarî. Şilî û herî hebû. Dev ji wan kesên navê xwe nivisîne û çek hilnegirtine, bernadin. Adnan bi tena derpî, kiras û şimikan derdixin der. Destên wî girê didin û wî diavêjin CMS (cemsê).

Paşê yên dinê jî, ku navê xwe nivisîbûn, digirin û ji gundiyên mayî re dibêjin, "Xwe biavêjin nava heriyê! Xwe li erdê dirêj bikin! Bigevizinin!"

Gundî tev, xwe avêtibûn nava heriyê. Lê disa kalemêrekî nebez, xwe ne avêtibû û weha digot:

- Hûn doza çi li me dikin? Em Kurd in. Zimanê me ji Kurmancî ye. Eger hûn dikarin zimanê me jêkin, werin jêkin. Dolên Kemo, dolên Îsmoyê Kerr! Hey dolên Cewdoyê* fehş! Em bi zimanê xwe dipeyivin!

Vê carê mîna ku ji gundê Hermêzê û ji gundiyan tirsiyabin, kal bi xwe re ne birin. "Ustegmen" weki "yuzbaşiyê" cehimî, got:

- Eger ez disa werim yek jî we sax nahêlim! De siktirbin herin malên xwe!

Piştî gundî çûn malên xwe, Adnan û hevalên wî yên çeknehilgirtî, tevlî hijdeh cemse û piqaban birin û berê xwe dan Kerboranê. Du şev li wê derê man û paşê wî birin "tabûr"a Midyadê.

Adnan, neha ji xwendevanên Berxwedanê re dibêje:

- Neha van tiştên ku ez ji we re dibêjim, dibe ku kes jî pê bawer neke, lê belê ji rastiyê pêve ne tiştekî din in.

Adnan bi destê kelemçekirî, tevlî Mîradoyê sixur di dîwana "eskeriyê" de, bi sereketiya "binbaşî"yekî re rûniştine. Muxtar Nayif û "Orîtman"ê (mamhoste) gund jî anîne wê derê.

"Binbaşî" ji Adnan re dibêje, "Rûne!" Gava Adnan rûdinê, destên wî ji kelemçê vedikin.

Binbaşî:

- De Adnan! Bêyî lêdan û şikence ji me re bibêje! Bi xweşikî ji me re bibêje! Em dizanin ku Apocî dihên mala te. Tu nan û xwarin didî wan. Tu aliyê wan digirî. Di navbera gundê we û Becirmanê de cihek heye, çiya ye. Dibêjin li cem Lata Zer, li wê derê "sixinak"ek (şargehek) heye. Te ji nan û xwarin biriye wê derê.

Adnan:

- "Sixinak?" Cihê wan?

Ji muxtar re dibêjin, "Pê bide 'fam' kirin 'sixinak' çi ye!"

Muxtar:

- "Sixinak", yanê cihê ku xwe lê vedişêrin. Xwarin û vexwarin, çek û deban, alav û navgînên xwe lê dadihênin. Şargeh e.

Adnan:

- Ma "binbaşî" qomûtan beg, çawa tu dizanî li wê derê ev tişt heye? Ez bi xwe pê nizanim!

"Binbaşî" serê xwe hejand û got:

- Ez dizanim.

Adnan:

- Madem tu dizanî heye, herin bigirin.

Li ser vê axaftinê, "binbaşî" got:

- Baş e. Me "fahm" kir. Tu bi xweşikî nabêjî. Ezê te neha bişînime "siqî"yê.

Li ser vê yekê Adnan xwe dide kenandinê.

"Binbaşî" digehire û dibêje:

- Oxlûm weke qu..n çima dikenî?

Adnan:

- Ez tiştek "fahm" nakim! Ma qey tu ne "siqi-yonetim" î, ku tu min bişînî "siqî"yê? Di bin fermana te de 2.500 esker hene. Ma kes nin e, ku çar felaqan li min bixe? Ma qey "nezaret"a te yan jî tûwaleta te jî nin e, ku tu min têkiyê? Wisa xuya ye, cihê ku tu min bişînî, ne însan in, hov û wehşî ne! Ma ne wisa ye?

"Binbaşî":

- Eger wilo ye, çima tu rastiyê nabêjî? Neha ezê du pirsên dinê jî, ji te bikim!

- Ma tu ji Apo hez dikî?

Adnan:

- Belê.

"Binbaşî":

- Baş e. Tu ji Ataturk jî hez dikî?

Adnan ji tirsan got:

- Ez hez ji wî jî dikim.

"Binbaşî" dîsa:

- Baş e. Apo Kurd e tu jê hez dikî. Lê Ataturk Tirk e. Ma tu çima ji Ataturk hez dikî?

Adnan ji devê xwe bi his û heyecanên kelegirî û tevel van gotinan dişemitine:

- Belê, gotina te rast e. Ne ku ez ji Apo welê bi hezkirineka vala hez dikim. Ji ber ku ew iro şerê dewletê dike, ez jî wî hez dikim!

Adnan bi berdewamî dibêje:

- Şerekî mêraniyê dike. Ez ji ber vî tiştî hez ji wî dikim!

Adnan dinihêre ku rûyê "binbaşî" ji kerban sor bûye û wê misoger "fehş"yeke xerab bi wî bike. Loma dibêje:

- Ataturk jî wextekî şerê wisa kiribû. Heta vî welatê xweş jî xwe re girt. Bi singû û mawzerê vî kari kir. Lê îro Apo, bi bombe, keleşinkof û bi roketavêjan vî karî dike. Çekên giran pêre hene. "Sîleh"ên wî tev otomatik in!

Bi van gotinan dixwaze wê fehşiya ku "binbaşî" dikare bi serê wî li wê derê bîne, hindekî bi şûn ve bixe.

Mîna ku di vê yekê de bi ser ketibe jî, rûyê "binbaşî" piçek dikene û pê re ji Adnan re dibêje:

- Tu Apo û Ataturk dikî yek?

Adnan:

- Na!

"Binbaşî":

- Apo ermenî ye, filleh e, yahûdî ye. Ne Tirk e û ne misilman e, ne jî Kurd e!

Adnan:

- Kurd be, misilman be, filleh be jî, ji bo min "ferq" nake! Ji ber ku dîvê mirov çi kiribe, kirina wî nêde wenda kirinê. Ma ji ber çi ez jî te re dibêjim "binbaşî"? Mirovên mazin, kes nikare "heq"ê wan wenda bike! Çima ji te re em nabêjin "onbaşî"?

"Binbaşî" êdî ji Adnanê gundî weha dipirse:

- Ma te heya kijan derê, kijan salê xwandiye?

Adnan:

- Neh salan, bi darê zorê min "ilkokul" qedand.

"Binbaşî":

- De bicehime here, eger te tiştek xwendiba, tu yê jî li serê me bibûyayî belayê mazin...

Dengir

*Cewdoyê fehş (Cevdet Sunay): Serokkomarekî Tirkiyê (1966-1973), ku di sala 1970'an de, di gotareke xwe ya kemalistperestî de gotibû, "Gelê Kurd, kultura Kurd, zimanê Kurd... tiştekî welê nîn e!"

Nameyek ji berxwedana Islahiye re

Dilbixwîn

Sal 1990
Şeva 29'ê Êlûnê
berda girî
Nizam çima
Min eniya wê ramûsand
û jê pirsî
Çi hatiye serê te?
Wiha tava te avis e
Bi kîn e
Bi hêrs e
Reşê xwe bi ser
te de vegirtiye
û kûr-kûr dinalî

Ey şevê!
Kor bûne stêrkên te
Heyva di zikê te de
Şînê digerîne
Hêstiran ji herdû
Çavên vemirî dibarîne
Û tujî, porê serê
xwe dirûçikînî
û hawar-hawara te
Gerdûn tev de dihejîne!

Ey şeva Islahiye!
Bibersivîn vê pirsa min
Bawer çi dasîtan,
roman û efsaneya
berxwedanê afirand?
Çawa jiyana leşker
û serleşkerên Conta
bervî mirinê zivirand?

Bêje min, ey şevê!
Qêrîna Botî,
Wê qêrîna berxwedanê
çawa sînga te
çirand û derizand?

Ey şevê!
Bila serê te bilind be
Bila hêstir di çavên
te de bimiçiqin
Bêje, çawa heval Farûq
tifinga serkeftinê
ber hembêz dikir,
Radimûsand
Hawara xwe ji wê dixwest
û berikên ji barûdê kutayî
bi ser artêşa dijmin de
direşand
Çawa dilopa xwînî
ya dawiyê bi ser
gula sorde diniqutand

Ey Şevê!
Şerm bike
Êv çi giriye?
Zû bêje min
Azadê Kindar
Çawa çav sor bûn?
Çawa rûyê xwe yê
reşik û şêrîn
bi xwînê xemiland?

Bêje çawa
xwe bi dijmin ve teqand?
Zû bêje min
Çi bi tere got
berî rewan pak bibe
berî bêje:
"Min ev can, ji bo
Kurdistanê şand!"

Ey şeva rûreş!
Te Dewrêş ji bîr kir?
Na! Ji bîr nabe
ber xwedana Dewrêş
Dê çawa ji bîr biçe
deng û banga wî
"Lêxin... hevalno lêxin!
Bila nebêjin teslîm bûn
Em teslîm nabin"
De bêje,
Çawa Dewrêş
Fişeng di eniya
Mehmetçîkan de diteqand!

Tu lal bûyî!?
Zimanê te pûç bû!?
Bîne ziman tolhildana
Rêheval Salih
Da herkes bizane
Da herkes bixwîne
Jiyana rêhevalê min
Çawa tirs û newêrîn
Mirin û xwesparî
ji xwe direvand!

Ey şeva kor!
Ji bîr neke
dilê gelê Kurd
Şehîd Îlhamî ji bîr neke
Çawa hêrs bû
Çawa nîşan girt û
yeko-yeko
serbazên dagirker
li erdê ramedand
Bibersivîn, çawa
birîna wî jan da?
Çawa laşê dijmin
dikeland

Dê bêje
Bila cîhan tev bibhîse
Kela Dimdimê dîsa
serî hilda
Dîsa mîna şerekî
birîndar
ku birîn jan bide
Li ber xwe da
Bila bibhîsin
mirî û zindiyên
cîhanê
çawa Berxwedana
Islahiye
Kêra tûj di zikê
dîroka kevnar de
daçikand û vekir
rûpeleke nuh ji bo Kurda.

Gulîzer û şekirê hûnandî

Dûrwelat - 1990

Keçek e delal, şêrîn û çeleng. Ev sê sal in bavê xwe nediti ye. Çiqas vê şeva tarî bav tê bir û bala wê. Berî vê bi sê salan, dema ku bav jî mal derket, ew li dû wî giriya, beziya, kire qare-qar û xwe pêve qemitand. Dîsa şev wek vê şevê tarî bû, nehişt ku bav dest jê berde û biçe, bi serde da giriya û got:

- Na bavo, ez naxwazim tu biçî, berf dibare, wê gur te bixun, ez destên te radimûsim bavo, neçe...

Weha xwe davête hembêza bavê xwe û bi serde dinalî. Di bin çavan re li diya xwe dinêrî, ew di koşeyekî xênî de rûniştî bû û kûr û dûr bi ser xwe ve mijûl bûbû. Dîsa ji nedizanî ku dayîk ji bo çi xemgîn e. Xwe ji hembêza bavê xwe çedikir û diçû vêca bi ser diya xwe de digirya:

- Ber nede dayê, bila bavo neçe, ez pir jê hezdikim, ezê bira wî bikim... bila neçe anê, bila neçe... bila neçe... b... e...

Derd û kalên dayîkê zêdetir bûn, keça xwe hembêz dikir, eniya wê maçdikir, tiliyên xwe di nav por re dibirin û digot:

- Megrî Gulîzera min, tu hin zarokî, ji niha ve hînî girî nebe, ti fêdeya girî nîne... bila biçe, xwedê pêre be, heya niha temenekî (imrekî) vala di nav me de derbaskir, bila biçe vî temenê mayî ji bi şeref derbas bike. Megrî dela min, bila ev hêstirên şêrîn ji çavên te danekevin, te kezeba min şewûtand.

Wê demê Gulîzerê piçekê hêrs daket û çû cem bavê xwe, jê pirsî û got:

- Tu bi ku ve diçî bavo?
- Bajêr, keça min.
- Madem tu diçî bajêr, çima dayîka min digriye, herdem tu diçûyî bajêr ew nedigriya?

Da ku ji ber pirsa Gulîzerê bireve, bi dêmên wê girtin, guvaştin, ramûsandin, keniya û got:

- Şekiran dixwazî, şekirên sor, ên hûnandî...
- Belê
- Hin çi dixwazî?
- Şimikan.
- Ezê ji te re her tiştî bînim, de here cem diya xwe.

Gulîzera xwe maçkir, wê jî herdû destên wî maçkirin û dane ser eniya xwe. Bi kêfxweşî çû cem diya ku bi wê temaşgehê re dil dişewûtî.

Di wê şeva tarî de bav ji mal derket, çû li dijî leşkerên Tirk ên faşist bi qehremanî di berxwedaneke xurt de şehîd ket. Ev sê sal in ku bav hîn ji bajêr venegeriyaye. Lê hema diçe kijan malê wêneya (sûret) bavê xwe bi dîwarên wan ve daleqandî dibîne.

Çiqas bira bavê xwe kiriye. Rojekê ji diya xwe dipirse

- Dayê!
- Bêje keça min
- Ma bajar gelekî dûre?
- Belê keça min, pir dûr û dirêj e, çima?
- Bavo têye bira min.
- Wê siba zû vegere, te nebihist duh heval M... bi te re çi got?
- Belê min bihîst, got siba dema ku roj hilê wê vegere.

Dayîkê keserek kişand, keça xwe ber hembêz kir û gotê:

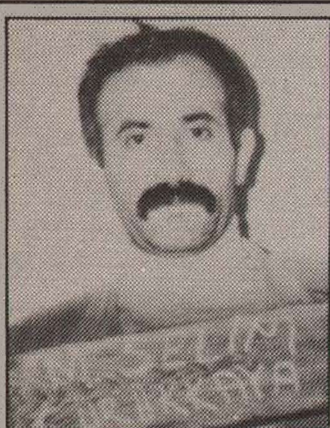
- Wê ji te re şekir û şimikan jî bîne.
- Offff... ez bi qurbana bavê xwe bim!

Û bi wê hêviya ku roj hilê, bav vegerê gulîzer çû razanê.

GIRTIYÊN CENGÊ, ŞIKENCEKARIYA SÎSTEMATÎKÎ YA DAGÎRKERIYA TIRK Û PIRTÛKA:

"12 Eylül Karanlığında Diyarbakır Şafağı"

– Di Tariya 12'ê Îlonê de Berbanga Diyarbekrê –

Ji vê hejimara rojameya me **Berxwedan** *pêve, emê rêzenivîsekê li ser hovîtiya dagîrkerên Tirk û berxwedana dîrokî ya di zindana Amedê de, piştî sala 1980'an, biweşînin. Rêzenivîs, bi sedema çapbûna pirtûka* **"12 Eylül Karanlığında DİYARBAKIR ŞAFAĞI - Di Tariya 12'ê Îlonê de BERBANGA DIYARBEKRÊ"** *ji aliyê semivîsariya rojnameya me hatiye amadekirin. Pirtûka ku ji me re bûye sedem, bi zimanê Tirkî di meha Sibatê sala 1990'an de hatiye weşandin; bi xwe, ji du "cildan" çêbûye û tenê birê yekemîn hatiye belav kirin. Niha birê duwemîn jî çap dibe û di rojên pêşîn de wê belav bibe. Nivîsevanê pirtûkê* **Selim Çürükkaya,** *bûye bêhtirî deh salan e, di zindanên dagîrkeran de ye û vê pirtûkê jî di zindanan de nivîsiye. Bi xwe endamê PKK ye û hîna jî di zindana bajarê Ceyhanê de ye.*

Armanca me ji vê rêzenivîsê ne hema nasdana pirtûkê ye. Gava xwendevanên me nivîsê heya dawiyê bixwînin, wê gelekî baş agahdarê dîroka Kurdistanê ya serdemî bibin, ku ji zindanan tirhên rûmeta Kurdan û dûrîşmeya **"Berxwedan jiyan e!"** *pijiqandiye. Em hêvîdar in, ku her welatparêzek, sûdên mezin ji vê rêzenivîsê, ku bi zimanê Kurdî amade bûye, hilbigirin.*

Berxwedan

Gava mirov bibêje:

Mirovayetî li gelek waran giriya ye,
Lê belê, ne wekî li zindana Diyarbekrê...
Û
Mirovayetî li gelek waran li ber xwe daye,
Lê belê, ne wekî li bendîxana Diyarbekrê...

...wê gavê mirov bêyî mazinkirin û pesindaneke vala, rastiyeke dîrokî dihêne ser ziman...

Berî her tiştî, hêlekî gelekî girîng a vê pirtûkê heye, ku divê baş were diyar kirin. **Ev hêl, hêla belge û spartekbûna wê a dîrokî ye.** Gelê kurd ji zemanên dûr û dirêj e, ku têkoşînek dûr û dirêj li hember dijminên ax û mirovên xwe dide. Heya neha ne bûye xwediyê belge û spartekeka welê dîrokî. Pirtûk, mîna belge û spartekekê, şûna valahiyeke mezin dadigire.

Ji bo çi ev pirtûk belge ye? Şûna kîjan valahiyê dadigire? Çima gelê Kurd heya neha li ber destê têkoşîna xwe belgeyeka welê dîrokî ne ditiye?

Bersiva vê pirsa, "Ji bo çi ev pirtûk belge ye?" û her wisa pê re, bersivên pirsên dinê, ji nivîsevanê berhemê, ji **M. Selîm Çurukkaya** bi xwe, em bibihîsin:

- Ma mirovên berî me, qet rastê dijwariyan ne hatine? Eger rastî dijwariyan hatibin, ew dijwariyên li pêş wan, çi cûre dijwarî bûn? Gavên xwe, çawa ji ser asteng û dijwariyan avêtine? Kîjan navgînan (hacetan) bi kar anîne? Kîjan babet veristin, çareserkirin, metod û azîneyan ji bo serkeftinê derxistine holê? Dema têdikoşiyan, kêmasî û qelsiyên wan çi bûn? Li ber dara têkoşînê, di nava wan de yên bêtirs û nebez, yên tirsek û revok, yên berjewendperest (egoîst) û ji bo hestiyeke rût xwefiroş, yên dûrbîr û yên ku du gav pêşiya xwe ne diditin, ma qet tunebûn?

Ma di rojgariya dîrokê de, qet yên jar û sist, yên bêhêz, li hember yên piştzexm û bi hêz ranebûbûn? Ma dîrok qet carekê ji ne bûbû şahidê rabûn û dijberbûna biçûk û sistan, li hemberê mazinan? Tenê bi lêgerîn, lêkolîn bi fêrbûn û bi zanîna rojên kevin, bi zanîna dîroka xwe, bi spartina xwe ya ceribandin û pêzanînên xwe yên li wan rojên paş xwe, mirov dikare di riya çepûçir (zikzak) a rojên dahatî de, bi bezê here. Ew "mirov"ê, ku bi ceribandin û pêzanînên rojên xwe yên berê, xwe girê ne dabe, yan jî, ji wan ceribandin û pêzanînan, xwe têrçek ne kiribe, ew mirov mîna ku kor be, ji dîtine ronahiyê bêpar e. Bergeha (afaqa) wî teng e. Di nava bêgaviya (mecbûriyeta) di binê jêrzemînan de, di nava bi çaplûkan çûnê de ye. Ger mirov çendîn rojên li paş xwe derîne meydanê, çendîn fêr û ders ji rojên xwe yên berê, ji dîroka xwe derîne, çendîn tariyên rojên kevin ronahî bike; wê çendê bi xurtî û ewletî dikare gav ber bi rojên dahatî ve biavêje. Wê gavê bergeha mirov berfireh û serteser dibe. Mirov dibe xwedî nebezî û gerdenazadî.

Nîvê tirsê ji ber nezaniye ye. Nezanî jî, ji wê fêrbûn, zaniyarî, ceribandin, pêzanîn û keleporên (mirasên) ku mirovayetî di rojên berê de û di serdema me de bi dest xistiye... ji wan bêpar û bêagahdar mayîn e. Eger em dixwazin di serdema xwe û rojên pêşiya xwe de serkeftî bin, divê wê gavê em xwe bi wan pêzanîn û ceribandinên ku mirovayetî bi destê xwe xistiye, girêbidin. Divê wê gavê em, xwe bi van çekên mirovayetiyê girêbidin. Eger em xwe bi van çekan girêbidin, wê gavê em dikarin rewşên herî dijwar û neçak wergerînin ser rêça berjewendiyên xwe; kelehên herî asê birûxînin, xwe bigihînin wî tiştê ku jê re dibêjin dervayê şiyan û qudretê. Wê gavê em dikarin, bi nebezî ji wê tariya tirsonekî û bêhinaviyê derkevin der ve û xwe bigihînin tava gerdenazadî û nebeziyê.

Kêmasiyekî herî girîng a Kurdan ev e, ku ew ceribandin, pêzanîn û keleporên xwe nanivîsînin, yan jî nikarin vê yekê bikin û wan bigihînin nifşên xwe yên li pêş. Mirov dibêje qey, li cem me Kurdan ev bûye taybetiyeke netewayî. Her çendî welê bi rewş û hoyê kirine, ku me nedikarîbû vê erkê (wezîfe) bi cih werînin jî, lê dîsa jî ji bo derketina ji nava wê rewşa nepak me xwe ne livandiye. Kêmasiyeke girîng a rewşenbîrên Kurd bûye ev, ku ew li rojên berê baş hûr ne bûne û vê yekê bi zanebûn nekirine. Kêferata zivirandina serdemê li ser belgeyeke nivîskî û keleporî ji bo rojên pêş, ne dane ber xwe.

Kelepor, ne tenê erîniya (musbet) bi serê xwe ye. Tiştên neyînî (menfî) jî kelepor in. Lewra, divê tu bi xwe erînî û neyînî ji hev cûda bikî. Eger di dîroka gelê mirovî de xwesparî û bebextî xuya bibe, divê mirov jî, ji vê yekê, berxwedanê derxe pêş. Eger di dîroka gelê mirovî de xwesparî û bêbextî xuya bibe, wê gavê misoger (muheqqeq), bergirî û berxwedan jî di dîroka wî gelî de heye. Lewra, çi xwesparî, çi berxwedan, tenê bi serê xwe nabin. Eger li ciyekî tenê, çêla (behsa) yekî were kirin, divê wê gavê mirov misoger, li yê dinê jî bigere. Eger tu lê negerî û li ser hûr nebî, wê gavê tu dê bibêjî, "Keleporekî me tune ye." Ger tu ji tiştê heyî re bibêjî "tune ye", tu dê bibînî, ku ne tenê li derbarê rojên paşerojê tu di nava şaşiyê de yî. Her wisa li derbarê rojên li pêş xwe jî tu di nava şaşiyê de yî. Divê ji bo vê yekê mirov, hem roja serdema xwe û hem jî rojên buhurî yên paşeroja xwe, baş bizanibe. Ger pênûsa (pênivîsa) te li cem te be, divê tu tiştê ku di rojane de bûne, not bigirî û wan ji bo sûd û kêrhatina nifşên dahatî biguhezî.

Em girtî û dîliyên cengê, divê em wê rewşa ku çi keleporên nivîskî ji gelê me re nehiştiye û bûye mîna "toreya" netewê kurd, bikin binê lingên xwe. Divê em wan serpêhatiyên xwe ku ji bo rojên dahatî wê bibin kelepor; di têkoşîna serxwebûna Kurdistanê de wê bibin pêtala; ji bo gelên cihanê çav û guhên xwe bizivirînin ser gelş û pirsên welatê me wê bibin bingeh; di riya dihere rojên dahatî de wê rêveçûna me hêsantir bikin... emê binivîsînin. Di zindana Diyarbekrê de cengeka me ya bi dirêjahiya heşt salan çêbû. Di wê domanê de em bûn xwediyên gelek tecrûbe û pêzanînên dewlemend. Me bûyerên gelek cihêreng dîtin. Gava me cenga xwe da, me kêmasiyên xwe, sistiyên xwe, qelsokiyên xwe; li ber vê jî, hêlên xwe yên zexm û xurt dîtin û me wan ji hev cûda kir. Her wekî din jî, me rewşa dijminê xwe, polîtîkaya wî, qelsokiyên wî, taktîkên wî, hêlên wî yên xurt û sist jî dîtin. Piştî vê gehînekê, me pêşkêşkirina rewşa xwe û rewşa dijmin ji bo gelê welatê xwe û gelên cihanê, mîna erkeke mazin dît.

Pêzanîn û ceribandinên me, bi taybetî wê kêrî wan kesan werin û rê nîşanî wan bidin, ku li hemberê zilm, zextkarî û dagîrkeriyê şer dikin û ketine nava lepên dijmin û bûne dîlî di destê dijmin de. Ji vê pê ve, ew bendî û girtiyên ku di zindanên Kurdistanê de bin, divê pêzanîn û ceribandinên me bi kar werînin. Wê pêzanînên me, di tariya binên zindanan de, ji bi xwe, ji bo rojên pêşiyê, mîna cihderka ronahiyekê bi kar werînin. Bi şêweyeke qenc têgihiştin û zanîna dîroka zindana Diyarbekrê, ji bo di rojên dahatî de ji wan ders werin wergirtin, wê bîr û bawerî, zanebûn û biryardariya têkoşerên zindanan bêhtir bike. Yên di binê tariya şan û hûcreyan de, di bin darê şikencekaran de tik û tenê û bi serê xwe bimînin, wê bi nebezî û bêtirsiya **Mazlûm DOGAN** re bibin heval; gava yên bêçare bimînin, wê wan axaftinên **M. Xeyrî DURMUŞ** ku ewlebûn û nebezî dikin canê mirovî, bibihîsin; dema têkevin rojiya mirinê, wê şehîdê leheng ê serxwebûn û azadiyê **Kemal PÎR** li kêleka xwe bibînin; di bin dara zext û şikenceyê de, dema yên "çi rê nebînin", wê "çar leheng" rê nîşanî wan bidin. (Pirtûka; Berbanga Diyarbekrê, Rûpelên: 15, 16, 17)

- Di girtîgehan de divîbû çi bihata kirin? Divîbû girtî çawa bijiyana? Bi şêweyeke têkûz û vebir (ekîd), dayîna bersiva van pirsan pir zehmet bû. Ji ber ku, ji keleporên kevin ên girtîgehan çi tiştekî erînî ji me re ne hatibû hiştin. Heya sala 1980'an, di girtîgehên li Kurdistanê de, rêxistina şoreşger û jiyana şoreşger ne hatibû pêkanîn. Girtiyên şoreşger, ji sala 1979'an pêve, li derbarê jiyana girtiyên "edlî (dadî)" bûn zaneyên çend tiştan. Lê belê, girtiyên polîtîkî ne dikarîn weke girtiyên "edlî" bijiyana. Li Kurdistanê, dema serîhildanên berê çêbûne, bi hezaran Kurd hatibûn girtin û ketibûn zindanan. Lê li derbarê jiyana van girtiyan, li derveyî "texmînê", bi şêweyeke vebir, tiştek ji hêla me ne dihat zanîn. Bi hatina derbeya "12 Mart (12'ê Adarê)", hinde rewşenbîrên burjuwaziya-xurdeyî hatibûn girtin û di girtîgehan de azmûneke (imtîhaneke) erînî û baş ne dabûn. Her wisa jî, ji bo rojên pêş, da em jê sûd û kelkekê wergirin, tiştekî ne hiştibûn. Girtiyên "12'ê Adarê", bi navê "Herfane" rêxistineke alîkariyê ya pir sist anîbûn pê. Ev rêxistin jî, ne bi xebata wan hatibû pê. "Herfane" şêweyeka rêxistinê bû, ku ji mêj ve ji hêla girtî û bendiyên "adlî" hatibû pê û bi kar dihat. Têkiliyekî herî biçûk jî ya vê rêxistinê, bi rêxistina şoreşgeran re tune bû. Bi vê rêxistinê, mirov nikare bi hezaran însan werîne cem hev û ji bo demeke dirêj, têkoşînekê li ser piyan bigire. Baş e! Divîbû çi bihata kirin? Ev pirs, li gora kûja lênihêrîna girtîgehan, dikare bersiva xwe bigire. Yên ku girtîgehan ciyê bêhndan û palvedanê didîtin, wê bersiva vê pirsê cihê bidina; lê yên ku girtîgehan mîna ciyê qada têkoşînê didîtin, wê bersiva vê pirsê bi rengekî din bidana. (Berbanga Diyarbekrê, Rûpelên: 22, 23)

Berî vê guhestina Çurukkaya, me li jor sê pirs kiribûn. Em bawer in, ku me bersivên beşê girîng a van pirsan, bi vê guhestinê dan. Dîsa jî emê çend gotinên serzêdayî bikin: Berî her tiştekê, ji ber sedema xwe ya heya roja îroyîn, di warê jiyan û têkoşîna girtiyên polîtîkî de û bi tevayî jî di warê têkoşîna rizgarîxwaziya Kurdistanî de, xebatek û berhemeke welê ne hatiye pê. Ev pirtûk, belgeyeke têkûz a bi serê xwe ye. Cihê û şûna valahiya ku dadigire, li ber çavan e.

Pirsa sisiyan; ango pirsa, "Çima heya neha belgeyeke welê dîrokî di destê têkoşîna rizgarîxwaziya gelê Kurd de ne bû?", bi sedemên xwe, xwe dispêre hêla tariyên têkoşîna rizgarîxwaziya gelê Kurd. Di vî warî de, roleke bêhempa û girîng, dikeve ser milê rewşenbîr û birekên civata Kurdan û ev nikare were veşartin. Rewşenbîrên civata Kurdan, ku divîbû, di vê pirsê de bibûyana find û çiraya dîroka têkoşîna rizgarîxwaziya gelê Kurd, nebûn bêhtirî destekên mîna yên çend tiliyan. Weke ku Çurukkaya jî di cih de dibêje; ji ber çi sedemî be jî, ew bi navê keleporan çi tiştekî li hemberê dijmin, di warê jiyan û têkoşîna girtiyên di girtîgehan de, ne hiştine. Ev yek, ne ji ber vê yekê ye, ku rewşenbîrên Kurd di zindanan de ne welê bûn. Na, ne ji ber vê sedemê ye. Ev tiştekî vebir e. Ji ber ku bi herî kêmî, bi dehan rewşenbîrên civata Kurdan di zindanên herî kûr û tarî yên dijmin de welê bûn. Şikenceyên herî dirinde (wehşî) li ser wan hatine kirin. Lê belê, ev mîna bibe belgeyek û bimîne, heya vê roja me ya neha tiştekê ne nivîsîne.

DÛMAHÎK
DI HEJIMARA PÊŞÎN DE

GAV BI GAV XAKA KURDISTAN

Êrdimeke niştiman a xwedî zozanên ku bi çiyan hatine pêçandin

SERHEDAN

- I -

NAVÊ ÊRDIMA SERHEDAN XWEDIYÊ ÇI BINYADÊ YE?

Li gora hinde çavkanî û bermayên dîrokî, navê Serhedan (Qers) ê kevintirîn ji aliyê Hîtîtan hatiye dânîn. Ev nav jî, gotina **"Armenîa"** ye. Bingeha navê niha jî, gotina **"Kasrak"** e. Guman hene, ke ev nav, têkiliyên xwe bi êla "Karsak" a êşîrên Vekertur (Bulgaria Vanand) heye, ku di navbera salên 130 û 127'an Bz (Berî Zayînê) de ji herêma Daxistan a Kafkasia hatine êrdimê û xwe bi cih kirine. Lê li gora hinde şop û jêmayên din jî, dihê gotin, ku navê "Kars" têkiliyên xwe bi rewşa erdnîgarî ya bajêr, hene. Li gora vê bîr û baweriya dawî, navê Qersê ku dikeve ser tixûbên Gurcistan û Ermenistanê, ji gotinên **"Karis Kalakî"** hatiye û ev gotin di zimanê Gurciyan (Georgia) de, dihê wateya "Şarê (bajarê) bi derî."

Lê gelê Kurdistanê vê êrdimê bi navê **Serhedan** an jî carnan **Serhed** dizane. Ev jî ji wir dihê, ku ev êrdim, êrdimeke li ser tixûban e. Di van salên dawiyê de belê, gotina **"Qers"** bêhtir dihê lêvkirin.

DÎROKA ÊRDIMA SERHEDAN A KURT

Dîroka êrdima me Serhedan xwe dirêjî heya dema paleolîtîkî dike. Cara pêşemîn Urartuyan Serhedan ji bo rûniştin û bi cih bûnê vekirine. Ji sedsala nehan berî zayinê heya domana dolîwgeriya Medan li êrdima Qersê (Serhedan), ku Hîtîtan Armenia digotin vir, Urartu dijiyan. Med, di sala 560'an berî zayinê de, bi dawî-anîna bi dolîwgeriya qraliyeta Urartuyan, bûn bandûrgêr û hikmdarên Serhedan.

Di wan salan de, ku Persan destpêkiribû dolîwgeriya xwe pêşvetir bibin, êrdima Serhedan jî tevlî axên di bin hikmê xwe de kirin. Dolîwgeriya Persan biqasî 200 salan doma. Paşê, di sala 331'ê berî zayinê de Pers, binkeftê Skenderê Mezin bûn. Bi vî awahî li êrdima Serhedan jî, dolîwgeriya xwe hunda kirin. Di encama vê pêşveçûnê de, hinde mîriyên piçûk serxwebûna xwe danezane kirin û herweha jî ev mîrî, li hemberê hevûdu ketin nava şerê serdestiyê. Di vê domanê de ev êrdim, bi navê Araks dihat nimandin.

Di sala 212'ê piştî zayinê de hêza ku dolîwgeriya xwe li êrdimê avakir, bûn Sasanî. Lê belê Araksî, vê dolîwgeriyê nepejirandin. Bi alîkariya împaratoriya Romayî, dest bi şerekî li hemberê Sasaniyan kirin. Di encama şerê bi salên dirêj bûyî û doma de, di sala 439'ê de Araksî, bi şêweyake vebir Sasani şikandin û binkeftî kirin.

Paşê artêşên Ereban dawî bi dewlata Sasaniyan jî anîn. Artêşên Ereban, li êrdima Serhedan ketin nava şerekî li hemberê Bîzansiyan. Piştî vî şerê xwînrijiyê, êrdima Serhedan kete bin serdestiya Ereban.

Gava Tirkên Selçukî hatin Anatolia, êrdima Serhedan jî anîn bin dolîwgeriya xwe, ku hingê di destê Bîzansiyan de bû. Piştî demekê, gava serekê êlên Tirkan ê bi navê Alpaslan jî êrdimê xwe bi dûr ve xist, careke din Bîzansî li Serhedan bûn hîmekî serdest.

Di sala 1239'an de vegirtin û dagîriya Moxolan destpêkir. Serdestiya wan biqasî 16 salan doma.

Di dema Qanunî Suleyman Siltan de, Serhedan tevlî axên împaratoriya Osmaniyan bû. Ji sala 1534'an heya sala 1576'an Serhedan, ma di bin hikmê Osmaniyan de. Paşê Serhedan, rûberê vegirtina Ûrisan bû. Vegirtina Ûrisan, bi salên dirêj doma. Roja 3'ê Adarê 1918'an Peymana Brestlîtovsk çêbû. Di encama vê peymanê de Ûris, dîsa Serhedan ji dolîwgeriya Tirkan re hiştin. Piştî Lihevhatina Mondrosê êrdima Serhadan ji Ermaniyan re hate hiştin.

Bi destpêka salên pêşî yên Şerê Cihanê yê Yekemîn û di salên paşê de jî Tirk, li êrdima Serhedan Ermeniyan kom bi kom di dêran de li hev civandin û wan dan ber qirkirineke hov. Piştî vê qirkirina derî-serdemî Serhedan, dîsa kete bin hikmê Tirkan.

REWŞA ERDNÎGARÎ YA ÊRDIMA SERHEDAN

Êrdima Serhedan, êrdimeka me ya welê ye, ku Kurdistanê bi Yekîtiya Sovyetî, Îran û dewleta Tirkiyê re kiriye xwedî tixûb. Bajarê Qersê li ser zozanên bilind avabûye, ku ev zonan ji aliyê çiyayên bilind hatine pêçandin. Erdê Serhedan li dora 2.000 metran ji deryayê bilind e. Tixûbên Serhedan ên bi Yekîtiya Sovyetî re biqasî 500 kîlometran in. Serhedan, ji aliyê rojava ve bi bajarê Artvînê ku bajarekî Tirkiyê ye, ji aliyê başurê-rojava ve bi êrdima Erziromê û ji aliyê başûr ve jî bi êrdima Grîdaxê re, xwedî tixûb e. Pîvana erdê Serhedan, 18.557 km^2.

Axê êrdima Serhedan, ji sedî 38,3 bi çiyan, ji sedî 50,7 bi platoyan û ji sedî 11,1 bi deştan, hatiye niximandin.

Çiyayên Serhedan:

Çiyayên girêdayê sîstema badayî ya bakûrê Anatolîa: Gelek çiyayên girêdaye vê sîstemê hene. Ev çiya, li ser axa navçeya Qamûşan (Sarîqamûş) a Serhedan, dibin du şaxên ji hev cûda. Ji van çiyan, du çiyayên pêwîsttir ev in: Çiyayê Sipanê (2.909 metran bilind e) û Çiyaye Pîvazan (2.808 metran bilind e). Derdorên van herdu çiyan, bi deştên berfireh niximîne. Dîsa, çiyakî din heye, ku girêdayê vê sîstema badayî ye. Ev çiya jî, Çiyayê Ziyaretê ye, ku 2.838 metran bilind e. Li kêleka van çiyan, çiya û bilindahiyên girêdayê vê sîstema badayî ev in:

Çiyayê Ala (3.138 metran bilind e), Çiyayê Deweyên Axê (2.423 metran bilind e), Çiyayê Dohnî (2.961 metran bilind e), Çiyayê Hacî Xelîl (2.366 metran bilind e), Çiyayê Borlî (2.550 metran bilind e), Çiyayê Dumanan (2.699 metran bilind e), Çiyayê Elleh û Ekber (3.120 metran bilind e) û Çiyayê Kisirê (3.197 metran bilind e). Li derveyî van, hinde gir û timikên piçûk û mezin jî hene.

Çiyayên girêdayê sîstema badayî ya başûrê Anatolîa: Axê Serhedan, bêhtir bi çiyayên girêdayê vê sîstemê, hatiye niximandin. Bi taybetî, deverên ku Serhedan û Grîdax bi hev girêdidin û bûne tixûb di navbera van herdu êrdiman de, bi şaxên van çiyan hatine dagirtin. Bi gelemperî, kendalên li bakurên van çiyan, bi mêrg, çayir, çêmen û giyayan tijî ne. Ji vî alî ve çiya, herî dewlemend in.

Çiyayên pêwîst ên sîstema badayî ya başûrê Anatolîa ev in:

Çiyayê Xwarê (3.275 metran bilind e û ev xala bilind a vî çiyayî dikeve ser axê êrdima Grîdaxê), Çiyayê Zorê (3.196 metran bilind e), Çiyayê Pembuyan (2.634 metran bilind e), Çiyayê Ararat ê Mezin (5.123 metran bilind e û birê mezin ê vî çiyayî dikeve ser erdê êrdima Agirî).

Pira dîrokî ya li ser riya navçeya Qaqizman û bajarê Erziromê...

Plato û zozanên Serhedan:

Bêhtir ji nîvê erdê Serhedan bi platoyan xemiliye. Ev plato jî bi gelemperî, li kevî û qirexên gelî û nawalan, di nava deştên rêzbûyî de cih girtine. Ev plato, di navbera 250 û 500 metran ji deştan bilindtir in. Platoyên Serhedan gelekî fireh in û pêl bi pêl in. Li hinde deran, hinde dûzerastên piçûk û golên çalî hene.

Çem û rûbarên Serhedan:

Axê êrdima Serhedan, bi tevayî dikeve ser herêma bingehîn a Zîreya Hezarê. Herêma bingehîn a Zîreya Hezarê li ser erdên Kurdistanê û Yekîtiya Sovyetî cihekî berfireh digire. Lê birê mezin dikeve nava tixûbên Yekîtiya Sovyetî.

Çemê Arasê: Ava bingehîn ava devera Arasê ye. Çemê Arasê, ji qontarên bakûrê-rojavayê Çiyayê Çewlikê derdikeve. Pêşî xwe digihîne navçeya Hesenkeleh (Pasînler) êrdima Erziromê û paşê jî dikeve axê navçeya Qaqizmanê êrdima Serhedan. Ji axa Serhedan jî, diherike axê Yekîtiya Sovyetî. Dirêjahiya Çemê Arasê yê birê dikeve ser axê Kurdistanê, biqasî 435 kîlometran e.

Rûbarê Cehî (Arpa): Şaxekî çemê Arasê ye. Ji rojhilatê Serhedan, bi şêweya tixûbê Yekîtiya Sovyetî bixîze, diherike û diçe. Rûbarê Cehî, li ser riya diherike, xwe digihîne gelek seqlan û avên din.

Rûbarê Qersê: Ev rûbar, ji çiyayên li dora navçeya Qamûşan za dibe. Şaxekî Rûbarê Cehî ye. Ber bi aliyê rojhilatê ve diherike. Li xakeresta Şûregelê xwe digihîne Rûbarê Cehî.

Çemê Kûran: Li birên bakurê êrdimê diherike. Ji av û seqlanên piçûk çêbû ye. Ev çem jî, ji axê Serhedan diherike axê Yekîtiya Sovyetî.

Golên Serhedan:

Li êrdima Serhedan gelek gol jî hene. Ji van ên pêwîsttir, golên Çildir (Zûrzûnan), Aygir, Aktaş, Kuyucak û Denîz in.

Gola Zûrzûnan: Li başûrê-rojavayê navçeya Zûrzûnan (Çildir) cih digire. Piştî Gola Wanê, li bakurê-rojavayê Kurdistanê, gola duwemîn mezin e. Pîvana vê gole 120 km^2 ye.

Gola Aygirê: Dikeve rojavayê navçeya Cilawûzê (Susuz). Pîvana golê 3 km^2 ye. Cihê kûrtirîn, biqasî 30 metran e. Ava vê golê şêrîn e.

Gola Denîzê: Dikeve kendalên Çiyayê Ala yên bi aliyên navçeya Qaqizmanê ve. Ava golê şêrîn e û ji binê xwe ve dize (za dibe). Di vê golê de gelek masî hene.

Gola Aktaşê: Dikeve bakurê êrdimê. Nêzîkê nîvê vê golê dikeve ser erdê Yekîtiya Sovyetî. Pîvana golê 27 km^2 ye. Golekî ne pirr kûr e.

Deştên Serhedan:

Li êrdima Serhedan deşt, ji sedî 11,1 erdê êrdimê digirin. Bi gelemperî deşt, ji deryayê gelekî bilind in. Li deverên deştî, zivistan dirêj, hişk û dijwar derbas dibin. Di xwedîkirina ajelan (heywanan) de ev deşt, xwediyê rolekî pêwîst in. Deştên pêwîsttirîn ên li ser axa Serhedan ev in:

Deşta Îdirê, Deşta Qersê, Deşta Golan (Mêrdenîk), Deşta Golbertê (Erdexan), Deşta Damalî, Deşta Xenêkê û Xakarasta Xaçûwan.

DÛMAHÎK
DI HEJÎMARA BÊ DE

Nimûneyek ji malên gundên êrdima Serhedanê...

Di sersaliya Danezana Cihanî ya Mafên Mirovan de dewleta Tirk hovîtiya xwe gihand gehînekên bilindtir

BERXWEDAN

HER TIŞT JI BO ENIYA RIZGARIYA NETEWA KURDISTAN

LICÊ

QIRKIRIN û BERXWEDAN

Gelê me xwe da pêş. Leşkerên dijmin qurşînan barandin ser gel, panzêran ajotin ser mirovan. Jina Kurd a welatparêz Qudret Fîlîz û zaro Hadî Dalan şehîd ketin. Sê welatparêz jî birîndar bûn. Xwepêşdanên şêniyê bajêr û gundan, leşkerên dijmin tengezar kirin

Li navçeya Licê, protestoyên gelê me yên li hemberê valakirina gundan, şikenceyen û bi kotekê çêkirina "parêzkarên" gundan zivirin xwepêşdanên girseyî yên gelî.

Di van herdu mehên dawiyê de gundên bi navên Zengê Zonê, Qisûr Hedik, Mengê û sê zivingên girêdayê Mengê, dîsa gundên bi navên Şaberdiyan, Medresê, Saxuran, Dêrxûs û zivingeke Dêrxûsê hatibûn valakirin. Lê dagirkerên Tirk dilê xwe bi van kirinên xwe jî rihet nekirin. Bi kotekê xwestin mirovan bikin "parêzkar." "Parêzkarên" çekan ji dest diavêtin, dan ber lêdan û şikenceyan. Pîkolî û sitembarî gihan pîvaneke weha, ku êdî mirov li derveyî rabûna xwepêşdan û berxwedanên girseyî, çi riyek û çareyeke din, ji xwe re nedîtin.

Roja 4'ê Kanûnê gundî, kom bi kom berên xwe dan navçeya Licê. Li dijî şikencayan û valakirina gundan dest bi xwepêşdanan kirin. Xwestin giliyên xwe bigihînin berpirsiyarên dagirkeran jî. Lê ev protestoya gundiyan çi encamekê neda. Li çewtî vê, ji ber ku gundî rabûbûn xwepêşdanê û serî dabûn giliyan, dagîrker êrîşên dijwartir anîn ser wan. Avêtin ser gundan. Pîvana şikenceyan zêdetir kirin. Ji ber vê yekê jî, gundiyên gundên Rireçkan, Dêrxûs, Çina Zorê û Hisênikan û hinde gundên din ên li derdorên navçeya Licê, tevlî jin, kal û zarokan, bi sedan gundiyên welatparêz meşîn navenda Licê. Xwe li pêşiya avahiya hikûmetê civandin. Dexwazên xwe bangin û anîn zimên. Destkar, xwedîfiroşgeh û şêniyê Licê hemû dikanên xwe girtin. Dergehên xwe anîn xwarê û ji bo piştgiriya gundiyan tevlî xwepêşdanan bûn.

Lê daxwazên gundiyan dîsa jî nehatin bi cih anîn. Bi ser de jî qeymeqamê Licê daxwaza hevdîtinê ji nepejirand. Daxwazên wan neda ber çavan û tehdîtên xwe barand ser wan. Bi hiceta ku xwepêşdaneke bê destûr çêdikin, bi koteka leşkeran belevkirina gel dani pêşiya xwe.

Ji bo rewestandina zilma dagîrkeran gel dîsa ji xwe bi biryari tevgerand. Vê carê gel, bi hejimareke bilindtir, rabû xwepêşdanên protestoyê. Roja 12'ê Kanûnê, bêhtirî 2.000 gundiyên welatparêz, di serî de ji gundên Arikli û Dêrxûsê dîsa meşiyan navenda Licê, bi armanca protestokirina pîkoliyan û xwe gihandina encamekê. Gundî, peya ketibûn ser rê. Tevlî kalan, jinan û zarokan meşiyan. Çendî gundî nêzîkê Licê bûn, hindê jî hejimara wan zêdetir bû. Li navenda Licê ji şênî, dîsa deriyên firoşgehên xwe vê carê bi tevayî anî xwarê. Xwe tevlî gundiyan û hevkariya xwepêşdanê kir. Gel xwe li pêşiya avahiya hikûmetê civand. Xwest, ku bi lez bi qeymeqam re hevdîtin û peyvînek çêbibe. Lê ev daxwaza gel jî nehat pejirandin. Komên taybetî û leşker, destpêkirin ku berikan bireşînin ser gel. Bi hêrs û gira pêkanîna qirkirinekê, bi şêweyeke vebir berikan barandin ser gel. Bi panzêran dest bi êrîşê kirin. Artêşa xwînxwar û mirovkujan, li bera gelek welatparêzên ji gel dan. Ji gundê Dablo, jina Kurd a welatparêz **Qudret Fîlîz** şehîd ket. Leşkerên dijmin berik berdabûn seriyê wê. Zarokê bi navê **Hadî Dalan** (13 salî) ji ma di binê panzêrekê de û bi xedarî birîndar bû. Paşê li bajarê Amedê di nexweşxaneyê de ew jî şehîd ket. Welatparêzên bi navên **Cemal Yukler** û **Recep Korkut** jî bi derbeyên berikan xedar birîndar ketin û ketin nexweşxanê.

Hejimara mirî û birîndaran bi vî awahî hate eşkere kirin. Lê welatparêz agahî û salox gihandin me, ku bi kemasî çar kes hatine kuştin û 15 kes jî birîndar ketine.

Leşkerên dijmin ji aliyekê berik barandin ser gel, ji aliyê din jî welatparêzên diketin pêşiya wan dan ber binkên çekan û girtin. Di vê kirina xwe de çi cudahiyekê danenîn navbera jin, zaro û pîremêran jî. Behtirî 100 welatparêz hatin girtin. Hêzên leşkerî herweha ketin nava şeqem û kolanan, û bang li destkaran kirin da dikanên xwe dîsa vekin. Tehdîtên xwe barandin ser destkaran û gotin, heke dikan neyin vekirin, wê serî bidin talan, tajan û girtinan. Hêzên dagîrkeran, di qirkirinê û girtinan de çi pîvanekê nenasîn. Lê dîsa jî gel dergehên dikanan venekir. Heya roja 14'ê Kanûnê jî, hîna hemû dikan girtî bûn. Cendekê jina Kurd a welatparêz **Qudret Fîlîz**, ku 25 salî bû û ji aliyê dagîrkeran hete şehîd kirin, ji aliyê gel hate rakirin. Ji bo binaxkirinê gel berê xwe da goristanê. Di rê de, dirûşmeyên lanet barandina ser dagirkeriyê hatin bangîn.

Bêtirsiya gel, berfirehtirbûna berxwedanê û berik barandina leşkeran li ser gel, xwe spartin saziyên navnetewan ên bi poside yen mina BBC jî. Piştî ku ev nûçe di navnetewan de belav bûn, dagîrker ji destpêkirin ku serî bidin derewan û gavên paş ve biavêjin. Waliyê dagîrkeriyê di daxweyaniyeke xwe de welê got: *"Gel li dijî zagona qedexekirina xwepêşdanan rabû. Ji nava gel, hinde kesan bi çekan berik reşandin. Ne diyar e, kesên hatine kuştin an birîndar ketine, bi berikên kî hatine kuştin an birîndar kirin."* Lê ev gotin û îddia, bi tevayî vir û derew in. Gelê Kurd niha li Kurdistanê, serî dide xwepêşdanên bê çek jî. Bîr û baweriyên ku bibêjin ev liv li dijî zagonan e, ji wan bê watedir û valatir tiştik nîn e. Tiştê mafdar, tenê mafên gelê Kurd e. Tiştê ne mafdar, rastûrast dagîrkeriya Tirk û hebûna wan a li Kurdistanê bi xwe ye. Gotinên, *"Hinek ji nava gel berik avêtine"* bi xwe jî bi tevayî derew in. Gelê Licê bi tevayî bê çek bû. Lê gava leşkeran agir kiriye, girsên gel jî li hemberê barana berikan û êrîşa panzêran xwe bi kevir û kulman parastine, dirûşmeyên protestoyê bangîne. Îddîaya dagîrkeran, ku dibêjin, *"Komên taybetî êriş nekirine"* jî derew e. Berxwedana gel gavên paş bi dagîrkeran da avêtin. Roja 13'ê Kanûnê heya êvarî û daketina tariyê, girsên gel li pêşiya avahiya hikûmetê man. Berdana yên hatibûn girtin xwestin. Heya ku 40 welatparêzên hatibûn girtin dîsa hatin berdan, xwepêşdana xwe domandin. Lê hinde welatparêzên ji Licê, bi me dan bihîstandin, ku hejimara yên hatine girtin geleki bilindtir e û guman hene ku li dora 200 kesan hatine girtin.

Gava rojnameya me ketî çapê, hîna rewşa li navenda Licê û gundan, venehesiyabû. Li navenda Licê jî dikan û firotgeh hîna girtî ne û destkarên welatparêz li ber xwe didin. Dagîrker ditirsin, ku xwepêşdan dîsa mîna meha Adarê berfireh bibin. Piştî bûyeran hinde berpirsiyarên Komeleya Mafên Mirovan û partiyên cûrbecûr çûn Licê. Di encama şopandinên xwe de daxweyaniyên berpirsiyarên dagîrkeran derew derêxistin. Di vê barê de partiyên mîna HEP (Partiya Ked a Gelî) hinde daxweyanî çêkirin. Peyvdarê encûmana SHP (Partiya Sosyal Demokrat a Gelî) Ertugrul Gunay, ku çûbû Licê, weha got: *"Gel bê çek bû. Leşkeran bi korî agir kirine rast û çepên xwe. Bûne sedema mirina mirovan."*

Ji meha Adarê 1990'an vir ve, eve cara duwemîn e, ku Licê radibe livbaziyên girseyî. Ev berxwedana girseyî ya bûye kehniya rûmetê, ku gelê Licê birêvebiriye, bi tevayî bi xebatên ARGK û ERNK ên li êrdimê ve girêdayî ye. Li kêleka vê xebatê ev berxwedan jî bilind bûye. Roja 8'ê Kanûnê ERNK li Licê belavokan belav kiribû. Bang li gel kiribû, ku serî bide berxwedanê û destkar jî dergehên dikanên xwe binin xwarê. Ji gel xwest, ku piştgiriya berxwedana gundiyan bike, mil bi mil xwe bide pêş. Dagîrker jî, ji bo rawestandina hevkariya gel a ji bo ARGK, serî didan van pîkoliyên ku gelê me rakirin berxwedanê. Lê li Licê pîkolî, carek din hatin berûpaş ve birin. Girsên gel rizgariya xwe di berxwedanê de dibînin. Ji vê, buha û pîroztir çi pêşveçûnek jî nîn e. **Delameta li pêşiya me, pirrtir kirina nimûneyên weke Licê ne... pêşvebirina Cizîr û Nisêbîn û Licêyên nuh e...**

Dem ji bo civandina kongreya netewî ya Kurdistanî hatiye

"...Gelş û pirsa gelê me, pirsa serxwebûna netewî, demokratiya gelî û azadiyê ye. Mafdariya vê daxwazê li çi deran, bi çi hêzan re û bi çi şêweyan nikare were niqaş (minaqeşe) kirin. Danûstandinên li ser vê mafdariyê nikarin werin kirin. Gava daxwaza serxwebûn û azadiya gelê Kurdistanê neyê qebûl kirin (pejirandin) û mafê têkoşîna çekdarî ku gelê Kurdistanê di vê riyê de bilind dike were înkar kirin, hingê ne ew welatên Kurdistanê kirine dagîrgehên xwe dikarin xwe bigihînin demokratiyê, ne aştiyeke herêmî dikare pêk were û ne jî mirov dikare behsa zagonên navnetewan ên dadî bike."

NIVÎS DI RÛPELA 19'AN DE

CIZÎRA BOTAN

Bi armanca hevkariya berxwedana Licê û greva li Zonguldakê rêveçûn û xwepêşdan çêbû

Roja 14'ê Kanûnê li navenda navçeya Cizîra Botanê li dora 600 welatparêzî, bi armanca piştgiriya berxwedana girseyî li Licê û greva karkeran li bajarê Zonguldakê, her dîsa bi armanca protestokirina valakirina gundan û pîkoliyan rêveçûnekê çêkirin.

Hîna deh kelî derbas ne bûbûn, polis, komên xweser û leşker êrîş anîn ser xwepêşdêran. Leşkerên dagîrkeran, welatparêzan dan ber lêdana xwe. Girsên rêvediçûn û mirovên şopdar, bi dirûşmeyên xwe êrîşa leşkerên dagîrkeran protesto kirin. Di encama vê êrîşê de gelek welatparêz bi sivikî birîndar bûn. 20 welatparêz jî hatin girtin. Ji kesên hatina girtin, sisê jin in. Heya niha em tenê agahdarê navê jina welatparêz Murvet Cacim û welatparêzê bi navê Abdullah Arisoy tenê bûne.

Ev rêveçûn û xwepêşdan, bi destûra rêkxistana ERNK li Cizîra Botanê çêbûye. Li navçe û bajaren din jî, guman heye, ku livbaziyên weha di rojên pêşin de birêvebikevin.

Dûmahîk di rûpela 18'an de